ઉર્દુ ભાષા અને ગુજરાતી હરફમાં

અખલાકે મોહમ્મદી.

ઉર્દુ પરથી તૈયાર કરી પ્રગટ કર્તા

હાસમ મોહમ્મદ કાલા.

રાણાવાવ (કાઠીઆવાડ)

આવૃતી પહેલી નકલ ૫૦૦

ધી અમરસિંહજી પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ અમદાવાદમાં

પઠાણ નુરખાન અમીરખાન વજીરે છાપી.

કીંમત રૂ. ૧-૦-૦.

ઉર્દુ ઝબાન ગુજરાતી હરફોમાં,

અખલાકે મોહમ્મદી.

મુળ ઉરદુ ઉપરથા તૈયાર કરી છપાવી પ્રગટ કર્તા

હાશમ મોહમદ કાળા.

રાણાવાવ.

આવ્રતી પહેલી નકલ. ૫૦૦

ધી અમરસિહજી પ્રી. પ્રેસ, અમદાવાદમા
પઠાણ નુરખાન અમીરખાન વકીલે છાપી.

—(૦)—

કીંમત રૂ. ૧-૦-૦

૭૮૬

દીબાચો.

ગુજરાત–કાઠીયાડમાં ઉર્દુ ભાષા થોડા લોકો જાણતા હોવાથી ઉર્દુની કીતાબોનો લાભ લઇ શકતા નથી તેમ જરૂરી હદીસો અને આયતોના માયના પણ સમજી શકતા નથી તેથી મારા મનમાં ખ્યાલ થયો કે જો આ અખલાકે મહમ્મદી ગુજરાતીમાં હોય તો સર્વે મુસલમાનો લાભ લઇ શકે. તેથી આ કીતાબ ગુજરાતીમાં તૈયાર કરવામાં આવી છે. તેનો લાભ મુસલમાન ઓરતો તથા મરદો ઉઠાવે એવી હું ખુદા પાસે દુઆ ચાહું છું.

આ મારો પહેલોજ પ્રયાસ હોઇ તેમાં કાંઇ ભૂલો જોવામાં આવે તો દરગુજર કરશો અને જો તે ભૂલોની સુચના કરવામાં આવશે તો ઇન્શા-અલ્લાહ બીજી વખતે સુધારવા બનતું કરીશ.

રાણાવાવ (કાઠીઆવાડ) } ખાદીમે કોમ,
તા માર્ચ ૧૯૧૮. } હાશમ મોહમદ કાગા.

અખલાકે મોહમ્મદી.

હિસ્સએ અવ્વલ.

બિસ્મિલ્લા હિર્રેહમા નિર્રહીમ.

બાબુલ ઈત્તેફાક.

આલે ઈમરાન રૂકુ ૧૧ આયત ૧૦૩-૧૦૪-૧૦૫.

૧ ઓર અલ્લાહકે આહદકો સબ મિલકર મજબૂત પકડો ઓર મુતફર્રિક નહો, અલ્લાહ તઆલાકે જો એહસાન તુમપર હંય ઉન્કો યાદ કરો જબકે તુમ આપસમેં દુશ્મન થે પસ ખુદા તઆલાને તુમ્હારે દિલોંમેં ઉલ્ફત પેદા કર દી ઉસ્કે ફજલસે તુમ ભાઇ ભાઇ બનગએ ઓર તુમ આગકે ગઢેકે કિનારે પહોંચ ગએથે ઉસ્સે તુમકો અલ્લાહ તઆલાને બચાયા ઇસી તરાહ અલ્લાહ તઆલા અપની નિશાનીયાં તુમપર જાહિર કરતા હય તાકે તુમ હિદાયત પાઓ ઓર જુરૂર હય કે તુમમેંસે એક જમાઅત અયસી હો જો નેક કામકા લોગોંકો હુકમ કરતી હો ઓર બુરે કામસે મના કરતી હો ઓર યેહી લોગ ફલાહ પાનેવાલે હંય ઓર ઉન લોગોંકી મિસલ નહો જો મુતફર્રિક હો ગએ ઓર ઇખ્તેલાફ કરને લગે બાદ ઉસ્કે કે આઇ ઉન્કે પાસ અલામતેં ઓર ઉન્કે લિયે બડા અજાબ હય.

આલે ઈમરાન રૂકુ ૨૦ આયત ૨૦૦.

૨ અય ઇમાન વાલો સબ્ર કરો ઓર આપસમેં એક દુસરેકો સબ્ર દિલાઓ ઓર બાહમ મિલે રહો ઓર અલ્લાહસે ડરતે રહો શાયદ તુમ અપની મુરાદકો પહોંચો.

સુરએ અનફાલ, રૂકુ ૬ આયત ૪૫-૪૬-૪૭.

૩ અય ઇમાનવાલો જબ તુમ કિસી ગિરોહસે મુકાબિલ હો તો સાબિત કદમ રહો ઓર ખુદાકા જીક્ર બહોત કરો શાયદ તુમ ફલાહ પાઓ. ઓર અલ્લાહ ઓર ઉસ્કે રસૂલકી ઇતાઅત કરો ઓર આપસમેં લડાઇ ઝગડા મત કરો કે ઇસ્સે તુમ બુજદિલ હો જાઓગે ઓર તુમ્હારી હવાખેજી હો

જાએગી. ઓર સબ્ર કરો બેશક અલ્લાહ સબ્ર કરને વાલોંકે સાથ હય ઓર તુમ ઉન લોગોંકે મિસલ નહો જો ગુરૂર જીતાને ઓર લોગોંકે દિખાનેકે લિયે નિકલે હોં ઓર લોગોંકો અલ્લાહકી રાહસે રોકતે હોં ઓર અલ્લાહકે ઇલ્મમેં હય જો વો કરતે હંય.

સુરએ અનફાલ, રૂકુ ૮ આયત ૬૨-૬૩.

૪ વોહ યાની અલ્લાહ તઆલા વોહી હય જીસને કે કુવ્વત દી તુઝકો અપની મદદસે ઓર મોઅમિનીનસે ઓર ઉન્કે યાઅની મોઅમિનીનકે દિલોંમેં ઉલ્ફત પેદા કર-દી અગર તુ જો કુચ્છ જમીનમેં હય સબ ખર્ચ કર દેતા તો ઉન્કે દિલોંમેં મોહબ્બત ન પેદા કર સકતા મગર અલ્લાહને ઉન્મેં ઉલ્ફત પેદા કર દી ઓર બેશક વોહ અલ્લાહ ગાલિબ ઓર હિકમતવાલા હય.

સુરએ હુજોરાત રૂકુ ૧ આયત ૧૦.

૫ સિવા ઇસ્કે નહીં કે સબ મુસલમાન આપસમેં ભાઇ ભાઈ હંય તો અપને ભાઇયોંમેં સુલહ કરા દિયા કરો ઓર અલ્લાહકે ગજબસે ડરતે રહો તાકે તુમપર રહમ કિયા જાએ.

સુરએ હુજોરાત રૂકુ. ૨ આયત ૧૦

૬ અય લોગો હમને તુમ્કો નર ઓર માદાસે પેદા કિયા ઓર તુમ્હારે કુમ્બે ઓર કબાઇલિ બનાએ તાકે તુમ એક દુસરેકો પેહચાનો, બેશક તુમ-મેંસે સબસેં બુજુર્ગ અલ્લાહકે નજદીક વહી હય જો સબસે જિયાદા મુત્ત-કીહો બેશક અલ્લાહ જાનનેવાલા ઓર ખબરદાર હય.

અહાદીસ.

નોઅમાન બિન બશીર, મિશ્કાત.

૭ રસુલે અકરમ સલલ્લાહો અલયહે વસલ્લમને ફરમાયા કે, તમામ મુસલમાન મિસલ શખ્સ[1] વાહિદકે હંય અગર ઉસ્કી આંખમેં દર્દ હો તો

---

૧. યેહ ઓર ઇસસે અગલી હદીસ કોમીયતકી ઉમદા તરીન મિસાલોંમેંસે હય જિસ તરાહ જિસ્મમેં દિલ દિમાગ જીગર હાથ પેર મુખ્તલિફ આજા હય. ઈસીતરાંહ કોમમેં અમીર ગરીબ આલિમ જાહિલ મુખ્તલિફ ગિરોહકે આદમી હંય જીસ તરાહ દિલ ઓર દિમાગ અદના અદના આજા દુઃખ દર્દકી તકલીફ મા ડસૂસ કરતે હંય ઇસી તરાહ ઈન્સાનોંકે તબ્કએ ઉમોરા વ તાલીમ યાફતા હજરાત વ ઓલમાં વ સુલેહાકો બાહમ ઓર નીજ અ ના તરીન આહલે ઇસલામકે સાથ હમદર્દી ઓર મહેરબાનીસેં પેશ આના જરૂરી હય જબતક ઇન ગિરોહોંમેં બાહમ

તમામ જીસ્મ બેચયન હોજાવે અગર ઉસ્કે સરમેં શિકાયત હો તો કુલ બદન બેકલ હો જાવે.

અબી મુસા, મિશ્કાત.

૮ રસૂલુલ્લાહ સલ્અમને ફરમાયા કે મુસલમાન મુસલમાનકે લિએ મિસલ બુન્યાદ કે હય કે ઉસ્કા એક હિસ્સા દૂસરેકે બોઝ ઉઠાનેમેં મદદ કરતા હય ફિર અપને એક હાથકી ઉંગલિયાં દૂસરે હાથમેં ડાલકર બતાયા કે ઇસતરાહ.

નોઅમાન બિન બશીર, મિશકાત.

૯ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલ્લમને ફરમાયાકે મુસલમાનોકો દેખતા હય કે વોહ આપસમેં રહમ ઔર મહેરબાની ઔર મહબ્બત કરનેમેં મિસલ એક જીસ્મકે હંય અગર એક ઉજવમેં શિકાયત પેદા હો તમામ જીસ્મ પર બેદારી ઔર હરારત તારી હો જાતી હય.

સાલેમ, મિશ્કાત.

૧૦ ફરમાયા રસુલુલ્લાહ સલ્અમને હર મુસલમાન દૂસરે મુસલમાનકા ભાઇ હય. ન ઉસપર જુલ્મ કરે ન ઉસ્કો તનહા બેમદદગારકે છોડે. જો શખ્સ અપને ભાઇકી કોઇ હાજત પૂરી કરેગા અલ્લાહતઆલા ઉસ્કી હાજત પૂરી કરેગા ઔર જો શખ્સ કિસી મુસલમાનકી તકલીફ દૂર કરેગા અલ્લાહ-તઆલા કિયામતકી તકલીફ ઉસ્સે દૂર કરેગા ઔર જો કિસી મુસલમાનકી પરદાપોશી કરેગા અલ્લાહ તઆલા કિયામતકે દિન ઉસ્કો પરદાપોશી કરેગા.

અબી જર, મિશ્કાત.

૧૧ ફરમાયા રસુલુલ્લાહ સલ્અમને જો શખ્સ બકદ્ર એક બાલિસ્તકે ભી ગિરોહસે અલગ હુવા તો ગોયા રસને ઇસ્લામ અપની ગરદનસે નિકાલ દી.[૧]

અયસાહી ઇતતિસાલ નહો જયસાકે એક જીસ્મકે આજામેં હોતા હય ઉસ વકત તક કોમીયત પેદા હો નહીં સકતી એક ઔર હદીસ શરીફમેં વારિદ હુવા હય જબ તક તુમ્કો અપને માં, બાપ ઔર ખયશ અકારબસે જિયાદા મેરે સાથ મહબ્બત નહીં તુમ મુસલમાન નહીં હો સકતે ઉસકા યહી માએના હય કે જબતક કોમી મુઆમેલાતકો અપની જાતસે મુકદ્દમ ન સમઝા જાએ કોમીયતકા મફહુમ ઠીક તોર પર સાદિક નહીં આ સકતા. (મુતરજમ)

૧ યાની કિસી ઇખ્તેલાફે રાએકે સબબ જમાઅતકો છોડકર અલાહેદા નહીં હોના ચાહીએ. (મુતરજમ)

અન ઇબ્ન ઉમર, મિશ્કાત.

૧૨ રસુલુલ્લાહ સલલ્લાહો અલયહે વસલ્લમને ફરમાંયા કે અલ્લાહ તઆલા મેરી ઉમ્મત યા ફરમાયા કે ઉમ્મતે મોહમ્મદ (સ. અ. વ.) કો ગુમરાહીપર જમા ન કરેગા ઓર અલ્લાહકા હાથ જમાઅત પર હય જો શખ્સ ગિરોહસે અલગ હુવા આગ (દોઝખ)મેં ગયા.

ઇબ્ને ઉમર, મિશ્કાત.

૧૩ રસુલુલ્લાહ સલલ્લાહો અલયહે વઆલેહી વસલ્લમને ફરમાયા કે બડે ગિરોહકી પયરવી કરો જો શખ્સ ગિરોહસે અલાહેદા હુવા દોઝખમેં ગયા.

યજીદ બિન મિશ્કાત.

૧૪ ફરમાયા રસુલુલ્લાહ સલ્અમને કે જબ એક આદમી દૂસરેકો ભાઈ બનાએ તો ઉસ્કા ઓર ઉસ્કે બાપ ઓર કબીલેકા નામ દર્યાફ્ત કર લે કે, ઇસિસે મહબ્બત મુસ્તાહ કમ હોતી હય.

બાબુલ એહસાન.

સુરએ બકર રૂકુ ૪ આયત ૧૧૯.

૧૫ ઓર તુમ ખર્ચ કરો અલ્લાહકી રાહમેં ઓર ન ડાલો અપનેકો હલાકતમેં ઓર નેકી કરો બેશક અલ્લાહ દોસ્ત રખતા હય નેકી કરનેવાલુંકો.

સુરએ નાહલ રૂકુ ૪ આયત ૩૦.

૧૬ ઓર કહા ગયા પરહેજગારોંસે કે કયા નાજીલ કિયા તુમ્હારે પરવરદિગારને ? ઉન્હોંને કહા કે, અચ્છા જીન લોગોને ઇસ દુન્યામેં ભલાઇ કી હય ઉન્કે લિયે ભલાઇ હય બેશક પરહેજગારોંકા ઠિકાના અચ્છા હય.

સુરએ નાહલ રૂકુ ૧૩ આયત ૯.

૧૭ અલ્લાહ તઆલા ઇન્સાફકા ઓર એહસાન કરનેકા ઓર રિશતેદારોંકો દેનેકા હુકમ કરતા હય ઓર બેહયાઈ ઓર બુરે કામોંસે ઓર સરકશીસે તુમ્કો મુમાનિઅત કરતા હય ઓર તુમ્કો નસીહત કરતા હય શાયદકે તુમ યાદ રખ્ખો.

સુરએ નાહલ રૂકુ ૧૬ આયત ૨૮.

૧૮ અલ્લાહ તઆલા ઉન લોગોંકે સાથ હય જો ઇત્તેકા ઇખત્યાર કરતે હંય ઓર નીજ ઉન લોગોંકે સાથ હય જો ભલાઇ કરનેવાલે હંય.

સુરએ કસસ રૂકુ ૮ આયત ૭૫.

૧૯ ઓર જો કુચ્છ તુઝકો અલ્લાહ તઆલાને દિયા હય ઉસસે દારે આખેરતકી ફીકર કર ઓર અપને હિસ્સએ દૂન્યાકો ફરામોશ ન કર ઓર ભલાઇ કર જયસી અલ્લાહ તઆલાને તેરે સાથ ભલાઇ કી ઓર મુલ્કમેં ફસાદ કી ખાહિશ ન કર અલ્લાહ તઆલા ફસાદ કરને વાલોંસે મોહબ્બત નહીં રખતા.

સુરએ જુમર, રૂકુ ૨ આયત ૧૦.

૨૦ અય મોહમ્મદ (સ. અ. વ.) હમારી તરફસે કેહ દો કે અય મેરે બંદો જો યકીન લાએ હો ડરો અપને રબસે, જીન લોગોંને ઇસિ દુનિયામેં દૂસરોંકે સાથ નેકી કી હય ઉન્કે લીએ આખેરતમેં ભલાઈ હય ઓર અલ્લાહકી જમીન ફરાખ હય સિવા ઇસ્કે નહીં કે સબ્ર કરનેવાલોંકો બેહિસાબ અજર દિયા જાવેગા.

સુરએ રેહમાન રૂકુ ૩ આયત ૬૦.

૨૧ કયા બદલા હય નેકી કરનેકા સિવા નેકી કરનેકે?

અહાદીસ.

અબી અમામા મિશ્કાત.

૨૨ કનૂદ[1] (કાફિરે નેઅમત) વો હય કે અપની અતાસે લોગોંકો બાજ રખ્ખે ઓર તનહા ખાએ ઓર અપને ગુલામકો જદો કોબ કરે.

અબદુલ્લાહ ઇબ્ને ઉમર મિશ્કાત.

૨૩ જન્નતમેં એહસાન જીતાનેવાલા ઓર વાલેદૈનકી નાફરમાની કરને-વાલા ઓર હમેશા શરાબ પીનેવાલા યાને દાએમુલ ખમ્ર દાખિલ નહોગા.

૨૪ જીસ્કો કુછ અતા કિયા જાએ ચાહિયે કે ઉસ્કા બદલા દે ઓર

---

૧ "કનૂદ" કા માએના અરબી જબાનમેં કાફિર ઓર કાફિરે નેઅમત ઓર બખીલ ઓર નાફરમાનકે હંય ઓર નિજ ઉસ બિનજર જમીનકોભી કેહતે હંય જીસમેં કોઇ ચીજ ઉગ ન સકે. (મુતરજમ)

ઇવજ ન દે સકે તો ઉસ્કી તઆરીફ કરે જીસ્ને તારીફ કી ઉસને શુક્ર અદા કિયા ઓર જીસને છુપાયા કુફરાને નેઅમત કિયા.

૨૫ હજરત આએશા (ર૦)ને પૂછા યા રસુલુલ્લાહ અયસી ક્યા ક્યા ચીજ હય જીસસે ઇન્કાર કરના જાઇઝ નહિં હય. આપને ફરમાયા કે પાની ઓર નમક ઓર આગ. ઉન્હોંને પૂછા કે પાનીકો હમ જાનતે હંય મગર નમક ઓર આગકી ક્યા વજાહ હય ? રસુલુલ્લાહને ફરમાયા અય હુમયરા જીસને આગ કિસીકો દી ગોયા વોહ તમામ્ ચીજ સદકાકી જો ઉસ આગને પકાઇ ઓર જીસ્ને કીસી શખ્સકો નમક દીયા ગોયા વોહ તમામ ચીઝેં તસદદુક કી જીનમેં નમક ડાલા ગયા. ઓર જીસને કિસી મુસલમાનકો પાની પીલાયા જહાં પાની કમયાબ નહીં તો ગોયા એક ગુલામ આજાદ કિયા ઓર જીસ્ને કિસી મુસલમાનકો અયસી જગા પાની પિલાયા જહાં પાની ન મીલતા હો તો ગોયા ઉસ્કો જીંદા કિયા.

૨૬ અલ્લાહ તઆલાકે નજદીક વોહ શખ્સ અચ્છા હય જો અપને આહબાબકે સાથ અચ્છા હો. ઓર પડોસિયોંમેં અચ્છા વોહ શખ્સ હય જો પડોસીકે સાથ અચ્છા હો યાઅને ઉસસે અચ્છા બરતાવ કરે.

૨૭ એક શખ્સને કહા યા રસૂલુલ્લાહ મુઝે કિસ તરાહ માલુમ હો કે મંય અચ્છા કરતા હું યા બુરા ! રસૂલુલ્લાહ સલલલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમને ફરમાયા જબ અપને હમસાયોંસે સુનો કે વોહ કેહતે હંય તુને ભલા કીયા તો બેશક તુને ભલાઇ કી ઓર જબ હમસાયોંસે સુનો કે વોહ કેહતે હંય બુરા કિયા, તો બુરા કિયા.

બાબુલ ઇખલાસ.

સુરએ જુમર, રૂકુ ર આયત ૧૨.

૨૮ તુમ કહો અય મોહમ્મદ (સ. અ. વ.) કે મુઝકો હુકમ દિયા ગયા હય કે, ખાલિસ અલ્લાહહીકી બંદગી કરૂં.

સુરએ જુમર રૂકુ ર આયત ૧૪.

૨૯ અય મોહંમદ (સ. અ. વ.) લોગોંસે કેહદો કે મંય અલ્લાહકી ઇબાદત કરતા હું ખાલિસ ઉસીકે લાએ.

૩૦ સુનતા હય અલ્લાહહીકો હય નિરી બંદગી.

સુરએ બૈયેનાહ. આયત ૫.

૩૧ ઓર ઉન્કો હુકમ નહીં દિયા ગયા સિવા ઇસ્કે કે ખાલિસ અલ્લાહ હીકી બંદગી કરેં યાઅને કિસીકો ઉસ્મે શરીક ન કરેં.

અહાદીસ.

અજ મઆજ કન્જુલ આઅમાલ.

૩૨ ખાલિસ કર અપને દીનકો (શિરક વગયરાસે) થોડા અમલભી તેરે લિએ કાફી હોગા.

ઝોહાક ઇબ્ને કયસ, કંજુલ આઅમાલ.

૩૩ ખાલિસ ઓર સાફ કરો અપને આઅમાલકો (રિયા વગયરાસે) કે અલ્લાહ તઆલા ઉસી અમલકો કબૂલ કરતા હય જો ખાસ ઉસીકે લીએ હોં.

અબુ હુરયરા કન્જુલ આઅમાલ.

૩૪ અલ્લાહ તઆલા તુમ્હારી સુરતોં ઓર માલોંકો નહીં દેખતા બલ્કે તુમ્હારે દિલોંકો ઓર કામોંકો દેખતા હય.

મુઆવિયા.

૩૫ આમાલ મિસલ જુરૂફકે હંય જબ નીચે યા અંદરકા હિસ્સા સાફ હોગા તો ઉપરકા બાલા અચ્છા હોગા.

સેઅબાન.

૩૬ ભલાઇ હય મુખલેસીનકે લીએ યેહ લોગ ચિરાગે હિદાયત હય ઉન્હીંસે હર બડે ફિતનેકી બુરાઇ દૂર હોતી હય.

અબી અમામા.

૩૭ અલ્લાહ તઆલા ઉન્હી આઅમાલકો કુબૂલ કરતા હય જો ખાસ અલ્લાહીકે લીએ હોં ઓર સિર્ફ અલ્લાહીકી રજામંદી ઉનસે મતલુબ હો.

બાબ આદાબિલ મજાલિસ.

સુરએ હુજોરાત રૂકુ ૧ આયત ૧-૨-૩-૪-૫.

૩૮ અય ઇમાનવાલો સબકત ન કરો રૂબરૂ અલ્લાહ ઓર ઉસ્કે રસુલકે ઓર અલ્લાહસે ડરતે રહો અલ્લાહ સુન્નેવાલા ઓર જાનનેવાલા હય. અય મુસલમાનો રસુલુલ્લાહકી આવાજસે અપની આવાજેં બુલંદ ન કરો ઓર જોરસે બાત ન કરો જયસે તુમ આપસમેં જોરસે બાતેં કરતે હો તાકે તુમ્હારે આમાલ અકારત નહોં ઓર તુમકો ખબર નહોં. જો લોગ રસૂલુલ્લાહકે પાસ દબી આવાજસે બોલતે હંય. વોહ વહી લોગ હંય જિન્કે દિલોંકા અલ્લાહ તઆલાને તકવામેં ઇમ્તેહાન કર લિયા હય ઉન્કે લિએ મગફેરત ઓર અજરે અજીમ હય. અય પયગંબર જો લોગ તુમ્કો હુજરોંકે બાહરસે પુકારતે હંય ઉન્મેંસે અક્સર બે અકલ હંય ઓર અગર વોહ લોગ ઇતના સબ્ર કરતે કે તુમ ખુદ ઉન્કે પાસ બાહાર આતે તો યેહ ઉન્કે હકમેં બેહતર હોતા. અલ્લાહ બખ્શનેવાલા મહેરબાન હય.

સુરએ મુજાદેલા રૂકુ ૨ આયત ૫.

૩૯ અય ઇમાનવાલોં જબ તુમકો કહા જાવે કે મજલિસમેં ખુલકર બેઠો પસ ખુલ જાઓ. કુશાદગી દે અલ્લાહ તઆલા તુમ્કો ઓર જબ કહા જાવે ઉઠ ખડે હો, પસ ઉઠ ખડે હો, અલ્લાહ તઆલા ઉન લોગોંકે જો તુમમેં ઇમાન લાએ ઓર જીન્કો ઇલ્મ દિયા ગયા મરતબે બુલંદ કરેગા ઓર જો તુમ કરતે હો અલ્લાહ તઆલા ઉસ્કી ખબર રખતા હય,

અજ અબ્દુર રાહમાન, અદબુલ મુફરદ.

૪૦ અબુ સઇદ ખુદરીકો એક જનાજેકી ખબર દીગઈ ઉન્કો જાનેમેં દેર હો ગઇ, લોગ અપની અપની જગા બેઠ ગએથે જબ લોગોંને ઉન્કો આતે હુવે દેખા ઉન્કાં તરફ બડેહ ઓર બઆજ અપની જગાસે ખડે હો ગએ તાકે વોહ ઉન્કી જગા બેઠે. ઉન્હોંને ઇસસે ઇન્કાર કિયા ઓર કહાકે મંયને રસૂલુલ્લાહ સલ્અમસે સુના હય કે આપ ફરમાતેથે કુશાદાહ મજાલિસ સબસે બેહતર હંય ઓર વહાંસે હટકર ફરાખ જગામેં બેઠ ગએ.

ઇબને ઉમર, અજ અદબુલ મુફરદ.

૪૧ તુમમેંસે કોઇ શખ્સ કિસી દુસરે શખ્સકો જો પહેલેસે બેઠા

હુવાહો ઉસ્કા જગાસે ખુદ વહાં બેઠનેકે લિએ ન ઉઠાએ બલ્કે કુશાદા ઓર વસીઅ જગામેં બેઠના ચાહિએ.

ઇબ્ને ઉમર, અદબુલ મુફ્રદ.

૪૨ જબ તુમમેંસે કોઇ શખ્સ અપની જગાસે ઉઠે ઓર વહાં ફિર આવે તો વોહ અપની સાબેકા જગા પર બેઠનેકા જીયાદા મુસ્તહિક હય.

જાબિર (ર૦) બિન સમરાહ.

૪૩ હજરત જાબિર (ર૦) ફરમાતે હંય કે હમ જબ રસૂલે અકરમ સ- લ્અમકે પાસ આતે થે તો જહાં મજલિસ ખતમ હોતીથી વહાં બેઠ જાતે થે.

ઇબ્ને ઉમર મિશ્કાત.

૪૪ રસૂલુલ્લાહ સલ્અમને ફરમાયા કે કિસી શખ્સકો જાઇજ નહીં કે દો આદમિયોંકે દરમિયાનમેં બિલા ઉન્કી ઇજાજતકે અપને લિયે જગા કરે.

ઇબ્ને અબ્દુલ્લાહ.

૪૫ રસૂલે અકરમ સલલ્લાહો અલયહે વસલ્લમને ફરમાયાકે સબસે મોઅજ્જજ મેરે નજદીક મેરે પાસ બેઠનેવાલા હય.

ઇબ્ને અબ્બાસ, અદબુલ મુફ્રદ.

૪૬ નબીયે અકરમ સલ્અમને મનાઅ ફરમાયા હય કે કોઇ શખ્સ કિસીકો ઉસ્કી જગાસે ઉઠાકર ખુદ ઉસ્કી જગા ન બેઠે ઓર ઇબ્ને ઉમર રદી૦ અન્હોકો માઅલુમ થા જો કોઇ તાઅઝીમન અપની જગાસે ઉઠતા થા વો વહાં નહીં બેઠતે થે.

અબી હુરયરા અદબુલ મુફ્રદ.

૪૭ ગલી કૂંચોં યાઅની રાસ્તોંમેં બેઠનેસે નબીયે અકરમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને મનાઅ ફરમાયા. લોગોંને અર્જ કિયા યા રસુલુલ્લાહ ઘરકે અંદર બેઠા રેહના બહોત દુશ્વાર બાત હય, ફરમાયા અગર તુમ રાસ્તોંમેં બેઠો તો રાસ્તેકા હક અદા કરો. લોગોંને અર્જ કિયા યા રસુલુલ્લાહ રાસ્તોંકા હક કિયા હય, ફરમાયા કે પૂછને વાલેકો રાસ્તા બતાના ઓર સલામકા જવાબ દેના ઓર નજરકો નીચા રખના, અચ્છી બાતોંકા હુકમ કરના ઓર બુરી બાતોંસે લોગોંકો રોકના.

અબ્દુલ્લાહ બીન બશર.

૪૮ અબ્દુલ્લાહ ઇબને બશર કેહતે હંય કે રસૂલે અકરમ સ૦અ૦ મેરે બાપકે પાસ તશરીફ લાએ. મેરે વાલિદને કપડા બિછા દિયા ઓર આપ ઉસ્પર બેઠ ગએ.

ઇબને અબ્બાસ.

૪૯ યેહ અમ્ર મસનુન હય કે જબ આદમી બેઠે જુતા નિકાલકર એક તરફ રખ દે.

હબીબ ઇબને અબિ સાબિત.

૫૦ સહાબા રદી૦ અનહુમ ઇસ બાતકો પસંદ કરતે થે કે જબ કોઇ શખ્સ કીસી કોમસે ગુફ્તગુ કરે તો કિસી ખાસ શખ્સકી તરફ મુતવજ્જેહ ન હો બલકે આમ તોરપર સબકી તરફ મુતવજ્જેહ રહે.

અજ સઇદુલ મુકરી.

૫૧ સઇદુલ મુકરી કેહતે હંય કે મેં અબ્દુલ્લાહ ઇબને ઉમરકે પાસ ગયા. વોહ એક આદમીસેં બાતેં કર રહેથે. મેંભી ખડા હોકર સુન્ને લગા ઉન્હોંને મેરે સીનેપર હાથ મારા ઓર કહા જબ દો આદમિયોંકો બાતેં કરતે દેખો બદું ઉન્કી ઇજાજતકે ઉન્કે પાસ ખડે નહો, મેંને કહા અય અબુ અબ્દુર રાહમાન ખુદા તુમ્હારા ભલા કરે, મંય યેહ ચાહતાથા કે તુમસે કોઇ અચ્છી બાત સુનું.

અબ્દુલ્લાહ ઇબને મસઉદ, અદબુલ મુફરદ.

૫૨ અગર તુમ તીન આદમી હો તો દો આદમી તીસરેસેં છુપાકર બાત ન કરો ઇસ લિયેકે ઇસસેં તીસરેકો રંજ હોગા.

ઇબને ઉમર, મિશ્કાત.

૫૩ નબી સ૦અ૦ને ઇસ અમ્રસે મનાઅ કિયા હય કે કોઈ મર્દ દો ઓરતોંકે દરમિયાન હોકર રાસ્તા ચલે.

આએશાહ, મિશ્કાત.

૫૪ લોગોંસે ઉન્કે દરજેકે મુવાફીક પેશ આઓ.

જાબિર બિન અબ્દુલ્લાહ ર્ન્જ.

૫૫ જબ કોઇ આદમી બાત કરકે કહીં ચલા જાવે તો ઉસ્કી બાત અમાનત હય.

૫૬ અપને ભાઇ (મુસલમાન)કી તરફ તેજ નંજરસે દેખના મકરૂહ હય નેઝ જબ વોહ જાવે ઇસે તકતે રેહના યા યેહ સવાલ કરના કે કહાંસે આએ હો કહાં જાતે હો યેહભી મકરૂહ હય.

અબી અમામા ર્ન્જ.

૫૭ અલ્લાહ તઆલા બુરા જાનતા હય બુલંદ આવાજવાલેકો ઓર દોસ્ત રખતા હય પસ્ત આવાજવાલેકો.

બાબુલ ઇસ્તીજાન.

સુરએ નુરૂ રૂકુઅ ૪ આયત ૨૮.

૫૮ અય મોઅમિનો સિવા અપને ઘરકે દૂસરોંકે ઘરમેં મત જાયા કરો જબતક ઉનસે ઇજાજત ન લો ઓર ઉસ ઘરવાલોંકો સલામ ન કરો. યેહ તુમ્હારે લિયે બેહતર હય શાયદ તુમ યાદ રખ્ખો. ઓર અગર ઉસમેં કિસીકો ન પાઓ તો ઉસમે ન જાઓ જબતક તુમકો ઇજાજત ન દી જાએ ઓર અગર તુમસે કહા જાએ કે ફિર જાઓ તો વાપસ ચલે આઓ યહી તુમહારે લિએ જીયાદા સફાઇકી બાત હય. અલ્લાહ તઆલા તુમહારે આઅ-માલકો જાનતા હય. ઉસ ઘરમેં જાનેકા હરજ નહીં જીસમેં તુમ્હારા અસબાબ હો ઓર ઉસ્મેં કોઇ ન રેહતા હો ઓર અલ્લાહ હર ચીજકો જાનતા હય જીસે તુમ જાહિર કરતે હો યા છુપાતે હો.

સુરએ નુર રૂકુ ૮ આયત ૫૮-૫૯.

૫૯ અય મુસલમાનો લાજીમ હય કે વોહભી તુમસે ઇજાજત ચાહેં જીનકે તુમ માલિક હો ઓર જો તુમમેંસે સને શુઉરકો નહીં પહોંચે તીન મરતબા સુબેહકી નમાજસે પેહલે ઓર જબ તુમ દો પહરકો અપને કપડે ઉતાર લો ઓર બાઅદ નમાજે ઇશાકે તીનોં તુમ્હારે ખિલવતકે વક્ત હય ઇસિકે બાઅદ હરજ નહીં કે તુમમેં કોઇ કિસીકે હાં આએં જાએં.

ઇસિ તરાહ અલ્લાહ તઆલા તુમ્હારે લિયે આયતેં બયાન કરતા હય ઓર અલ્લાહ તઆલા દાના ઓર હકીમ હય ઓર જબ તુમ્હારે અત્ફાલ સને શુઉરકો પહોંચે તો ઇસી તરાહ ઇજાજત લેં જયસે ઉનસે પેહલે લોગ ઇજાજત લેતેથે ઇસિ તરાહ અલ્લાહ તઆલા અપની આયતેં તુમસે બયાન કરતા હય ઓર અલ્લાહ દાના ઓર હકીમ હય.

અહાદીસ

અબ્દુલ્લાહ, અદબુલ મુફરદ.

૬૦ આદમીકો અપને માં બાપ ઓર ભાઈ ઓર બહેનસેં ભી ઇજાજત લેની ચાહિએ.

અબ્દુલ્લાહ બિન બશર, અદબુલ મુફરદ.

૬૧ જબ આદમી કિસી દરવાજે પર ઇજાજત લેને કે લિએ જાએ તો દરવાજેકે સામનેસેં ન આએ બલ્કે દાહને બાએંસે આએ, અગર ઇજા-જત મિલે બેહતર વરન વાપસ હોજાએ.

અદબુલ મુફરદ.

૬૨ બની આમિરકા એક શખ્સ રસૂલુલ્લાહ સલ્અમકી ખિદમતમેં હાજીર હુવા ઓર દરયાફ્ત કિયા મંય અંદર આઉં. રસૂલુલ્લાહ સલ્અમને છોકરીસેં કહાકે ઉસને અચ્છે તરીકેપર ઇજાજત તલબ નહીંકી ઉસસેં જાકર કહો કે ઇસ તરાહ કહે અસ્સલામો અલયકુમ કયા મંય દાખિલ હો સક્તાહું? વો શખ્સ કહેતા હય કે મંયને ઇસ્કો સુન લિયા ઓર છોકરીકે આનેસેં પેહલે કહા અસ્સલામો અલયકુમ મંય હાજીર હું? રસૂલુલ્લાહને ફરમાયા વ અલયકસ સલામ આઓ, મંય દાખિલ હુવા ઓર અર્જ કિયા કે આપ કયા ચીજ લાએ હંય? રસૂલુલ્લાહ સલ્અમને ફરમાયા. મંય બજુજ ભલાઈ કે ઓર કુછ નહીં લાયા, ઇસ લિયે આયાહું કે તુમ સિર્ફ અલ્લાહહીકી ઇબાદત કરો જીસ્કા કોઇ શરીક નહીં ઓર લાતો ઉજ્જાકી ઇબાદત છોડ દો, રાત દિનમેં પાંચ નમાજેં પડહો ઓર સાલ ભરમેં એક મહીનેકે રોજે રખ્ખો ઓર ખાનએ કાઅબાકા હજ કરો ઓર અપને માલદારોંકે માલસે લો ઓર અપને ફકીરોંકો દો. મંયને કહા કોઇ ઇલ્મ અયસાભી હય જો આપકો માઅલૂમ નહો. ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલાને મુજકો બેહતરીન ઇલ્મ દિયા હય ઓર પાંચ ચીજેં અયસી હય કે સિવા અલ્લાહકે કિસીકો ઉન્કા ઇલ્મ નહીં, અલ્લાહહીકો ઇલ્મ હય કિયામતકા ઓર વોહી નાજિલ કરતા

હય બારાને રાહમતકો ઓર જાનતા હય જો કુછ રહેમોમેં હય યાઅની લડકા યા લડકી, કોઇ નહીં જાનતા કે કલ કયા હોગા ઓર કિસીકો ઇલ્મ નહીં હય કે વોહ કિસ જગા મરેગા.

સોબાન.

૬૩ કિસી મુસલમાનકો જાઇજ નહીં હય કે ઇજાજત લેનેસે પેહલે કિસીકે ઘરમેં ઝાંકે ઓર જીસને અયસા કિયા યાઅની બિલા ઇજાજતકે દેખા તો ગોયા વોહ ઘરમેં દાખિલ હો ગયા.

અતા ઇબ્ને યસાર બિરકાત.

૬૪ એક શખ્સને રસૂલુલ્લાહ સલ્અમસે દરયાફત કિયા કે કયા મુજકો અપની માંસેભી ઇજાજત લેની ચાહિએ ? આપને ફરમાયા બેશક. ઉસ શખ્સને અર્જ કિયા કે મંય ઉસકે સાથ એક હી ઘરમેં રેહતા હું. નબીએ અકરમને ફરમાયા તબભી ઇજાજત લેના ચાહીએ. ઉસ શખ્સને કહા મંય ઉસકા ખાદિમ હું. રસૂલુલ્લાહને ફરમાયા કે ઇજાજત જુરૂર લેના ચાહિએ. કયા તુમ ચાહતે હો કે અપની માંકો બરહેના દેખો. ઉસને કહા નહીં. રસૂલુલ્લાહને ફરમાયા તબ ઇજાજત લેકર જાઓ.

ઇબ્ને ઉમર.

૬૫ જબ અબદુલ્લા ઇબ્ને ઉમરકી ઓલાદ બાલિગ હો જાતીથી ઉન્કો જુદા કર દેતેથે કે બદું ઇજાજતકે ઉન્કે પાસ ન આએ.

નાફ્એ બિરકાત.

૬૬ અબ્દુલ્લા ઇબ્ને ઉમરને ફરમાયા કે જબ ખાલી મકાનમેં જાએ તો કહે "અસ્સલામો અલયના વ અલા ઇબાદિલ્લાહિસ સાલેહીન." યાઅની સલામ હો હમપર ઓર અલ્લાહકે નેક બંદોંપર.

૬૭ અબુ હુરયરા કેહતે હંય કે જો શખ્સ સલામ કરનેસે પેહલે ઘરમેં આનેકી ઇજાજત ચાહે ઉસકો ઇજાજત ન દી જાવે જબતક અવ્વલ સલામ ન કરે.

ઇન્સ બીન માલેક.

૬૮ અનસ (૨૦) કેહતે હંય કે રસૂલુલ્લાહ સલ્અમકે દરવાજે નાખુનોંસે ખટખટાએ જાતે થે.

અબી હુરયરા.

૬૯ રસૂલે અકરમ સ૦અમને ફરમાયા જો શખ્સ ઘરમેં ઝાંખે ઉસ્કો ઘરમેં આનેકી ઇજાજત નહીં દેની ચાહિએ.

ઉમર બીન ખત્તાબ.

૭૦ હજરત ઉમર (ર૦) ફરમાતે હંય જીસને ઇજાજતસે પેહલે સેહને મકાનમેં ઝાંકા ઉસને ફિસ્ક કિયા.

અયાજ મિશ્કાત.

૭૧ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ ખડે હુવે ઓર ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલાને એહલે કિતાબકે ઘરોંમેં બગયર ઉન્કી ઇજાજતકે જાના હલાલ નહીં કિયા ઓર ઉનકી ઓરતોંકો મારના ન ઉન્કે ફલોંકો ખાના હલાલ કિયા હય જબતક વોહ ઉન હુકુકકો અદા કિયે જાએં જો ઉનપર વાજીબ હંય.

બાબુલ ઇસલાહ.

સુરએ નિસા રૂકુઅ ૧૭ આયત ૧૧૪.

૭૨ ઉનકે અક્સર મશવરોંમેં કુછ ભલાઇ નહીં મગર જો હુકમ કરે સદકેકા યા ભલાઇકા યા અસ્લાહકા દરમિયાન આદમીયોંકે ઓર જો શખ્સ મહજ અલ્લાહ તઆલાકી ખુશનુદીકે લિયે અયસા કરે તો હમ ઉસકો અજરે અજીમ દેંગે.

સુરએ અનફાલ રૂકું ૧ આયત ૧

૭૩ ગનીમતકે બારેમેં લોગ તુઝસે પૂછતે હંય કેહ દે કે ગનીમત અલ્લાહ ઓર ઉસકે રસૂલકે લિયે હય પસ અલ્લાહસે ડરો ઓર આપસમેં સુલેહ કરાઓ ઓર અલ્લાહ ઓર ઉસકે રસૂલકી ઇતાઅત કરો અગર તુમ મુસલમાન હો.

સુરએ અંબિયા રૂકુ ૭ આયત ૧૦૫

૭૪ ઓર હમને બાઅદ નસીહતકે જબૂરમેં લિખ દિયા હય કે હમારે શાયસ્તા બંદે જમીનકે માલિક હોંગે.

સુરએ કસસ, રૂકુ ૨ આયત ૧૯.

૭૫ ઇબ્રાહીલીને કહા અય મુસા તું ચાહતા હય કે મુઝેભી ઇસી તરાહ કત્લ કરે જયસે તૂને કલ એક આદમીકો કત્લ કીયા હય ઓર સિવા-જાબિર હોનેકે તેરી કોઈ ખાહિશ નહીં. યે નહીં ચાહતા કે તું ઇસ્લાહ કરનેવાલો મેંસે હો.

સુરયે હુજોરાત રૂકુ ૧ આયત ૧૦

૭૬ ઓર અગર મુસલમાનોકે દો ગિરોહ લડે ઉનમેં સુલેહ કરાદો ઓર અગર એક દુસરે પર જીયાદતી કરે તો ઉસસે લડો જો જીયાદતી કરતા હય જબતક કે વોહ અલ્લાહકે હુકમકી તરફ રૂજુઅ કરે ઓર જબ રૂજુઅ કિયા તો ઇસ્લાહ કરો ઉનમેં દુરૂસ્તીસે ઓર ઇન્સાફ કરો બેશક અલ્લાહ મહબ્બત કરતા હય ઇન્સાફ કરનેવાલોંસે સિવા ઇસકે નહીં કે મુસલમાન સબ આપસમેં ભાઇ ભાઇ હંય પસ સુલ્હ કરાઓ અપને દો ભાઈઓંમેં ઓર અલ્લાહસે ડરો શાયદ તુમપર રહમ કિયા જાવે.

અહાદીસ.

અબી દરદા, અદબુલ મુફરદ.

૭૭ નબીયે અકરમને ફરમાયા કયા ન આગાહ કરૂં મંય તુમ્કો ઉસ દરજેસે જો બઢકર હય નમાજ રોજાઉ ઓર સદકેસે. ઉન્હો (સહાબા) ને કહા બેશક રસૂલુલ્લાહને ફરમાયા આપસમેં સુલ્હ કરાના ઓર આપસમેં ફસાદ કરાના, મિટાનેવાલા હય યાઅની ફસાદ કરાના ઇમાનકો મિટા દેતા હય.

ઇબને અબ્બાસ, મિશ્કાત.

૭૮ ઇબને અબ્બાસ કેહતે હંય કે "ઇત્તકુલ્લાહ વઅસલેહુ જાત બયનેકુમ" [અલ્લાહસે ડરો ઓર આપસમેં સુલ્હ કરાઓ] ફરજ હય અલ્લાહકી તરફસે મોઅમિનીન પર કે અલ્લાહ તઆલાસે ડરો ઓર આપસમેં સુલ્હ કરો.

અબુ હુરયરા મિશ્કાત.

૭૯ પરહેજ કરો આપસમેં બુરાઈ ડાલનેસે કે વોહ નેક આઅમાલકો મિટાનેવાલી હય.

અબી સરમેં મિશ્કાત.

૮૦ જો કિસીકો જરર પહોંચાવેગા ખુદાએ તઆલા ઉસકો જરર પહોં-ચાવેગા ઓર જો કિસીકો મશક્કતમેં ડાલેગા ખુદા ઉસપર મશક્કત ડાલેગા.

અમ કુલ્સૂમ બિન ઉકબાહ, મિશ્કાત.

૮૧ અમ કુલ્સૂમ કેહતી હંય કે મંયને રસૂલુલ્લાહ સલ્અમસે સુના હય કે વોહ ઝૂટા નહીં હય જો આદમીયોંમેં સુલ્હ યા ઇસ્લાહ કરાએ ઓર અચ્છી બાત કહે યા ઇસ્લાહકી ગરજ સે કોઈ અચ્છી ખબર એકકી જાનિબસે દૂસરે કો પહોંચાએ.

અબી મુસા, આહયા ઉલ ઉલૂમ.

૮૨ મોઅમિન મોઅમિનકે લિયે અયસા હય જયસે ઇમારત, કે ઉસકા એક હીસ્સા દૂસરેકો પાએદાર કરતા હય.

આહયા ઉલ ઉલૂમ.

૮૩ લોગોંકી આપસમેં સુલ્હ કરાના બેહતરીન સદકા હય.

અબૂ સાઅલબા, આહયા ઉલ ઉલૂમ.

૮૪ અબૂ સાઅલબાસે મરવી હય ઉન્હોંને રસૂલુલ્લાહ સે ઇસ આયત "લાય દુરરોકુમ મન દલ્લ ઇજાહ એહ તદયતુમ" કી તફસીર પૂછી. આપને ફરમાયા અચ્છી બાતકા હુકમ કરો ઓર બુરી બાતસે મનાઅ કરો અગર તુમકો માઅલૂમ હો કે હિર્સકી પાબંદી કી જાતી હય ઓર ખ્વાહેશાત નફ્સકી પયરવી કી જાતી ઓર દુન્યાકો તરજીહ દી જાતી હય ઓર હર સાહિબે રાએ અપની રાએ પર નાજાં હય તો અપની જાનકી ફિકર કરો ઓર અવામકો ઉનકે હાલ પર છોડદો કે તુમ્હારે પીછે અયસે દિતને હંય જયસે અંધેરી રાતકે ટુકડે. જો કોઇ ઉનમેં અયસે તરીકે કો ઇખ્તિયાર કરેગા જિસ પર તુમ હો તો ઉસકો તુમસે પચાસ ગિના અજર મિલેગા. કિસીને પૂછા યા રસૂલુલ્લાહ ઉસવક્તકે લોગોંમેંસે પચાસકે બરાબર હોગા આપને ફરમાયા નહીં તુમમેંસે પચાસકે બરાબર ઇસ લિએ કે: તુમકો નેક કામોંમેં મદદગાર મિલ જાતે હંય મગર ઉનકો ભલાઇકી મદદ કરનેવાલા કોઇ મુયસ્સર નહોગા.

અબી ઐયુબ, કન્જ.

૮૫ રસૂલુલ્લાહને ફરમાયા અય અબુ ઐયુબ કયા મંય તુમકો અયસા સદકા ન બતાવું કે અલ્લાહ ઓર ઇસકે રસૂલકો ખુશ કરે, ઇસ્લાહ કરો આદમિયોંકી જીસ વક્ત ઉનમેં ફસાદ પડ જાવે ઓર મિલાઓ ઉન્કો જબ વો મુતફર્રિક હો જાવેં.

બાબુલ ઇતાઅત.

સુરએ નિસા, રૂકુ ૮ આયત ૫૯

૮૬ અય મુસલમાનો અલ્લાહકી ઇતાઅત કરો ઓર રસૂલકી ઇતાઅત કરો ઓર ઉનલોગોંકી ઇતાઅત કરો જો તુમમેંસે હુકમરાં હંય પસ અગર તુમમેં કિસી ચીજ પર આપસમેં ઝગડા હો ઉસે અલ્લાહ ઓર રસૂલકી તરફ રૂજુઅ કરો અગર અલ્લાહ પર ઓર રોજે આખેરત પર ઇમાન રખતે હો. યેહ અચ્છા હય ઓર બેહતર તાવીલ હય.

સુરએ નિસા રૂકુ ૯ આયત ૬૯

૮૭ ઓર જો શખ્સ અલ્લાહ ઓર રસૂલકી ઇતાઅત કરે પસ યેહ લોગ ઉન્કે સાથ હોંગે જીનપર અલ્લાહને ઇનઆમ કિયા નબીયોં ઓર સિદ્દીકોં ઓર શહીદોં ઓર નેકોંમેંસે ઓર યેહ રફીક બહોત અચ્છે હંય.

સુરએ અનફાલ રૂકુ ૩ આયત ૨૦

૮૮ અય મુસલમાનો અલ્લાહ ઓર ઉસકે રસૂલકી ઇતાઅત કરો ઓર ઉસસે મત ફિરો જબ કે તુમ સુનતે હો.

અહાદીસ.

માલિક ઇબને અનસ, મિશ્કાત.

૮૯ રસૂલુલ્લાહ સલ્અમને ફરમાયા કે મંય દો ચીજેં છોડતાહું જબતક તુમ ઉનપર કાયમ રહોગે હરગિજ ગુમરાહ નહોગે, અલ્લાહકી કિતાબ ઓર ઉસકે રસૂલકી સુન્નત યાઅની તરીકા.

અબુ હુરયરા, મિશ્કાત.

૯૦ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલ્લમને ફરમાયા કે જીસને મેરી ઇતાઅતકી ઉસને અલ્લાહ તઆલાકી ઇતાઅતકી ઓર જીસને મુઝસે સરકશીકી ઉસને અલ્લાહસેં સરકશીકી ઓર જીસને અમીરકી ઇતાઅતકી ઉસને મેરી ઇતાઅતકી ઓર જીસને અમીર યાઅની હાકિમસેં સરકશીકી ઉસને મુઝસે સરકશીકી ઓર ઇમામ ઢાલ હય. જીસકી આડમેં લડા જાતા હય. ઓર ઉસીસે બચાયા જાતા હય ઓર હાકિમ પરહેજગારી ઇખતિઆર કરે.

ઔર ઇન્સાફ્કા તરીકા બરતે તો ઉસકા અજર ઉસકો મિલેગા વર ન ઉસકા બાર ઉસપર રહેગા.

ઉમ્મુલ હુસીન, મિશ્કાત.

૯૧ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલ્લમને ફરમાયા અગર નકટે ગુલામકો તુમ પર હાકિમ કરદિયા જાએ ઔર વોહ કિતાબુલ્લાહકે મુવાફિક તુમકો ચલાએ તો ઉસકી સુનો ઔર ઇતાઅત કરો.

ઇબ્ને ઉમર.

૯૨ મુસલમાન આદમીપર સુનના ઔર ઇતાઅત કરના લાજિમ હય ઉન ઉમૂરમેં જો પસંદ હોં. ઔર નીજ ઉન ઉમૂરમેંભી જો પસંદ નહોં જબતક ગુનાહકા હુકમ ન દિયા જાવે મગર જબ ગુનાહકે લિયે હુકમ હો તો ઉસકા સુનના ઔર ઇતાઅત કરના નહીં ચાહિએ.

અલી (૨૦) મિશ્કાત.

૯૩ રસૂલુલ્લાહને ફરમાયા કે ખુદાએ તઆલાકી નાફરમાનીમેં ઇતાઅત નહીં કરની ચાહીએ ઇતાઅત સિર્ફ નેક બાતોંહીમેં કરની લાજીમ હય.

ઇબ્ને અબ્બાસ, મિશ્કાત.

૯૪ જો શખ્સ કિસી અપને અમીરકી તરફસે કોઇ બુરાઇ દેખે ચાહીએ કે સબ્ર કરે ઇસલીએ કે જો શખ્સ જમાઅતસેં મુફારેકત કરે ઔર ઇસી હાલમેં મરજાએ તો જાહિલીયતકી મોત મરેગા.

અબુ હુરયરા મિશ્કાત.

૯૫ અબુ હુરયરા કેહતે હંય મંયને રસૂલુલ્લાહ સલ્અમસે સુના કે ફરમાતે થે કે જો ઇતાઅતસે બાહર હો ઔર જમાઅતસે અલગ હો જાએ ઔર ઇસ હાલતે મુફારેકતમેં મરજાએ તો જાહિલીયતકી મોત મરેગા. ઔર જો અયસે ઝંડેકે નીચે લડે જિસ્કા હક પર હોના માઅલૂમ નહો ઔર ઉસ્કા ગજબ માહજ તઅસસુબ પર મબનીહો, તઅસસુબકી લોગોંકો તરગીબ દે, ઔર તઅસસુબકી મદદ કરે યાઅની અલ્લાહકે લિએ ન લડે. પસ અગર વોહ કત્લ હોગા તો જાહિલીયતકી હાલત મેં કત્લ હોગા ઔર જો મેરી ઉમ્મતપર શમ્શીર કશી કરે ઔર નેક ઔર બદકો મારે ઔર મોઅમિનસે દરગુજર ન કરે ઔર ન મુઆહદા વાલોંકા આહદ પૂરા કરે વોહ મુઝસે નહીં હય ઔર ન મંય ઉસસે હું.

અબ્દુલ્લા ઇબ્ને ઉમર.

૯૬ ફરમાયા રસૂલુલ્લાહ સલ્અમને જો ઇમામસે બયઅત કરે ઓર ખુલૂસ કલ્બસે ઓર અપના હાથ ઉસ્કે હાથમે દે ઉસપર લાજિમ હય કે ઉસ્કી ઇતાઅત કરે જહાંતક મુમકિન હો અગર દૂસરા ઉસસે મુનાકશા કરે તો ઉસ્કો કત્લ કરો.

૯૭ મંયને રસૂલ સલલ્લાહો અલયહે વસલ્લમસે સુના હય કે જો શખ્સ તુમ્હારે પાસ આએ જબકે તુમ એક શખ્સ પર મુત્તફિક હોગએ હો ઓર યેહ ચાહે કે તુમ્હારે ગિરોહમેં તફરકા પયદા કરદે ઉસ્કો કત્લ કરદો.

હારેસુલ અશઅરી, મિશ્કાત.

૯૮ રસૂલુલ્લાહને ફરમાયા કે પાંચ ચીજકા તુમકો હુકમ કરતા હું જમાઅતકા ઓર સુનને ઓર ઇતાઅત કરનેકા ઓર હિજરતકા ઓર અલ્લાહકી રાહમેં કોશિશ કરનેકા ઓર જો શખ્સ એક બાલિશ્તભી ગીરોહ સે અલાહિદા હુવા હલકએ ઇસ્લામસે બાહર હુવા મગર યેહ કે રૂજુ કરે ઓર જો શખ્સ જાહિલિયત કે દાઅવોંકી તરફ લોગોંકો બુલાએ વોહ દોજખકા ઇંધન હય અગરચે રોજા રખ્ખે ઓર નમાજ પડહે ઓર ગુમાન કરે કે વોહ મુસલમાન હય.

જિયાદ બિન કસીબ, મિશ્કાત.

૯૯ જિયાદ કેહતે હંય અબૂબકર (ર૦) હમરાહ ઇબને આમિરકે મિમ્બર કે કરીબ બેઠાથા ઓર ઇબને આમિર ખુતબા કેહતા થા ઓર બારીક કપડેકા લિબાસ પેહન રહાથા, અબૂ બિલાલને કહા હમારે અમીરકો દેખો ઓબાશુંકાસા લિબાસ રખતા હય અબૂબકર (ર૦) ને કહા ખામોશ રહો મંયને રસૂલુલ્લાહસે સુના હય જો ઉસ શખ્સકી અહાનત કરે જિસે અલ્લાહને જમીનકા બાદશાહ બનાયા હો અલ્લાહ ઉસ્કી એહાનત કરતા હય.

નવાસ બિન સમ ઇયાન.

૧૦૦ રસૂલુલ્લાહ સલલ્લાહો અલયહે વસલ્મને ફરમાયા હય કે ખુદાકી નાફરમાની મેં કિસીકી ઇતાઅત વાજિબ નહીં.

કઅબ ઇબ્ને અજજા મિશ્કાત.

૧૦૧ રસૂલુલ્લાહને ફરમાયા કે મંય અલ્લાહકી પનાહ ચાહતાહું આહમકોંકી હુકૂમતસે કઅબને પૂછા યા રસૂલુલ્લાહ ઇસસે કયા મુરાદ હય

આપને ફરમાયા મેરે બઆદ અમીર હોંગે જો લોગ ઉન્કે પાસ જાએંગે ઓર ઉન્કે જૂટકી તસદીક કરેંગે ઓર જુલ્મપર ઉન્કે મદદ કરેંગે વોહ મુઝસે નહીં હંય ઓર ન મંય ઉન્સે હું ઓર વોહ મેરે સાથ હોઝે કૌસર પર ન હોંગે ઓર જો અયસે અમીરૂંકે પાસ નહીં જાએંગે ઓર ન ઉન્કી જૂંટી બાતોંકી તસ્દીક કરેંગે ઓર ન જુલ્મ કરનેમેં ઉન્કી મદદ કરેંગે પસ વોહ મેરે ગિરોહસે હંય ઓર મંય ઉન્મેંસે હું યહી લોગ હોઝે કૌસર પર મેરે સાથ હોંગે.[1]

બાબુલ એઅતેદાલ.

સુરએ બકર રૂકુ ૧૭ આયત ૧૪૩.

૧૦૨ ઇસી તરાહ હમને તુમકો મોઅતેદિલ ઉમ્મત બનાયા તાકે તુમ ગવાહ હો આદમીયોં પર ઓર રસૂલ તુમ પર ગવાહ હોં.

સુરએ લુકમાન, રૂકુ ૨ આયત ૧૯

૧૦૩ ઓર લોગોંસે બે રૂખી ન કર ઓર જમીન પર ઇતરાતા હુવા ન ચલ, અલ્લાહ કિસી ગુરૂર ઓર ફખર કરનેવાલેકો મહબ્બત નહીં રખતા એઅતેદાલ રખ અપની રફતારમેં ઓર અપની આવાઝ પસ્ત કર સબસે બુરી આવાજ ગધેકી હય.

અહાદીસ.

ઇબ્ને અબ્બાસ અદબુલ મુફરદ.

૧૦૪ નબીયે અકરમ સલ્લમને ફરમાયા કે અચ્છા તરીકા ઓર નેક સીરત ઓર મિયાના રવી સિત્તરવાં હિસ્સા હય નબુવ્વતકા.

ઇબ્ને ઉમર, મિશ્કાત.

૧૦૫ ઇબ્ને ઉમર કેહતે હંય કે ઉખરાજાતમેં મિયાના રવી ઇખતિયાર કરના આધી મઇશત હય ઓર આદમિયોંસે મહબત રખના નિસ્ફ અકલ ઓર ઉમ્દા તોરસે સવાલ કરના નિસ્ફ ઇલ્મ હય.

---

૧. ઇસ હદીસ પર ઉન લોગોંકો નિહાયત ગોર કરનાં ચાહિએ જો ઉમોરાકે પાસ આમદો રફ્ત રખતે ઓર ઉન્કી તા'રીફ તવસીફ હદસે જાઇદ કરતે હંય ઓર ઉન્કી નાજાઇજ ખાહેશાતકી તાઇદ કરતે હંય.

ઇબ્ને ઉમર, મિશ્કાત

૧૦૬ કિસી શખ્સકા દીનમેં બસીરત જિયાદા નહીં હોતી કે ઉસકે આઅમાલમેં એઅતદાલ ઓર મિયાના રવી ન આજાવે.

અબી અમામા, કન્જ

૧૦૭ પરહેજ કેરો માલ ઓર ઉખરાજાતમેં બેજા સર્ફ કરનેસેં ઓર એઅતદાલ ઇખતિયાર કરો, કોઈ કોમ કભી ફકીર નહીં હોતી જબતક એઅ-તદાલ પર રહે.

ઇબ્ને અબ્બાસ, કન્જ.

૧૦૮ કયા અચ્છા હય એઅતદાલ તવંગરીમેં, કયા અચ્છા હય એઅતદાલ ફકીરીમેં. કયા અચ્છા હય એઅતદાલ ઇબાદતમેં.

જાબિર, કન્જ.

૧૦૯ અય લોગો એઅતદાલ ઇખતિયાર કરો, એઅતદાલ ઇખતિયાર કરો, એઅતદાલ ઇખતિયાર કરો. અલ્લાહ કિસીકો તકલીફમેં નહીં ડાલતા જબ તક તુમ ખુદ મશક્કતમેં ન પડો.

આએશા, કન્જ.

૧૧૦ ઉસી કદર આઅમાલ ઇખિતિયાર કરો જિસકી તુમ તાકત રખતેહો અલ્લાહ તઆલા તુમ્કો તકલીફમેં નહીં ડાલતા જબતક તુમ ખુદ તકલીફમેં ન પડો.

ખદીઆહ કન્જ.

૧૧૧ મુસલ્માનકો લાજિમ નહીં કે અપનેકો અયસી સખતિયોંમેં ડાલકર જલીલ કરે જિસકી વોહ તાકત ન રખતાહો.

અબુ મુસા, કન્જ.

૧૧૨ આદમિયોંકો ઇસલામકી તરફ બુલાઓ ઓર ખુશ ખબરી દો ઓર ઉનમેં નફરત પેદા ન કરો.

મિકદામ ઇબ્ને માઅદી કરબ, કન્જ.

૧૧૩ જબ તુમ લોગોંમેં અલ્લાહ તઆલાકા જિક્ર કરો તો અયસે ઉમૂરકા જિક્ર ન કરો જિસસે ખોફ પેદા હો ઓર ઉન્કો શાક ગુજરે.

બાબુલ આઅમાલિસ સાલેહા.

સુરએ બકર, રૂકુ, ૩ આયત ૨૫.

૧૧૪ ઓર ખુશ ખબરી દે ઉન લોગોંકો જો ઇમાન લાએ ઓર અચ્છે અમલ કિયે કે ઉન્કે લિએ અયસે બાગ હંય જિનમેં નેહરેં જારી હંય. જબ ઉન્કો કોઇ ફલ ઉસમેંસે મિલે કહેંગે યેહ વહી હય જો હમ્કો ઉસસે પેહલે દિયા ગયા ઓર એક દૂસરે કે મુશાબેહ મેવે ઉન્કો દિયે જાવેંગે ઓર ઉન્કે લિએ વહાં પાક બીબિયાં હંય ઓર વોહ હમેશા વહાં રહેંગે.

સુરએ બકર, રૂકુ, ૫ આયત ૪૧-૪૨-૪૩.

૧૧૫ ઓર હકમેં બાતિલકો ન મિલાઓ કયા તુમ દાનિસ્તા હકકો છુપાતે હો. નમાજકો કાઇમ કરો ઓર જકાત અદા કરો ઓર રૂકુઅ કરને વાલોંકે સાથ રૂકુઅ કરો. કયા તુમ દૂસરોંકો નેક કામ કરનેકો કેહતેહો ઓર અપને નફસકો ભૂલ જાતે હો હાલાંકે તુમ કિતાબકો પડહતે હો કયા તુમ સમજતે નહીં.

સુરએ બકર રૂકુ ૯ આયત ૮૨.

૧૧૬ ઓર જો લોગ ઇમાન લાએ ઓર નેક કામ કિયે વોહી હંય આહલે જન્નત, વોહી બહિસ્તમેં હંમેશાં રહેંગે.

સુરએ નિસા રૂકુ ૧૮ આયત ૧૨૨.

૧૧૭ ઓર જો લોગ ઇમાન લાએ ઓર નેક કામ કિયે ઉન્કો હમ અયસે બાગોંમેં દાખિલ કરેંગે જીનમે નેહરેં જારી હંય વોહ હમેશા ઉસ્મેં રહેંગે. અલ્લાહકા વાએદા સચ્ચા હય. ઓર અલ્લાહસેં બડહકર બાતકા સચ્ચા કોન હો સકતા હય.

સુરએ નિસા રૂકુ ૨૪ આયત ૧૭૩.

૧૧૮ પસ જો લોગ ઇમાન લાએ ઓર નેક કામ કિયે ઉન્કો અલ્લાહ તઆલા પૂરા અજર દેગા બલ્કે અપને ફજલો કરમસે ઉસસે જીયાદા દેગા મગર જીન્હોંને ગુરૂર ઓર તકબ્બુર કિયા ઉન્કો સખ્ત અજાબ દેગા ઓર વેહ ખુદાકે સિવા કિસીકો અપના યારો મદદગાર ન પાઓગે.

સુરએ માએદા રૂકુ ૨ આયત ૧૦.

૧૧૯ અલ્લાહ તઆલાને વાઅદા કિયા ઉન લોગોંસે જો ઇમાન લાએ

ઓર ઉન્હોંને નેક કામ કિયે કે ઉન્કે લિએ મગફેરત ઓર બડા અજર હય.

સુરએ અનઆમ રૂકુ ૮ આયત ૭૦

૧૨૦ ઓર ઉન્કો છોડ દે જીન્હોંને લાહવો લઅબકો અપના દીન કરાર દિયા હય ઓર હયાતે દુન્યવીને ઉન્કો ધોકેમેં ડાલ દિયા હય ઉન્કો ફેમાઇશ કરકે હર શખ્સ અપને કિરદારમેં મુબ્તલા કિયા જાવેગા સિવાય અલ્લાહકે કોઇ ઉસ્કા દોસ્ત ઓર સીફારિશ કરનેવાલા ન હોગા ઓર અગર પૂરા ફિદયા દે તોભી નહીં લિયા જાવેગા. યહી લોગ હંય જો અપને આઅ-ગાલમેં ગિરફ્તાર કિયે જાવેંગે ઉન્કે પીનેકે લિએ ગર્મ પાની હોગા ઓર અજાબ સખ્ત હોગા કયોંકે વો કુફર કિયા કરતે થે.

સુરએ રઅદ રૂકુ ૩ આયત ૨૧-૨૨-૨૩-૨૪

૧૨૧ ઓર નીજ યેહ વોહ લોગ હંય કે મિલાતે હંય ઉસ્કો જીસ્કે જિસ્કે મિલાનેકા અલ્લાહને હુકમ દિયા હય ઓર અપને પરવર દિગારસે ડરતે હંય ઓર હિસાબ (કિયામત) કી સખ્તીસે ખોફ રખતે હંય ઓર જિન લોગોંને અપને પરવરદિગારકી રજામંદીકે લિએ સબ્ર કિયા ઓર નમાજકો કાઇમ કિયા ઓર જો રિજક હમને ઉન્કો દિયાથા ઉસમેંસે અલાનિયા ઓર પોશીદા તોર પર ખર્ચ કિયા ઓર બુરાઈ કે એવજમેં નેકી કરતે હંય ઉન્હીં લોગોંકે લિયે હય દારે આખેરત. હમેશા રેહનેકે લિયે બાગ હંય, જિનમેં વોહ દાખિલ હોંગે ઓર નીજ ઉન્કે બુજુર્ગોં ઓર ઉન્કી બીબિયોં ઓર ઓલાદમેંસે જો નેક કાર હંય, ઓર ફરિશ્તે જન્નતકે હર દરવાજેસે ઉન્કે પાસ આએંગે ઓર ઉન્સે " સલામેં અલેક " કરેંગે ઓર કેહેંગે કે દુનિયામેં જો તુમ સબ્ર કરતે રહે હો યેહ ઉસીકા સિલા હય સો તુમ્હારી દુન્યાકાભી અચ્છા અંજામ હુવા.

સુરએ રઅદ, રૂકુ, ૪ આયત ૨૯.

૧૨૨ જો લોગ ઇમાન લાએ ઓર નેક અમલ કિયે ઉન્કે લિયે ખુશ-હાલી હય ઓર અચ્છા ઠિકાના.

સુરએ નહલ. રૂકુ, ૧૩ આયત ૯૭.

૧૨૩ મરદો ઓરતમેંસે જિસ્ને નેક કામ કિયે ઓર વોહ મુસલ્માનભી હોતો હમ ઉસ્કો પાકીજા હયાત અતા કરેંગે ઓર ઉન્કે બેહતર આઅમાલકી ઉન્કો જજાએ ખયર દેંગે.

સુરએ કેહેફ આયત ૩૦-૩૧.

૧૨૪ બેશક જો લોગ ઇમાન લાએ ઓર અમલભી નેક કિયે આખેરતમેં ઉન્કે લિએ મજે હંય કયોંકે હમ ઉસ્કે અજરકો જાયેઅ નહીં કરતે જો અચ્છે અમલ કરે યહી લોગ હંય જિન્કે રેહનેકે લિએ હમેશગી કે બાગ હંય કે ઉન્મે નેહરેં જારી હંય ઉન્કો વહાં સોનેકે હાર પેહનાએ જાએંગે ઓર વો દીબાજ ઓર બારીક રેશમકા લિબાસ જોબે તન કરેંગે ઓર તખતોંપર તકયે લગાએ બેઠે હુવે હોંગે. કયા ખૂબ સવાબ હય ઓર કયસી આરામકી જગા.

સુરએ કહેફ રૂકુ ૧૨ આયત ૧૦૭-૧૦૮-૧૦૯-૧૧૦

૧૨૫ અલબત્તા જો લોગ ઇમાન લાએ ઓર નેક અમલભી કિયે ઉન્કી જીયાફતકે લિયે ફિરદોસે બરીંકે બાગ હોંગે જીન્મેં વોહ હમેશા રહેંગે ઓર વહાંસે ઉઠના નહીં ચાહેંગે. અય મોહમ્મદ ઇન લોગોંસે કેહ દો કે અગર સમંદરકા સારા પાની સિયાહી હો જાય તો કબ્લ ઇસ્કે કે મેરે પરવરદિગારકી બાતેં તમામ હોં સમંદર ખતમ હો જાએ અગરચે હમ વયસાહી દુસરા સમંદર ઉસ્કી મદદકો લાએં. અય પૈગમ્બર ઇન લોગોંસે કહો કે મંય ભી તુમ જયસા એક બશર હું મગર મેરે પાસ ખુદાકી તરફસે વહી આતી હય કે તુમ્હારા માઅબુદ સિર્ફ એકહી માઅબુદ હય પસ જીસ્કો અપને પરવરદિગારસે મિલનેકી આરજુ હો ઉસ્કો લાજીમ હય કે વોહ અચ્છે કામ કરે ઓર કિસીકો અપને પરવરદિગારકી ઇબાદતમેં શરીક ન કરે.

સુરએ મરયમ રૂકુ ૫ આયત ૭૭

૧૨૬ ઓર જો લોગ રાહે રાસ્તપર હંય અલ્લાહ ઉન્કો ઓર જીયાદા હિદાયત કરતા હય ઓર આઅમાલ નેક જીનકા અસર બાકી રહે સવાબકે એઅતેબારસેભી અલ્લાહકે નજદીક બેહતર હંય ઓર અંજામકે એઅતેબારસેભી.

સુરએ ફાતિર રૂકુ ૪ આયત ૩૧-૩૨.

૧૨૭ ફિર હમને અપને બંદોંમેંસે ઉન લોગોંકો કિતાબકા વારસ ઠેરાયા જીનકો હમને મુન્તખબ ફરમાયા ફિર ઉન્મેંસે બાઅજ અપની જાનોંપર સિતમ કર રહે હંય ઓર બાઅજ એઅતેદાલ પર હંય ઓર બાઅજ ઉનમેંસે ખુદાકે હુકમસે નેકિયોંમેં આગે બડેહ હુવે હંય યેહ ખુદાકા બડા ફજલ હય. ઓર હમેશા રેહનેકે યે બાગ હંય કે યે લોગ ઉનમેં જાવેંગે ઓર ઉન્મે

ઉન્કો સોનેકે કંગન ઓર મોતી પેહનાએ જાએંગે ઓર વહાં ઉન્કા લિબાસ રેશમી હોગા.

સુરએ જુમર રૂકુ ૨ આયત ૧૦

૧૨૮ અય પૈગમ્બર ઇન લોગોંસે કેહ દો અય મેરે બંદો જો ઇમાન લાએ હો ડરો અપને રબસે જો લોગ ઇસ દુન્યામેં નેકી કરતે હંય ઉન્કે લીએ ભલાઇ હય ઓર ખુદાકી જમીન વસીઅ હય સબ્ર કરને વાલોંહીકો બેહિસાબ અજર દિયા જાએગા.

સુરએ તગાબુન, રૂકુ ૧ આયત ૯

૧૨૯ ઓર રોજે કિયામત જિસદિન અલ્લાહ તુમ્કો જમાઅ કરેગા ખસારેકા દિન હય. ઓર જો શખ્સ ઇમાન લાએ ઓર નેક અમલ કરે ખુદાએ તઆલા ઉસકી બુરાઇયાં દૂર કરેગા ઓર ઉસકો અયસે બાગોંમેં દાખિલ કરેગા જિન્કે નીચે નેહરેં જારી હંય વોહ ઉન બાગોંમેં હમેશા રહેંગે. અસલમેં યહી બડી કામયાબી હય.

સુરએ અસ્ર,

૧૩૦ અસ્રકે વક્તકી કસમ, કે તમામ આદમી ઘાટેમેં હંય, અગર જો ઇમાન લાએ ઓર નેક અમલ કિયે ઓર એક દૂસરેકો હકકી હિદાયત કરતે રહે ઓર નીજ જો એક દૂસરેકો મુસીબતમેં સબ્રકી હિદાયત કરતે રહે.

બાબ ઇકામીલ અકબિરે વ ઇજ્લાલેહીમ તવકીરેહીમ.

અજ જાબિર.

૧૩૧ રસૂલે અકરમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલ્લમને ફરમાયા કે, જો હમારે બુજુર્ગોંકી ઇજ્જત ન કરે ઓર હમારે છોટોં પર રહમ ન કરે વોહ હમમેંસે નહીં હય.

અજ અશઅરી.

૧૩૨ અલ્લાહકી ઇજ્જત કરનેમેં દાખિલ હય ઇજ્જત કરની બુઢે મુસલમાન ઓર હાફિજે કુરઆનકી જો ગાલી ઓર જારી નહો ઓર ઇજ્જત કરની બાદશાહ આદિલકી.

સઅદ ઇબ્ને આસ.

૧૩૩ રસૂલુલ્લાહને ફરમાયા કે બડે ભાઇકા હક છોટે ભાઇઓં પર અયસા હય જયસાકે બાપકા હક બેટે પર.

અનસ.

૧૩૪ રસૂલુલ્લાહને ફરમાયા કે કોઈ જવાન કિસી બુઢે શખ્સકી ઉસ્કી કિબ્ર સનીકી વજેહસે ઇજ્જત કરતા હય તો ખુદાએ તઆલા ઉસ્કી પીરીકે જમાનેમેં અયસા શખ્શ પેદા કરદેતા હય જો ઉસ્કી ઇજ્જત કરે.

ઇબ્ને અબ્બાસ.

૧૩૫ રસૂલુલ્લાહને ફરમાયા વો શખ્સ હમારે ગિરોહસે નહીં હય જો હમારે છોટોંપર રહમ ન કરે ઓર હમારે બુજુર્ગોંકા અદબ ન કરે ઓર ભલાઇકી તરગીબ ન દે ઓર બુરાઇસે મનાઅ ન કરે.

આહયાઉલ ઉલુમ.

૧૩૬ જિસને અપને મુસલમાન ભાઇકી ઇજ્જત કી ઉસને ગોયા અલ્લાહકી ઇજ્જત કી.

જમરા.

૧૩૭ વોહ શખ્સ હમારે ગિરોહમેંસે નહીં હય જો હમારે બડેકી ઇજ્જત ન કરે ઓર છોટેપર રહમ ન કરે બુજુર્ગકા હક ન સમઝે ઓર વોભી હમમેસે નહીં હય જો હમારે સાથ ખિયાનત કરે કોઈ મુસલમાન ઉસ વક્ત તક મુસલમાન નહીં હોતા જબતક મુસલમાનકે લિયે વોહી પસંદ ન કરે જો અપને લિયે પસંદ કરતા હય.

અબી હુરયરા, તરગીબે તરતીબ.

૧૩૮ ફરમાયા રસૂલુલ્લાહ સલ્અમને કે ઇલ્મ સિખાઓ ઓર ઇલ્મકે લિયે સુકુન ઓર વકારકી તાઅલીમ દો ઓર જીસસે ઇલ્મ હાસિલ કરો ઉસ્કે સાથ તવાજોઅસે પેશ આઓ.

સહલબીન શાઅદી, તરગીબે તરબીબ.

૧૩૯ રસૂલે અકરમ સલ્અમને ફરમાયા અય અલ્લાહ મંય અયસે જમાનેકો ન પાઉં યા યેહ ફરમાયા કે તુમ અયસે જમાનેકો ન પાઓ જીસમે

આલિમકી ઇતાઅત ન કી જાવે ઔર આલિમસે શર્મ ન કી જાવે, કિન્કે દિલ અજમિયોંકેસે હોંગે ઔર જબાન અરબકીસી.

અબી ઉમામા, તરગીબે તરતીબ.

૧૪૦ તીન આદમિયોંકી તવહીન સિવાય મુનાફિકકે કોઇ નહીં કરતા બુઢે મુસલમાનકી, ઔર આલિમકી ઔર ઇમામ આદિલકી.

બાબ ઇક્રામીલ અકાબિરે વ ઇજ્લાલેહીમ તવકીરેહીમ.

બાબ ઇકતસાબિલ મઆશ.

સુરએ બકર રૂકુ ૨૫ આયત ૧૯૮.

૧૪૧ ઇસમેં કુછ હરજ નહીં કે તુમ અપને રબકા ફજલ ચાહો યાઅની મસલન તિજારતસે કોઇ માલી ફાએદા હાંસિલ કરો.

સુરએ બકર, રૂકુ ૨૫ આયત ૨૦૨

૧૪૨ ઔર બાઅજ ઉનમેંસે કેહતે હયં કે અય હમારે પરવર દિગાર દુન્યામેંભી હમકો ભલાઈ અતાકર ઔર આખેરતમેંભી ઔર હમકો દોજખકે અજાબસે બચા યહીં વોહ લોગ હયં જિનકો અપની કમાઇમેં હિસ્સા યાઅની સવાબ હય ઔર અલ્લાહ જલ્દ હિસાબ લેનેવાલા હય.

સુરએ નિસા, રૂકુ ૫ આયત ૨૨

૧૪૩ ઔર ઉસ ચીજકી તમન્ના ન કરો જિસમેં અલ્લાહ તઆલાને તુમમેંસે બાઅજકો બાઅજ પર ફજીલત દી હય મરદોંકા હિસ્સા હય અપની કમાઇમેં ઔર ઔરતોંકા હિસ્સા હય ઉન્કી કમાઇમેં, ઔર અલ્લાહકે ફજલકે ખાહાં રહો, બેશક અલ્લાહ હર ચીજ કો જાનતા હય.

સુરએ આઅરાફ રૂકુ ૧ આયત ૧૦

૧૪૪ ઔર અય બની આદમ હમને તુમ્કો જમીનમેં કુદરત અતાકી ઔર ઉસમેં તુમ્હારે લિયે મઆશ પેદાકી લેકિન તુમ બહોતહી કમ શુક્ર કરતે હો.

સુરએ મુજમ્મિલ, રૂકુ ૨ આયત ૨૦

૧૪૫ ઓર દૂસરે વોહ હૈં કે જમીનમેં સફર કરતે હૈં અલ્લાહકે ફ઼જલસે રોજીકે તલબગાર હૈં.

સુરએ નબા, આયત ૨૦

૧૪૬ ઓર હમને રાતકો લિબાસ બનાયા ઓર દિનકો રોજીકે લિયે બનાયા.

અહાદીસ.

અબદુલ્લાહ ઇબને મસઉદ, ખયરૂલ મવાઇજ.

૧૪૭ હલાલ રોજીકા પેદા કરના ફ઼ર્જ હય બાઅદ ફરાઇજિકે યાઅની બાઅદ નમાજ રોજેકે.

રાફેઅ.

૧૪૮ દરયાફ્ત કિયા ગયા કે યા રસૂલુલ્લાહ કોનસી કમાઇ સબસે બેહતર હય આપને ફરમાયા કે અપને હાથકી મેહનતકી કમાઇ ઓર હર તિજારત જિસમેં કિજબ ઓર ખિયાનત નહો.

આહયાઉલ ઉલુમ.

૧૪૯ ઉસસે બેહતર હલાલકા ખાના કોઇ નહિં ખા સકતા જો અપને હાથકી કમાઇસે ખાતા હય. ઓર હઝરત દાઉદ અલયહિસ્સલામ અપને હાથકી કમાઇસે ખાતે થે.

આહયાઉલ ઉલુમ.

૧૫૦ જો શખ્સ ગદા ગિરીસે બચને ઓર અપને આહલો અયાલકી પરવરિશ કરને ઓર હમસાયુંકી ખબરગીરીકે લિયે હલાલ તરીકેસે દુન્યા તલબ કરે ખુદા તઆલાકે પાસ વોહ અયસી હાલતમેં જાવેગા કે ઉસકા ચેહરા બદરે મુનીરકી તરાહ ચમકતા હુવા હોગા.

આહયાઉલ ઉલુમ.

૧૫૧ સબસે જિયાદા હલાલ રોજી જો ઇન્સાન ખા સકતા હય વોહ ઉસકે હાથકી કમાઇ હય જબકે ખાલિસ હો, યાઅની દગા ફરેબસે પાક હો.

બુખારી.

૧૫૨ તુમમેંસે કિસી શખ્સકા લકડીયોંકા ગઠ્ઠા અપની કમરપર લાના કિસી દૂસરે શખ્સસે સવાલ કરનેસે બેહતર હય કે દે યા ન દે.

બુખારી.

૧૫૩ તુમમેંસે કિસી શખ્સકા અપના બાર આપ ઉઠા લેના સવાલ કરને યાંઅને ભીક મગનેસેબેહતર હય.

૧૫૪ અનસારમેંસે એક શખ્સ રસૂલુલ્લાહ સલ્અમસે કુછ માંગને આયા આપને ફરમાયા કે કયાં તેરે ઘરમેં કોઇ ચીજ નહીં ? ઉસને કહા સિર્ફ એક કમ્મલ હય કે કુછ હિસ્સા ઉસકા ઓઢ લેતે કુછ બિછા લેતે હંય ઓર એક કલસહે હય જિસસે પાની પીતે હંય. રસૂલુલ્લાહને ફરમાયા દોનોં મેરે પાસ લાઓ. વોહ લે આએ રસૂલુલ્લાહને ઉન દોનોંકો હાથમે લેકર કહા કે ઇન્હેં કોઇ ખરીદતા હય હાજેરીનમેંસે એક શખ્સને કહા કે મંય ઇન દોનોંકો એક દિરમમેં લેતા હું. આપને દો યા તીન મરતબા ફરમાયા કે એક દિરમસે જાઇદભી કોઇ દેતા હય ? દૂસરે શખ્સને કહા કે મંય દો દિરમમેં લેતા હું. રસૂલુલ્લાહને વોહ ઉસ્કો દે દિયે ઓર દોનોં દિરમ લેકર અનસારીકો દિયે ઓર ફરમાયા એક દિરમસે અશ્યાએ ખુરદની લાકર અપને આહલો અયાલકો દે દો ઓર દૂસરેકી કુલ્હાડી ખરીદકર મેરે પાસ લાઓ. વોહ કુલ્હાડી ખરીદ કર લાએ તો રસૂલુલ્લાહને અપને હાથસે ઉસમેં દસ્તાહ લગા દિયા ઓર ઉનસે કહા જાઓ ઓર લકડીયાં લાકર ફરોખ્ત કરો મંય તુમ્કો પંદરા રોજતક ન દેખું, વોહ ચલે ગએ ઓર લકડીયાં (જંગલસે) લાતે ઓર ફરોખ્ત કરતે રહે જબ દુબારા રસૂલુલ્લાહકી ખિદમતમેં હાજિર હુવે દસ દિરમ ઉન્કે પાસ જમાઅ હોગએ થે. ઉનમેંસે ચંદ દિરમકા કપડા ખરીદા ઓર ચંદ દિરમકા ખાનેકા સામાન. રસૂલુલ્લાહને ફરમાયા કે યેહ ઉસસે બેહતર હય કે કિયામત કે દિન ભીક માંગનેકે સબબ સિયાહીકા ટીકા તુમ્હારે માથે પર હો. સવાલ કરના તીન આદમિયોંકે સિવા કિસીકો શાયાં નહીં. ૧ નિહાયત સખ્ત ભૂકેકો ૨ યા જિસપર બેહદ તાવાન આ પડા હો. ૩ યા સખ્ત દેત અદા કરની હો.

ખયરૂલ મવાઇજ અન અબી હુરયરા.

૧૫૫ અલ્લાહ તઆલા પાક હય પાકકે સિવા કિસી ચીજકો કુબૂલ નહીં કરતા. અલ્લાહ તઆલાને મુસલમાનોકોભી ઉસી તરાંહ હુકમ દિયા હય

જિસ તરાહ અંબિયાકો હુકમ દિયા હય અંબિયાસે ફરમાયા કે અય રસુલે પાક ચીજોમેંસે ખાઓ ઓર નેક અમલ કરો. ઓર મુસલમાનોંસે ફરમાયા અય મોઅમિનો જો પાક રોજી હમને તુમ્કો દી હય ઉસમેંસે ખાઓ ફિર જિક્ર ફરમાયા કે આદમી પરેશાં-ગિર્દ ઉડાતા હુવા ફિરતા હય બડે બડે સફર કરતા હયેં ઓર હાથ આસમાંકી તરફ ફેલાતા હય, કે યા રબ યા રબ. ઉસ્કા ખાના હરામકા હય, પીના હરામકા હય, લિબાસ હરામકા હય, પસ કિસ તરાહ ઉસ્કી યે દુઆ કબૂલ કી જા સક્તી હય.

મિશ્કાત, અન ઇબ્ને મસઉદ.

૧૫૬ ફરમાયા રસૂલુલ્લાહ સલ્અમને અય લોગો કોઇ અયસી ચીજ બાકી નહીં રહી જો તુમ્કો જન્નતસે કરીબ ઓર દોજખસે દૂર કરે કે ઉસ્કા મંયને તુમકો હુકમ ન કિયા હો ઓર અયસીભી કોઈ શય નહીં રહી કે તુમ્કો આગસે કરીબ ઓર જન્નતસેં દૂર કરે જિસસે મંયને તુમ્કો મનાઅ ન કિયા હો, રૂહુલ અમીનને મેરે દિલમેં ડાલા હય કે કોઇ શખ્સ હરગિજ નહીં મરેગા જબતક અપના રિજક પૂરા ન કરલે પસ અલ્લાહકે ગજબસે ડરતે રહો ઓર રોજી તલાશ કરનેમેં ખૂબ કોશિશ કરો ઓર તંગીયે મઆશ તુમ્કો ઇસ બાતપર આમાદા ન કરે કે નાજાઇજ યાઅની મઆસીકે જરીએ રોજી પેદા કરો જો ચીજ અલ્લાહ તઆલાકે કબજએ કુદરતમેં હય વોહ બે ઉસ્કી ઇતાઅતકે હાસિલ નહીં હોતી.

ફઝલીલતિજારત.

સુરએ અનસાર રૂકુ ૫ આયત ૨૯.

૧૫૭ અય મોઅમિનો નાહક ઓર નાજાઇઝ તોરપર અપને માલોંકો આપસમેં ન ખાઓ મગર યેહ કે આપસમેં બ રજામંદી દાદો સિતદ તિજારતકી હો, ઓર અપની જાનોંકો હલાકતમેં ન ડાલો બેશક અલ્લાહ તુમપર મહેરબાન હય.

સુરએ નહલ રૂકુ ૨ આયત ૧૪.

૧૫૮ ઓર વોહ યાઅની અલ્લાહ વોહી હય જીસને સમંદરકો તુમ્હારા મુતીઅ કર દીયા તાકે તુમ ઉસમેંસે તાજા ગોસ્ત ખાઓ ઓર અપને પહે-

નનેકે લિયે જેવર ઉસમેંસે નિકાલો, ઔર (અય મુખાતિબ) તું દેખતા હય કે કિશતિયાં સમંદરકો ફાડતી ચલી જાતી હંય તાકે તુમ અલ્લાહકે ફજલસે મઆશ તલબ કરો ઔર શાયદ તુમ શુક્ર ગુજાર હો.

સુરએ ફાતિર રૂકુ ૨ આયત ૧૨.

૧૫૯ દોનોં દર્યા બરાબર નહીં યે એક મીઠા નિહાયત શીરીં ઔર ખુશ-ગવાર હય, ઔર યે ખારી કડવા હય, તુમ હરએકમેંસે તાજા ગોસ્ત ખાતે હો ઔર જેવર પહેનનેકે લિયે જવાહેરાત નિકાલતે હો ઔર તુમ દેખતે હો કે કિશ્તી યા જહાજ ઉસકો ફાડતા હુવા ચલા જાતા હય તાકે તુમ અલ્લા-હકે ફજલસે મઆશ તલબ કરો ઔર શાયદ તુમ શુક્ર કરો.

સુરએ બકર રૂકુ ૩૮ આયત ૨૭૫.

૧૬૦ ઔર અલ્લાહ તઆલાને તિજારત હલાલ કી ઔર સૂદ હરામ કિયા.

સુરએ બની ઇસ્રાઇલ રૂકુ ૭ આયત ૬૬.

૧૬૧ તુમ્હારા પરવરદિગાર વોહ હય જો તુમ્હારે લિયે સમંદરોં જહા-જોંકો ચલાતા હય તાકે તુમ ઉસકા ફજલ યાઅની મઆશ તલબ કરો, ઇસ્મેં શક નહીં કે ખુદાએ તઆલા તુમપર મેહરબાન હય.

અહાદીસ.

અબી સઇદ ખયરૂલ મવાઇજ.

૧૬૨ સચ્ચા ઔર અમાનતદાર સોદાગર કિયામતકે રોજ અંબિયા ઔર સિદ્દીકો ઔર શહીદોંકે સાથ ઉઠાયા જાવેગા.

આહયાઉલ ઉલુમ.

૧૬૩ સબસે જિયાદા હલાલ રોજી જો આદમી ખા સક્તા હય વોહ ઉસકી કમાઇ ઔર હર તિજારત હય જિસમેં જુટ ઔર ખિયાનત શામિલ નહો.

આહયાઉલ ઉલુમ

૧૬૪ તિજારત તુમ્કો જુરૂર કરના ચાહિએ ઇસલિએ કે ૯/૧૦ હિસ્સા રિજક તિજારતમેં હય.

સુહયબ, મિશ્કાત.

૧૬૫ તીન ચીજોંમેં બહોત બરકત હય તિજારતમેં ઔર આપસમેં

એક દૂસરેકો કરજ દેનેમેં ઓર ઘરમેં ખાનેકે લિયે નકે ફરોખ્ત કરનેકે લિયે ઘઉંકે સાથ જવ મિલાનેમેં.

જાબિર, મિશ્કાત.

૧૬૬ અલ્લાહ તઆલા ઉસ શખ્સ પર રહમ કરતા હય જો ખરીદને બેચને ઓર તકાજા કરનેમેં નરમી ઇખતિઆર કરે.

વાસલા, આહયાઉલ ઉલુમ.

૧૬૭ અલ્લાહ તઆલા રહમ કરે ઉસ પર જો બેચનેમેં નરમી બરતે ઓર ખરીદનેમેં નરમી બરતે ઓર કર્જ દેનેમેં નરમી બરતે ઓર કર્જ માગનેમેં નરમી બરતે.

અબી કતાદા, ખયરૂલ મવાઇજ.

૧૬૮ ખરીદો ફરોખ્તમેં કસરતસે કસમેં ખાનેસેં પરહેજ કરો ઇસલિયે કે કસમસે ઉસવક્ત કામ ચલ જાતા હય મગર બરકત નહી રહેતી.

આબુ હુરયરા, ખયરૂલ મવાઇજ

૧૬૯ કસમ રિવાજ દેતી હય માલકો કમ કરતી હય બરકતકો.

અહયાઉલ ઉલુમ.

૧૭૦ બાયેઅ વ મુસ્તરી અગર સચ બોલેં ઓર એક દૂસરેકી ખેર ખાહી કરેં તો વોહ મુઆમેલા દોનોંકે લિયે મુજબે બરકત હોગા ઓર અગર અયબકો છુપાએં ઓર ઝુટ બોલેં તો બરકત જાતી રહેગી.

૧૭૧ કિસી શખ્સકો જાઇજ નહીં હય કે કિસી ચીજકો બિદુ ઉસકા અયબ જાહિર કિયે ફરોખ્ત કરે ઓર જો શખ્સ ઉસકે અયબસેં વાકિફ હો ઉસકો હલાલ નહીં હય સિવાય ઇસકે કે ઉસકો જાહિર કરદે.

આહયાઉલ ઉલુમ.

૧૭૨ ઝુટી કસમસે માલ ફરોખ્ત હો જાતા હય ઓર કમાઇ મિટ જાતી હય.

આહયાઉલ ઉલુમ.

૧૭૩ તીન શખ્સ હંય કે અલ્લાહ તઆલા કિયામતકે દીન ઉનકી

તરફ ન દેખેગા ઓવ્વલ બદખ્મુત કબ્બિર હુવ્વમ અપની દી હુઈ ચીજપર એહસાન જિતાનેવાલે સુવ્વમ અપના માલ કસમપર બેચનેવાલે.

અબીજર ખયરૂલ મવાઈજ.

૧૭૪ તીન શખ્સ હંય કે કિયામતકે રોજ અલ્લાહ તઆલા ન ઉન્સે કલામ કરેગા ન ઉનકી તરફ દેખેગા ઓર ન ઉનકો પાકીજા કરેગા ઓર ઉન્કે લિયે સખ્ત અજાબ હોગા, અબુજરને કહા ટોટેમેં રહે ઓર માયુસ હુવે. યા રસૂલુલ્લાહ વો કોન હંય આપને ફરમાયા એક ગુરૂરસે આજાર લટકાને વાલા દુસરા એહસાન જિતાનેવાલા તીસરા જુટી કસમસે માલ બેચનેવાલા.

આબેદ બિન રફાઅહ ખયરૂલ મવાઈજ.

૧૭૫ તાજર લોગ કિયામતકે દીન ફાસિકોં ફાજિરોંકે સાથ ઉઠાએ જાઈંગે સિવાય ઉન્કે જીન્હોંને પરહેજગારી ઇખતિયાર કી ઓર રાસ્તબાજ રહે.

અબુ હુરયરા મિશ્કાત.

૧૭૬ અલ્લાહ તઆલાને ફરમાયા હય જબ દો આદમી શરીક હોતે હંય ઉન્મેં તીસરા મંય શરીક હો જાતા હું જબતક એક દુસરેસે ખિયાનત ન કરે મગર જબ ઉન્મેંસે કોઈ ખિયાનત કરતા હય મંય ઉનસે અલાહેદા હો જાતા હું.

અબુ હુરયરા આહયાઉલ ઉલુમ.

૧૭૭ અલ્લાહકા હાથ દો શરીકોંપર હય જબતક યે આપસમેં ખિયાનત ન કરેં ઓર જબ વોહ ખિયાનત કરતે હંય અલ્લાહકા હાથ ઉનપરસે ઉઠ જાતા હય.

હકીમ ઇબ્ને ખુરામ બુખારી.

૧૭૮ બાયેઅ વ મુસ્તરીકો ફશખે મુઆમેલેકા ઇખતિયાર હય જબતક વોહ જુદા નહોં પસ અગર ઉન્હોંને રાસ્તબાજી બરતી ઓર ઉસ્કા અયબ વગયરા બયાન કર દીયા તો ઉન્કે મુઆમલેમેં બરકત દી જાએગી ઓર અગર છુપાયા ઓર જુટ બોલે તો બરકત જાતી રહેગી.

આહયા ઉલ ઉલુમ.

૧૭૯ ઉસ્કો ધોકા દેના યા નુકશાન પહોંચાના હરામ હય જો અપને ઉપર ભરોસા કરે.

આહયા ઉલ ઉલુમ

૧૮૦ બાહરકે સોદાગરોંસે આગે બડ કર મત ખરીદો ઓર જો ઉન્સે ખરીદેગા તો માલ વાલેકો ઇખ્તિયાર હોગા બાજારમેં આનેકે બાઅદ.

આહયા ઉલ ઉલુમ.

૧૮૧ જો શખ્સ ગલ્લેકો ચાલીસ રોજતક રોક રખ્ખે તો વોહ અલ્લાહ તઆલાસે બરી હુવા અલ્લાહ તઆલા ઉસસે બરી હુવા.

બાબુલ અમાનત.

સુરએ આલે ઇમરાન રૂકુ ૭ આયત ૭૫.

૧૮૨ ઓર આહલે કિતાબમેં બાઅજ અયસે હંય કે અગર તુ ઉન્કે પાસ જરે નકદકા ઢેર અમાનત રખે વો તુઝે અદા કર દેંગે, ઓર બાઅજ ઉન્મેં અયસે હંય કે એક દીનારભી ઉન્કે પાસ અમાનત રખે તો વોહ અદા નહીં કરેંગે મગર જબતક તુ ઉન્કે સરપર ખડા હય ઓર યેહ ઇસ લિયે કે વોહ કેહતે હંય કે જાહેલોંકે હકકા હમપર ગુનાહ નહીં હય, ઓર દાનિસ્તા અલ્લાહપર ઝુટ બોલતે હંય, જો અપના ઇકરાર પૂરા કરે ઓર બાદ મુઆમલગીસે બચે બેશક અલ્લાહ બચને વાલોંકો દોસ્ત રખતા હય.

સુરએ નિસા રૂકુ ૮ આયત ૫૮.

૧૮૩ ખુદાએ તઆલા તુમકો હુકમ દેતા હય કે અમાનત રખને વાલોંકો ઉન્કી અમાનતેં અદા કરો, ઓર યેહભી હુકમ દેતા હય કે જબ તુમ લોગોંમેં ફેસલા કરો તો ઇન્સાફસે ફેસલા કરો બેશક અલ્લાહ તુમકો બેહતર નસીહત કરતા હય, અલ્લાહ દેખનેવાલા સુન્નેવાલા હય.

સુરએ અનફાલ રૂકુ ૧૬ આયત ૧૦૮.

૧૮૪ અય પયગમ્બર હમને કિતાબ બરહક તુઝપર નાજિલ કી હય તાકે જયસા તુમકો ખુદાને બતા દિયા હય ઉસકે મુતાબિક લોગોંમેં હુકમ કરો ઓર ખાએનોંકે તરફદાર ન બનો ઓર ખુદાએ મગફેરત ચાહો, કે અલ્લાહ બખ્શનેવાલા મેહરબાન હય. ઓર ઉન્કી તરફસે મત ઝગડો જો ખુદ અપની જાતસે ખિયાનત કરતે હંય અલ્લાહ

તઆલા ખાઇન ગુનાહગારસે મહબ્બત નહીં રખતા, યેહ લોગ આદમિંયોસે છુપાતે ઓર વોહ ઉન્કે સાથ હોતા હય જબકે વોહ શબકો અયસે ઉમૂરકા મશ્વરા કરતે હંય જિન્સે અલ્લાહ રાઝી નહીં ઓર અલ્લાહકે એહાતએ ઇલ્મમેં થા જો વોહ કરતે થે.

૧૮૫ ઓર અગર તુમકો કિસી કોમસે ખિયાનત કરનેકા ખોફ હો તો ઉન્કે મુઆહદોંકો મસાવિયાના તોરસે ઉન્કી તરફ ડાલદો અલ્લાહ દગાબાજોંસે મહબ્બત નહીં રખતા.

સુરએ યુસુફ ર૬.

૧૮૬ હજરત યુસુફને કહા યેહ ઇસલિયે તાકે ઉસ્કો માઅલૂમ હોકે મંયને ગાએબાના ખિયાનત નહીં કી ઓર અલ્લાહ ખિયાનત કરનેવાલોંકા ફરેબ નહીં ચલાતા.

અહાદીસ.

અબુ હુરયરા, મિશ્કાત

૧૮૭ જો તુમ્હારે પાસ અમાનત રખ્ખે ઉસ્કી અમાનત અદા કરો ઓર જો તુમસે ખિયાનત કરે તો ઉસસે તુમ ખિયાનત ન કરો.

અનસ, મિશ્કાત

૧૮૮ રસૂલુલ્લાહ સલ્અમકા શાજો નાદિર કોઇ ખુત્બા હોગા જિસમેં યેહ ન કહા હો કે જિસમેં અમાનત નહીં ઉસ્કા ઇમાન નહીં ઓર જિસ્કા આહદ મજબુત નહીં ઉસ્કા દીન નહીં.

અબ્દુલ્લાહ ઇબ્ને ઉમર, અદબુલ મુફરદ.

૧૮૯ ચાર ખસલતેં હંય અગર વોહ તુઝમેં હોં તો દુન્યાકે કિસી ચીજકે કમ હોનેમેં કુછ હરજ નહીં. હુસને ખુલ્ક, અકલે હલાલ, સિદકે મકાલ, હિફાજતે અમાનત.

અનસ, મિશ્કાત.

૧૯૦ મોઅમિનમેં તમામ ખસાઇલ પેદા હો સકતે હંય સિવાય ખિયાનત ઓર ઝુટ કે.

ઓબાદા ઇબ્ને સામત, મિશ્કાત.

૧૯૧ ૭ ચીજોંકી તુમ જમાનત કરો મંય તુમ્હારે લિયે જન્નતકી જમાનત કરતા હું. સચ બોલો જબ કોઇ બાત કહો, ઔર પૂરા કરો જબ વાઅદા કરો, અગર તુમ્હારે પાસ અમાનત રખ્ખી જાએ ઉસકો અદા કરો, ઔર અપની શર્મગાહોંકી હિફાજત રખ્ખો, ઔર આંખે નીચી રખ્ખો ઔર હાથોંકો રોકો.

ઉમર મિશ્કાત.

૧૯૨ જબ તુમ્કો માઅલુમ હોકે કિસી શખ્સને અલ્લાહકી રાહમેં ખિયાનત કી તો ઉસકા અસ્બાબ જલા દો ઔર ઉસકો મારો.

અલી કન્ઝુલ આઅમાલ.

૧૯૩ અમાનતસે રિજક હાંસિલ હોતા હય ઔર ખિયાનતસે ફક્ર.

૧૯૪ જબ કોઇ શખ્સ બાત કેહ કર ચલા જાવે તો વોહ બાત અમાનત હય. (ઉસકો જાહિર ન કરના ચાહિયે.)

૧૯૫ તમામ મજલિસોંમેં અમાનતદારી લાઝીમ હય સિવાય તીન મજલિસોંકે યાઅની ખુનરેજી વ હરામકારી, ઔર બગયર હક્કે કિસીકા માલ લે લેનેકે લિયે હોં. (ઇન્મેં અમાનત ન ચાહિયે.)

ઇબ્ને મસઉદ મિશ્કાત.

૧૯૬ જીસ્મેં અમાનત નહીં ઉસ્કા ઇમાન નહીં, ઔર જીસ્કા આહદ મજબુત નહીં ઉસ્કા દીન નહીં. કસમ હય ઉસ જાતકી જિસ્કે કબજેમેં મોહમ્મદ (સ. અ. વ.) કી જાન હય કિસી શખ્સકા દીન ઠીક નહીં હોતા જબતક ઉસ્કી જબાન ઠીક ન હો ઔર જબાન ઠીક નહીં હોતી જબતક ઉસકા દિલ ઠીક નહો વોહ શખ્સ જન્નતમેં દાખિલ ન હોગા જીસ્કા હમસાયા ઉસ્કે બવાઇક (શર) સે માહફુજ ન હો. લોગોંને પૂછા યા રસુલુલ્લાહ (સ. અ. વ.) બવાઇક કયા હય? ફરમાયા કે ઉસ્કો ધોકા દેના ઔર ઉસપર જુલ્મ કરના. જીસ્કે પાસ માલે હરામ હો ઔર ઉસ્કો ખર્ચ કરે ઉસમેં બરકત નહીં હોગી ઔર અગર ઉસમેંસે સદકા દિયા જાએ તો વોહ કુબુલ ન હોગા ઔર જો બાકી રહે વોહ દોઝખમેં જાનેકે લિયે જાદે રાહ હય માલે હરામ. હરામ ચીજોંકા કફ્ફારા નહીં હો સકતા અગર પાક માલ નેક કામોંકે ફોત હોનેકા કફ્ફારા હો સકતા હય.

ઉમર કન્જુલ આઅમાલ.

૧૯૭ કિસીકી જિયાદા નમાજ પડને યા રોજા રખનેકી તરફ નજર ન કરો બલ્કે યેહ દેખો કે જબ બાત કરતા હય તો સચ બોલતા હય ઓર અગર ઉસ્કે પાસ અમાનત રખ્ખી જાવે તો અદાભી કરતા હય. ઓર જબ મશક્કતમેં મુબતિલા હોતા હય તો પરહેજગારીભી ઇખતિઆર કરતા હય.

બાબુલ અમ્રેબિલ માઅરૂફ વન્નાહ્યે અનિલ મુન્કર.

સુરએ આલે ઇમ્રાન, રૂકુ ૧૧ આયત ૧૦૪ ૧૦૫

૧૯૮ લાજિમ હય કે એક ગિરોહ તુમમેં અયસા હો જો કે લોગોંકો ભલાઇકી રગબત દિલાએ ઓર અચ્છે કામોંકા હુકમ દે. ઓર બુરાઇયોંસે મનાઅ કરે ઓર યહી લોગ મુરાદકો પાનેવાલે હંય.

સુરએ આલે ઇમ્રાન, રૂકુ ૧૨ આયત ૧૧૦

૧૯૯ જો ઉમ્મતેં દુન્યામેં પૈદા કી ગઇ હંય તુમ મુસલમાન ઉન સબસે બેહતર હોકે હુકમ કરતે હો ભલાઇકા ઓર રોકતે હો બુરાઇકો ઓર ઇમાન લાતેહો અલ્લાહ પર અગર આહલે કિતાબભી ઇમાન લાતે ઉનકે લિયે બેહતર હોતા. બાઅજ ઉન્મેંસે મોઅમિન હંય મગર અકસર ફાસિક હંય.

સુરએ આલે ઇમ્રાન, રૂકુ ૧૨ આયત.

૨૦૦ વોહ સબ બરાબર નહીં હંય આહલે કિતાબમેંસે બાઅજ રાહે રાસ્ત પર હંય કે રાતોંકો અલ્લાહકી આયતેં પડતે હંય ઓર સિજ્દા કરતે હંય અલ્લાહ પર ઓર રોજે કિયામત પર યકીન રખતે હંય ઓર ભલા-ઇકા હુકમ કરતે હંય બુરાઇસે મનાઅ કરતે હંય ઓર અચ્છે કામોંમેં સબકત કરતે હંય યહી લોગ હંય સાલેહીનમેંસે.

અહાદીસ.

કબીસા, અદબુલ મુફરદ.

૨૦૧ કબીસા કેહતે હંય મંય રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકે પાસ હાજિર થા. મંયને સુના કે આપ ફરમાતે થે જો લોગ

દુન્યામેં આહલે ખયર હંય વોહ આખેરતમેંભી આહલે ખયર હુંય. ઓર જો દુન્યામેં આહલે શર હંય વોહ આખેરતમેંભી આહલે શર હંય.

હરમલા બીન અબ્દુલ્લા.

૨૦૨ હરમલા (અપને ઘરસે) ચલે રસૂલુલ્લાહકે પાસ આએ ઓર ઇતના કયામ કિયા કે રસૂલુલ્લાહ (સ.) ઉન્કો પેહચાનને લગે જબ રવાનગીકા કસ્દ હુવા અપને દિલમેં ખ્યાલ કિયા કે બ ખુદા મંય રસૂલુલ્લાહ સલ્અમકે પાસ ઇસિ લિયે આયા હું કે ઇલ્મમેં કુછ ઇજાફા હો. પસ મંય રસૂલુલ્લાહ (સ.)કી ખિદમતમેં હાજિર હુવા ઓર સામને ખડે હોકર મંયને અર્જ કિયા યા રસૂલુલ્લાહ (સ.) મુઝે કયા હુકમ હય આપને ફરમાયા અય હરમલા નેક કામ કરો ઓર બુરાઇસે પરહેજ કરો. મંય વાપસ કાફિલેમેં ચલા આયા. ફિર રસૂલુલ્લાહ (સ.) કે પાસ આયા ઓર પેહલેકી બ નીસબત કરીબતર ખડા હુવા. અર્જ કયા યા રસૂલ (સ) આપ કયા કામ કરનેકા હુકમ દેતે હંય ? ફરમાયા અય હરમલા ભલાઇ કર ઓર બુરાઇસે પરહેજ કર ઓર તઅમ્મુલ કર કે જો કામ અયસા હો કે ઉસકે કરને પર તેરે બાઅદમેં કોમ જો કુછ કહે વોહ તેરે કાનોંકો ભલા માઅલુમ હો ઉસકો કર ઓર જો કામ અયસા હોકે ઉસપર તેરે પીછે જો કુછ કહા જાવે વોહ તુઝકો બુરા માઅલુમ હો ઉસસે પરહેજ કર પસ જબ મંય વાપસ આયા ઓર સોચા તો ઇન દો કલ્મોંસે કોઇ ચીજ બાકી નહીં રહી.

જાબિર અદબુલ મુફરદ.

૨૦૩ હર ભલાઇ સદકા હય યાઅની જો નેક કામ કિયા જાએ મિસલ સદકે કે સવાબ ઉસકા હોતા હય.

અદબુલ મુફરદ.

૨૦૪ ફરમાયા નબીયે અકરમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને હર મુસલમાંકો સદકા દેના લાજિમ હય. લોગોંને કહા અગર ઉસકે પાસ કુછ ન હો ફરમાયાકે ઉસે લાજિમ હય કે અપને હાથસે કામ કરે ખુદભી નફાઅ ઉઠાએ ઓર સદકા દે. લોગોંને કહા અગર યેહભી ન કર સકે યા ન કરે ફરમાયાકે હાજતમંદ મજલૂમકી મદદ કરે લોગોંને કહા અગર યેહભી ન કરે ફરમાયા ભલાઇકી તરગીબ દે. ઉન્હોંને કહા અગર યેહભી ન કરે ફરમાયા શરસે બચે યેહભી ઉસકે લિયે સદકા હય.

અબુ જર, અદબુલ મુફરદ.

૨૦૫ અબુ જર રદિયલ્લાહો અનહોને રસૂલ સલ્અમસે પૂછા કે, કૌનસા

અમલ સબસે અચ્છા હય. ફરમાયા કે ખુદા તઆલાપર ઇમાન લાના ઔર ઉસકી રાહમેં જેહાદ કરના, પૂછા કૌન્સા ગુલામ આજાદ કરના સબસે બેહતર હય. ફરમાયા જો કીમતમેં જિયાદા હો ઔર માલિકોંકે નજદીક માહબૂબ તર હો. પૂછા અગર મંય યેહ ન કરૂં ફરમાયાકે કિસી કામ કરનેવાલેકી મદદ કર યા ખુદ અયસા કામ કર જિસમેં કિજબ ઔર લગવ ન પાયા જાએ. પૂછા અગર મંય યેહ ન કરૂં ફરમાયાકે લોગોંકે સાથ બદી કરની છોડ દે યેહ વોહ સદકા હય કે તુઝકો અપની જાતસે કરના ચાહિએ.

અબી સઇદુલ હજરી, મિશ્કાત

૨૦૬ જો શખ્સ તુમમેંસે કોઈ બુરાઇ દેખે ઉસે ચાહિએ કે અપને હાથસે ઉસકી દુરૂસ્તી કરદે અગર ઉસકી કુદરત ન હો તો જબાનસે, ઇસકીભી કુદરત નહો તો દિલસે ઔર યેહ જઇફ તરીન ઇમાન હય.

૨૦૭ કિસી ભલાઇકો હકીર ખિયાલ ન કરો અગરચે અપને અપને ભાઇસે બખંદા પેશાની મિલનાહી કયોં ન હો.

ખદીજા.

૨૦૮ નબીએ અકરમ સલલલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા કે કસમ હય ઉસ જાતકી જિસકે હાથમેં મેરી જાન હય તુમકો ચાહિએ કે નેકીકા હુકમ કરો ઔર બુરાઇસે મનાઅ કરો વરન અનકરીબ અલ્લાહ તઆલા અપને પાસસે તુમપર અજાબ નાજિલ કરેગા ફિર તુમ દુઆ માંગોગે તો વોહભી કુબુલ ન હોગી.

હરીર બીન અબ્દુલ્લાહ મિશ્કાત.

૨૦૯ મયને રસૂલે અકરમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમસે સુના હય કે અગર કિસી કોમકા કોઇ આદમી ગુનાહ કરે ઔર કોમ ઉસકે રોકનેકી કુદરત રખતી હો મગર ન રોકે તો ઉસ કોમપર ઉસકે સબબસે અજાબે ઇલાહી નાજિલ હોગા પેહલે ઇસિસે કે વોહ મરેં.

અબુ મૂસા અશઅરી મિશ્કાત.

૨૧૦ કસમ હય ઉસ જાતકીકે જીસકે હાથમેં મોહંમ્મદ (સ. અ. વ.)કી જાન હય માઅરૂફો મુનકર યાઅની ભલાઇ વ બુરાઇ દોનોં મખલુક હંય કિયામત કે રોજ દોનોં ખડે હોંગે. ભલાઈ આહલે ખયરકો ખુશખબરી દેગી ઔર ઉનસે અચ્છે અચ્છે વાઅદે કરેગી ઔર બુરાઇ કહેગી મંય આતી હું મંય આતી હું ઔર બદકિરદાર લોગ ઉસસે બચ ન સકેંગે.

બાબુલ ઇન્ફાકે ફી સબીલિલ્લાહ

૨૧૧ ઓર અલ્લાહકી રાહમેં ખર્ચ કરો ઓર અપને આપકો અપને હાથોંસે હલાકતમેં ન ડાલો ઓર એહસાન કરો કે અલ્લાહ એહસાન કરને વાલોંસે મોહબ્બત રખતા હય.

સુરએ બકર રૂકુ ૨૬ આયત ૨૧૫.

૨૧૨ અય પયગંબર લોગ તુમસે પૂછતે હંય કે વોહ ખુદાકી રાહમેં કયા ખર્ચ કરેં તો ઉન્સે કેહ દો જો માલકે તુમ ખર્ચ કરો અપને માંબાપ ઓર અકરબા ઓર યતીમોં ઓર મિસ્કીનોં ઓર મુસાફરોંકે લિયે કરો ઓર જો ભલાઇ તુમ કરોગે અલ્લાહ ઉસ્કો જાનતા હય.

સુરએ બકર રૂકુ ૨૭ આયત ૨૧૯

૨૧૩ અય પયગંબર લોગ તુમસે સવાલ કરતે હંય કે વોહ કિતના ખર્ચ કરેં ઉન્સે કેહદો કે જો ઉખરાજાત જરૂરીસે જાઇદ હો ઇસી તરાંહ અલ્લાહ તઆલા તુમ્હારે લિયે આયતેં બયાન કરતા હય શાયદ તુમ દુન્યા ઓર આખેરતકે મુઆમેલાતમેં સોચો યા ગોર કરો.

સુરએ બકર રૂકુ ૩૬ ઓર ૩૭ આયત ૨૬૦ ઓર ૨૬૪

૨૧૪ જો લોગ અપને માલોંકો અલ્લાહકી રાહમેં ખર્ચ કરતે હંય ઉસ્કી મિસાલ ઉસ દાનેકીસી હય જિસસે સાત બાલીં પેદા હો ઓર હર બાલમેં સો દાને હો ઓર અલ્લાહ તઆલા દોચંદઃદેતા હય જીસકે લિયે ચાહે ઓર અલ્લાહ કુશાઇશવાલા ઓર જાનનેવાલા હય. જો લોગ અપને માલોંકો અલ્લાહકી રાહમેં ખર્ચ કરતે હંય ઓર ખર્ચ કરનેકે બાઅદ ન ઉસ્કા એહસાન જિતાતે હંય ન તકલીફ દેતે હંય, ઉન્કે રબકે પાસ ઉન્કે લિયે અજર હય ન ઉનકો ખોફ હય ઓર ન વોહ ગમગીન હોંગે. અચ્છી બાત કેહની ઓર દરગુજર કરના ઉસ સદકા દેનેસે બેહતર હય જિસકે બાઅદ તકલીફ દી જાવે, ઓર ખુદાએ તઆલા બેનિવાજ ઓર બુર્દબાર હય અય મોઅમિનો અપને સદકાતકો એહસાન જીતાકર ઓર તકલીફ દેકર જાયેઅ મત કરો ઉસ શખ્સકે માનંદ જો અપના માલ લોગોંકે દિખાનેકે લિયે ખર્ચ કરતા હય ઓર અલ્લાહ પર ઓર રોજે કિયામત પર યકીન

નહી રખતા, પસ ઉસંકી મિસાલ એક પત્થરકીસી હય જિસપર ગુબાર આ ગયા જબ જોરકી બારિશ હુઈ તો સાફ પત્થર નિકલ આયો ઉન્કો અપની કમાઇસે કુછ હાસિલ નહી હોગા ઓર અલ્લાહ કાફિરોંકી કોમકો હિદાયત નહીં કરતા ઓર મિસાલ ઊન લોગોંકી જો માહજ રજાએ ઇલાહીકે લિયે નીય્યતસે અપને માલોંકો ખર્ચ કરતે હંય અયસે બાગકે માનંદ હંય જને બુલંદ જમીનપર હો ઓર ઉસ્પર ખુબ બારિશ હો ઓર નિહાયત ફલ લાવે, અગર જિયાદા બારિશ ન હો તો શબનમહી પડે, ઓર અલ્લાહ તઆલા તુમ્હારે આઅમાલકો દેખતા હય. કયા તુમમેંસે કોઇ ઇસ્કો પસંદ કરેગા કે ઉસ્કા ખજૂરોં ઓર અંગૂરોંકા બાગ હો જિસ્મેં નેહરેં જારી હોં ઓર હર કિસ્મકે મેવે ઉસમેં હોં ઓર વોહ બુડહા હો ગયા હો ઓર ઇસ્કી ઓલાદ ખુર્દ સાલ ઓર કમજોર હો પસ ઉસ બાગપર ગર્મ લુ લગી ઓર જલકર રેહ ગયા ઇસી તરાહ અલ્લાહ તઆલા અપને આહકામકો સાફ તુમસે બયાન કરતા હય તાકે તુમ ગોર કરો.

મુસલમાનો ખુદાકી રાહમેં ઉન ઉમદા ઉમદા ચીજોંમેંસે ખર્ચ કરો જો તુમને તિજારત વગયરા હલાલ જરીઓંસે કમાઇ હોં ઓર જો ખુદાને તુમહારે લિયે જમીનસે પેદા કી હોં ઓર નાપાક ચીજોકે દેનેકા જો ના જાઇજ તરીકેપર કમાઇ હો કસદભી ન કરો કે જિન્કો અગર વોહ તુમકો દી જાવેં સિવાય શર્મ હુજુરીકે લેનાભી પસંદ ન કરો ઓર જાનલોકે અલ્લાહ તઆલા બેનિયાજ ઓર સજાવારે હમ્દો સના હય. શયતાન તુમકો ફકસે ડરાતા હય ઓર બેહયાઇપર આમાદા કરતા હય ઓર અલ્લાહ તુમ્સે મગફિરત ઓર બરતરીકા વાઅદા કરતા હય ઓર અલ્લાહ ગુન્જાઇશવાલા જાનને વાલા હય, જિસ્કો ચાહતા હય દાનાઇ અતા કરતા હય ઓર જિસ્કો દાનાઇ અતા કી જાએ ઉસ્કો બેહદ ભલાઇ અતા કી ગઇ, ઇન નસીહતોંસે વોહી મુતનબ્બેહ હોતે હંય જો આહલે અકલ હંય ઓર અલ્લાહકી રાહમેં જો તુમને ખર્ચ કર દિયા યા મન્નત માની બેશક અલ્લાહ ઉસ્કો જાનતા હય ઓર જાલિમોંકા કોઇ મદદગાર નહી અગર અલાનિયા સદકા દો તોભી અચ્છા હય ઓર અગર છુપાકર ફકીરોંકો દો તો વોહ તુમ્હારે લિયે બહોત અચ્છા હય ઓર અયસા દેના તુમ્હારી બુરાઇયોં યાઅની ગુનાહોકા કફ્ફારા હોગા ઓર અલ્લાહ તુમ્હારે કિરદારસે આગાહ હય. અય મોહમ્મદ ઉન્કા રાહેરાસ્ત પર લાના તુમ્હારે જિમ્મે નહીં હય લેકિન અલ્લાહ જિસ્કો ચાહતા હય રાહે રાસ્ત પર લાતા હય. ઓર જો માલ ભલાઇમેં ખર્ચ કરોગે વોહ તુમ્હારી

જાતકે લિયે હય ઓર તુમ ખર્ચ નહીં કરતે મગર સિર્ફ રજાએ ઇલાહીકે લિયે ઓર જો કુછ ખેરાતકે તોરપર તુમ ખર્ચ કરોગે ઉસ્કા પૂરા બદલા તુમ્કો દિયા જાએગા ઓર તુમપર જુલ્મ નહીં કિયા જાએગા. ખેરાત ઉન ફકીરોંકે લિયે હય જો અલ્લાહકી રાહમેં રોકેગએ હોં કે કીસી તરફ સફર નહીં કર સકતે, ઓર જાહિલ ઉન્કી ખુદદારીસે ઉન્કો ગની ખિયાલ કરતા હય, તુમ ઉન્કે બશરેસે પેહચાન સકતે હો વે ગડગડા કર આદમિયોંસે સ્વાલ નહીં કરતે, જો કુછ માલ તુમ ખર્ચ કરોગે અલ્લાહ ઉસ્કો જાનતા હય. જો લોગ રાત દિન ખુફ્યા વ અલાનિયા અપને માલોંકો અલ્લાહકી રાહમેં દેતે હંય ઉન્કે દેનેકા સવાબ પરવરદિગારકે હાં મિલેગા ઓર ઉન્કો કિયામતમેં ખોફન હોગા ન રંજ હોગા.

સુરએ નિસા, રૂકુ ૬ આયત ૧૩૮-૧૩૯.

૨૧૫ ઓર જો લોગ દિખાનેકે લિએ ખર્ચ કરતે હંય ઓર અલ્લાહ પર ઓર રોજે કિયામત પર ઇમાન નહીં લાતે. ઓર શયતાન જિસ કિસીકા યાર હો વોહ બુરા યાર હય. અગર યેહ લોગ અલ્લાહ પર ઓર રોજે-કિયામત પર ઇમાન લાતે ઓર જો કુછ અલ્લાહને ઉન્કો દે રખ્ખા થા ઉસ્મેંસે રાહે ખુદામેં ખર્ચ કરતે તો ઉન્કા કયા બિગડતા ઓર અલ્લાહ ઉન્કે હાલસે વાકિફ હય.

સુરએ મુનાફિકુન આયત ૧૦

૨૧૬ ઓર ખર્ચ કરો ઉસ્મેંસે જો હમને તુમકો દિયા હય પેહલે ઇસસેકે તુમકો મોત આ પહોંચે ઉસ વક્ત કહો કે અય પરવરદિગાર કાશ તુ મુઝકો ઓર ચંદ રોજકી મોહલત દેતા કે મંય ખુબ સદકા દેતા ઓર અચ્છે બંદોંમેં હો જાતા ઓર અલ્લાહ તઆલા કિસી શખ્સકો હરગિજ મોહલત નહીં દેતા જબ ઉસકી મોત આ જાવે ઓર અલ્લાહ તુમ્હારે આઅમાલસે ખબરદાર હય.

અહાદીસ.

અબુ હુરયરા ખયરૂલ અવાઇજ.

૨૧૭ ફરમાયા રસુલુલ્લાહ સલ્અમને સખી અલ્લાહસે કરીબ હય ઓર જન્નતસે કરીબ હય ઓર આદમિયોંસે કરીબ હય મગર દોઝખસે દૂર હય, ઓર બખીલ અલ્લાહસે દૂર હય જન્નતસે દૂર હય આદમિયોંસે દૂર હય મગર

દોજખસે કરીબ હય, જાહિલ સખી અલ્લાહકો બહોત પસંદ હય આબિદ બખીલસે.

અબુ હુરયરા ખયરૂલ મવાઇજ.

૨૧૮ રસૂલે અકરમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા અગર મેરે પાસ કોહે ઓહદકે બરાબર જરે ખાલિસ હો તો મંય ઇસમેં ખુશ હું કે તીન શબમેં ખર્ચ હો જાવે ઓર કુચ્છભી મેરે પાસ ઇસમેંસે ન રહે સિવાય ઇસકેકે અદાએ દેનકે લિયે રખ લિયા જાવે.

અબુ હુરયરા ખયરૂલ મવાઇજ.

૨૧૯ રસૂલે અકરમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા કે હર રોજ સુબ્હકો દો ફરિશ્તે નાજીલ હોતે હંય એક કેહતા હય કે યા અલ્લાહ સખીકે માલકા નેઅમલ બદલ અતા કર, દૂસરા કેહતા હય અય અલ્લાહ બખીલકા માલ તલફ કર.

અબી અમામા મિશ્કાત.

૨૨૦ રસૂલુલ્લાહ (સ.)ને ફરમાયા કે અય ઇબ્ને આદમ ખર્ચ કરના તેરેહી લિયે નાફેઅ હય ઓર જમાઅ કરકે રખના તેરેહી લિયે મુજિર હય મગર બ કદરે જરૂરત રખનેપર મલામત નહીં કી જાએગી ઓર ખુદા વાસ્તે દેના ઉસસે શુરૂઅ કરો જીસકા નફકા તુમપર વાજીબ હો.

અબી હુરયરા મિશ્કાત.

૨૨૧ એક શખ્સ નબીયે અકરમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલ્લમકી ખિદમતમેં હાજીર હુવા ઓર અર્જ કિયા મેરે પાસ એક દીનાર હય રસૂલુલ્લાહ (સ.)ને ફરમાયા ઉસે અપની જાત પર સર્ફ કરો ઉસને અર્જ કિયા મેરે પાસ ઓર ભી હય ફરમાયા ઉસે અપની ઓલાદ પર સર્ફ કરો ઉસને કહા મેરે પાસ ઓર ભી હય ફરમાયા અપની બીબી પર સર્ફ કરો ઉસને અર્જ કિયા ઓર ભી હય ફરમાયા કે અપને ખાદીમોંપર સર્ફ કરો ઉસને કહા ઓર હય ફરમાયા તુ ખુદ જાનતા હય.

૨૨૨ ફરમાયા રસૂલે અકરમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલ્લમને જો શખ્સ અલ્લાહકી રાહમેં કુછ સર્ફ કરતા હય ઉસકે લીયે સાતસો ગિના સવાબ લિખ્ખા જાતા હય.

જાબિર, મુસાલમ.

૨૨૩ જાબિરને કહા એક શખ્સને અપને ગુલામકો અપની વફાતકે બાઅદ આઝાદ હો જાનેકે લિયે લિખા જબ ઇસ્કી ખબર રસૂલે અકરમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલ્લમકો હુઇ આપને ઉસ શખ્સ (આઝાદ કુનંદા) સે દરયાફ્ત કિયા કે તેરે પાસ ઇસ્કે સિવા ઓર ભી કુછ માલ હય ઉસને અર્જ કિયા કે નહીં રસૂલુલ્લાહને ફરમાયા કોન શખ્સ ઇસ ગુલામકો મુઝસે ખરીદતા હય ? નઇમ ઇબ્નેને અબ્દુલ્લાહ અદવીને આઠસો દિરમમેં ઉસ્કો ખરીદા ઓર કીમત લાકર પેશ કી, રસૂલુલ્લાહને યેહ કીમત ઉસ માલિક આઝાદ કુનંદાકો અતા કી ઓર ફરમાયા કે અપની જાતસે શુરૂઅ કરો ઉસી પર સદકા કરો અગર ઉસસે જાઇદ હો અપને આહલો અયાલ પર અગર આહલો અયાલકે ખર્ચસે ભી જાઇદ હો તો રિશ્તેદારોં પર ઓર રિશ્તેદારોંસેભી બચે તો ઇસ તરાહ ફરમાતે રહે કે અપને સામનેવાલોં ઓર દાહનેવાલોં ઓર બાએં વાલોંપર.[1]

બાબ ઇફાઇલ આહદ.

સુરએ બકર, રૂકુ ૨૬ આયત ૧૭૭

૨૨૪ નેકી સિર્ફ યહી નહીં હય કે નમાજમેં અપના મોંહ મશરિક ઓર મગરિબકી તરફ કર લિયા બલ્કે અસલી નેકી ઉસ્કી હય જો અલ્લાહ પર ઓર રોઝેકિયામત પર ઓર ફરિશ્તોં પર ઓર કિતાબોં ઓર પયગંબરોં પર ઇમાન લાએ ઓર અપના માલ અલ્લાહકી મહબ્બતમેં રિશ્તેદારોં ઓર યતીમોં ઓર મિસ્કીનોં ઓર મુસાફિરોં ઓર સવાલ કરનેવાલોં ઓર ગુલામોંકે આઝાદ કરનેમેં દે ઓર નમાજકો કાઇમ કરે ઓર જકાત અદા કરે ઓર પૂરે કરનેવાલે અપને આહદોંકે જબકે આહદ કરેં ઓર તંગ દસ્તી

---

૧. ઈન અહાદીસસે હુકુકકી તરતીબ ઓર તકદીમો તાખીર માઅલુમ હોતી હય. જિસ્કો ખુદા તઆલા તવફીક દે ઓર વોહ કુછ રાહે ખુદામે દેના ચાહે તો ઈસ તરતીબકો પેશ નજર રખના ચાહિએ ઓર જહીદ કુરઆકો જો હકદાર હુંય જો ઇન તન્દુરસ્ત હટ્ટે કટ્ટે સાએલોં પર તરજીહ દેની ચાહિએ.

ઓર સખ્તી ઓર લડાઇમેં સબ્ર કરનેવાલે, યહી લોગ હંય જિન્હોંને રાસ્ત બાજી ઇખતિયાર કી ઓર યહી મુત્તકી યાઅની ખુદાસે ડરનેવાલે હંય.

સુરએ માએદા રૂકુ ૧ આયત ૧

૨૨૫ અય મુસલમાનો અપને ઇકરારોંકો પૂરા કરો.

૨૨૬ ઓર પુરા કરો અલ્લાહકી કસમકો જબ આપસમેં કસમપર મુઆહદા કરો ઓર જબ મજબૂત કસમ ખા ચુકો ઉસકે ખિલાફ ન કરો કે તુમ અલ્લાહકો ઉસપર જામિન કર ચુકે હો.

સુરએ બની ઇસ્રાઇલ રૂકુ ૪ આયત ૩૪

૨૨૭ અપને ઇકરારકો પૂરા કરો।કયામતમેં આહદસે બાજપુર્સ કી જાવેગી

અહાદીસ.

ઇબ્ને અબ્બાસ અદબુલ મુફ્રરદ.

૨૨૮ ફરમાયા રસૂલે અકરમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને અપને મુસલમાન ભાઇકી તરફસે શક ન કરો ઓર ન ઉસ્કા મજાક ઉડાઓ ઓર ઉસસે અયસા વાઅદા ન કરો જીસે પૂરા ન કર સકો.

અબુ હુરયરા મિશ્કાત.

૨૨૯ ફરમાયા રસૂલુલ્લાહ સલ્અમને અલ્લાહ તઆલા ફરમાતા હય મંય કિયામતકો તીન આદમીયોંકા મુખાલિફ હુંગા અૌવલ ઉસ શખ્સકા જો મેરે નામપર મુઆહેદા કરકે દગા કરે ઓર દૂસરે ઉસ શખ્સકા જો આજાદ શખ્સકો ફરોખ્ત કરકે ઉસકી કીમતકા રૂપિયા ખાવે સેયુવમ ઉસ શખ્સકા જો મજદુરસે પૂરા કામ લે ઓર ઉસ્કી ઉજરત ન દે.

અબદુલ્લા ઇબ્ને ઉમર મિશ્કાત.

૨૩૦ રસૂલે અકરમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા હય કે મજદૂરકી ઉજરત ઉસકા પસીના ખુશ્ક હોનેસે પહેલે અદા કરો.

ઉબાદા ઇબ્ને સામત મિશ્કાત.

૨૩૧ નબીયે અકરમ સલ્અમને ફરમાયા ૭ કામોંકા તુમ જીમ્મા કરલો તો મંય તુમ્હારે લિયે જન્નતકી જીમ્મેદારી કરતા હું જબ કલામ કરો સચ કહો, જબ વાઅદા કરો ઉસ્સે પૂરા કરો, અગર તુમ્હારે પાસ અમાનત રખ-

વાઇ જાએ ઉસ્કો અદા કરો ઓર અપની શર્મગાહોંકી હિફાજત કરો, અપની નજરોંકો નીચા રખ્ખો, ઓર હાથોંકો રોકો, યાઅની કિસીકો બુરાઈ ન પહોંચાઓ.

ઇબ્ને અબ્બાસ મિશ્કાત.

૨૩૨ જબ કિસી કોમમે' ખિયાનતકા રિવાજ હો જાતા હય ખુદાએ તઆલા ઉન્કે દિલોંમે' રોઅબ ઓર ખોફ પેદા કર દેતા હય, ઓર જીસ કોમમે' જીનાકારી ફેલ જાતી હય ઉસ્મે' મોતકા બાજાર ગર્મ હો જાતા હય. ઓર જિસ કોમમે' કમ તોલને ઓર નાપનેકા રિવાજ હો જાતા હય ઉસસે રિજ્ક મુનકતેઅ હો જાતા હય ઓર જો કોમ ખિલાફે હક્કે હુકમ કરતી હય ઉસ્મે' ખુંરેજી ફેલ જાતી હય ઓર જો કોમ આહદ કરકે ફરેબ કરતી હય ઉસપર દુશ્મન ગાલિબ હો જાતા હય. [૧]

ઈબ્ને અબ્બાસ મિશ્કાત.

૨૩૩ અમીર મુઆવિયાહ ઓર શાહાને કુસતનતુન્યામે' આહદ નામા હો ગયાથા મીઆદે આહદનામા મુનકજી હોનેકો હુઇ તો અમીર મુઆવિયાહને ઉન્કે મુલ્કકી તરફ કૂચ કરના શુરૂ કિયા તાકે જિસ વકત આહદનામેકી મુદ્દત પૂરી હો જાવે ફવરન હુમ્લા કર દિયા જાવે કે એક શખ્સ અરબી ઘોડે યા ખચ્ચર પર સવાર યેહ કેહતા હુવા આયા કે અલ્લાહો અકબર અલ્લાહો અકબર આહદકો પૂરા કરના ચાહયે. બદ આહદી ન કરની ચાહિયે દેખા ગયા તો વોહ શખ્સ ઉમર બિન અબીસા સહાબી થે અમીર મુઆવિયાહને ઉન્સે પૂછા તો બયાન કિયા કે મંયને સુના હય રસૂલે અકરમ સલ્અમ ફરમાતેથે જિસ શખ્સકે ઓર કિસી કોમકે દરમિયાન આહદનામા હો ન ઉસ્મે' ગફલત કરે ઓર ન તશદદુદ કરે જબ તક ઉસ્કી મુદ્દત પૂરી ન હો જાય યા ઉન્કો ઇત્તીલા દે દે, યેહ સુન્કર અમીર મુઆવિયાહ મએ ફોજકે વાપસ ચલે ગએ ઓર હુમલેકા ઇરાદા મુલ્તવી કર દિયા.

અબી રાફે મિશ્કાત.

૨૩૪ અબુ રાફે કેહતે હંય કે મુઝકો કુરયેશને બતોરે કાસિદ યા સફીરકે રસૂલે અકરમકી ખિદમતમે' રવાના કિયા થા રસૂલુલ્લાહ' સલ્અમકો

---

૧. મુસલમાનોંકો ઇસ હદીસ પર નિહાયત ગોર કરના ઓર અપને અફઆલ ઓર હાલાતસે મુકાબિલા કરના ચાહિએ.

દેખ કર મેરે દિલમેં ઇસલામકી તરફ રગબત પેદા હે ગઇ મંયને અર્જ કિયા યા રસૂલુલ્લાહ મંય બખુદા ઉન્કે પાસ અબ કભી ન જાઉંગા રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલ્લમને ફરમાયા મંય બદ આહદી નહીં કરતા ઓર કાસિદોંકો નહીં રોકતા:અબ તુમ ફિર જાઓ અગર તુમ્હારે દિલમેંભી કન ગઇ હય જો ઇસ વકત હય તો ફિર વાપસ આ જાના અબુ રાફે કેહતે હંય કે મંય ગયા ઓર ફિર રસૂલુલ્લાહકે પાસ વાપસ આકર મુસલમાન હો ગયા.

અબી મૂસા અશઅરી, બુખારી.

૨૩૫ રસૂલે અકરમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલ્લમને ફરમાયા કે દિયાનતદાર ખજાનચીભી જો બતીબે ખાતિર અદા કરે જીસકા ઉસ્કો હુકમ દીયા જાવે સદકા દેનેવાલોંમેંસે હય.

અલી (ર૦), કન્જે અન્ફાલ.

૨૩૬ મુસલમાનોંકે જીમ્મેં વાઅદેકા પૂરા કરના કર્જ અદા કરનેકે બરાબર હય ઓર મુસલમાનકા વાઅદા અયસા હય જયસા હાથ પકડ લેના.

આએશા (ર૦).

૨૩૭ કિયામતકે દિન અલ્લાહકે બંદોમેં સબસે બેહતર વોહ હોંગે જો બતીબે ખાતિર વાઅદેકો પૂરા કરેં.

અલી (ર૦).

૨૩૮ વાઅદા કરનેવાલેકા ઇકરાર મિસલ કર્જકે હય:યા ઉસસેભી જિયાદા.

અજ સફવાન, મિશકાત.

૨૩૯ ફરમાયા નબીએ અકરમને આગાહ હો કે જો ઉસપર જુલ્મ:કરે જીસકે સાથ મુઆહેદા કરલિયા ગયા હો યા ઉસ્કે હકમેંસે કમ કરે યા ઉસકી તાકતસે જિયાદ ઉસપરબારડાલે યા બિલા ઉસ્કી રજામંદીકે કુછ ઉસસે લેવે તો મંય કિયામતમે ઉસકા મુખાલિફ હુંગા.

બાબુલ બુખ્લ.

સુરએ આલે ઇમ્રાન રૂકુ ૧૮ આયત.

૨૪૦ જિન લોગોંકો અલ્લાહ તઆલાને અપને ફઝલો કરમસે મકદુર દેરખા હય ઓર વોહ બુખ્લ કરતે હંય ઉન્કો યેહ ન સમઝના ચાહિયે કે યે ઉન્કે હકમેં અચ્છા હય બલ્કે વોહ ઉન્કે હકમેં બુરા હય અનકરીબ કિયામતકે દિન જિન ચીજોંકે દેનેમેં બુખ્લ કરતે હંય ઉનકા તોક ઉનકે ગલેમેં ડાલા જાવેગા.

સુરએ મોહમ્મદ રૂકુ ૪ આયત ૩૬-૩૮

૨૪૧ દુન્યાકી જિંદગી માહજ ખેલ તમાશા હય અગર તુમ ઇમાન લાઓ ઓર પરહેજગારી ઇખતિયાર કરો તુમ્હેં ઉસ્કા અજર દેગા ઓર તુમસે તુમહારા માલ તલબ નહીં કરેગા અગર ઇસરારસે તલબભી કરે તુમ બુખ્લ કરોગે ઓર ઇસસે તુમ્હારી અદાવતેં જાહેર હોંગી. અય ગિરોહ આગાહ હોકે તુમ્કો ઇસલિયે બુલાયા જાતા હય કે અલ્લાહકી રાહમેં ખર્ચ કરો બાઅજ તુમમેંસે બુખ્લ કરતે હંય ઓર જો બુખ્લ કરતા હય હકીકતમેં અપની જાતસે બુખ્લ કરતા હય. વરન અલ્લાહ ગની હય ઓર તુમ ફકીર હો. અગર તુમ હુકમે ખુદાસે સરતાબી કરોગે તુમ્હારી જગાહ દૂસરી ગયર કોમકો બદલ દેગા કે વોહ તુમ જયસે ન હોંગે.

સુરએ હદીદ રૂકુ ૪ આયત ૨૨-૨૩.

૨૪૨ અય લોગો જો મુસીબત જમીનમેં નાજિલ હોતી હય ઓર જો ખુદ તુમ પર નાજિલ હોતી હય વોહ પેદા હોનેસે પેહલે કિતાબમેં લિખ્ખી જાતી હય, ઓર યેહ અલ્લાહ પર આસાન હય તાકે જો ચીજ ગુમ હોજાવે ઉસ્કા તુમ્કો રંજ હો ન કિસી ચીઝકે મિલનેસે ખુશી હો ઓર અલ્લાહ તઆલા કિસી ઇતરાનેવાલે ઓર ફખ્ર કરનેવાલેકો પસંદ નહીં કરતા કે જો ખુદભી બુખ્લ કરતે હંય ઓર લોગોંકો બુખ્લકી તરગીબ દેતે હંય જો શખ્સ ઇન નસીહતોંસે રૂ ગરદાની કરે તો અલ્લાહ બેનિયાજ વ સજાવારે હમ્દ હય.

અહાદીસ.

અબી સઇદ મિશ્કાત.

૨૪૩ રસૂલે અકરમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલ્લમને ફરમાયા કે દો આદતેં મુસલમાનોમેં જમાઅ નહીં હોતી બુખ્લ ઓર બદ ખુલ્કી.

અનસ બિન માલેક અદબુલ મુફરદ.

૨૪૪ રસૂલે અકરમ સલ્અમ ખુદાએ તઆલાસે પનાહ માંગતે થે. ઇન અલફાજસે અય અલ્લાહ મંય તુઝસે પનાહ માંગતાહું સુસ્તીસે ઓર પનાહ માંગતાહું નામરદીસે ઓર પનાહ માંગતાહું બુડ્ઢાપેસે ઓર પનાહ માંગતાહું બુખ્લસે.

અબાબક સીદ્દીક (૨૦).

૨૪૫ રસૂલે અકરમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલ્લમને ફરમાયા કે જન્નતમેં મક્કાર ઓર બખીલ ઓર એહસાન જિતાનેવાલા દાખિલ નહોગા.

અબુ હુરયરા ખયરૂલ મવાઇજ.

૨૪૬ રસૂલુલ્લાહને ફરમાયા કે ઇન્સાનકી બદતરીન સિફાતમેંસે હંય હિર્સ જો બેસબરી કે સાથ હો, ઓર નામરદી જો રૂસવા કરનેવાલી હો.

ઇબ્ને અબ્બાસ મિશ્કાત.

૨૪૭ રસૂલે અકરમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલ્લમને ફરમાયા કે કયા મંય અયસે શખ્સકી તુમ્કો ઇત્તલાઅ દે દું જો સબસે બુરા હય. લોગોને કહા બેશક ફરમાયા કે વોહ શખ્સ હય જિસસે ખુદાકે વાસ્તે સવાલ કિયા જાવે ઓર વોહ કુછ નદે.

બાબુલ બુગજ.

સુરએ માએદા રૂકુ ૧૨ આયત ૨૪.

૨૪૮ શયતાન યહી ચાહતા હય કે શરાબ ઓર કેમારબાજીકે જરીએસે તુમમેં અદાવત પેદા કર દે ઓર તુમકો અલ્લાહકે જીકસે ઓર નમાજસે બાજ રખ્ખે તો કયા તુમ ઉસસે રૂક જાઓગે.

અહાદીસ.

અનસ.

૨૪૯ રસૂલે અકરમ સલ્અમને ફરમાયા કે અય બેટા અગર તુમસે મુમકિન હોતો અયસા કરો કે સુબ્હ હો જાએ ઓર શામ હો જાએ ઓર તુમ્હારે દીલમેં કીસીકી તરફસે કીના નહો ફીર ફરમાયા અય મેરે બેટે યેહ મેરા તરીકા હય જો મેરી સુન્નત યાઅની તરીકેસે મહબ્બત રખ્ખે વોહ મુઝસે મહબ્બત રખતા હય ઓર જો મુજસે મોહબ્બત રખતા હય વોહ જન્નતમેં મેરે સાથ હોગા.

અબી હુરયરા મિશ્કાત.

૨૫૦ તુમમેંસે કોઇ શખ્સ ભાઇકી તરફ અસલેહાસે ઇશારાભી ન કિયા કરે કયા માઅલુમ હય કે શયતાન તુમ્હારે હાથકો ખિસ્કા દે ઓર તુમ આગકે ગઢેમેં જા પડો.

અબુ હુરયરા મિશ્કાત.

૨૫૧ જો શખ્સ અપને ભાઇકી તરફ લોહેકે આલાતસે ઇશારાભી કરતા હય ફરીસ્તે ઉસપર લાઅનત કરતે હંય જબતક વોહ રખ નહીં દેતા અગરચે ઉસ્કા હકીકી ભાઇહી કયોં નહો.

અબાબક્ર (૨૦), મિશ્કાત.

૨૫૨ જબ દો મુસલમાન ઇસતરાહ મિલતે હોં કે એક દૂસરે અપને ભાઇ પર હથયાર ઉઠાએ હુવે હો તો વોહ દોનોં કિનારએ જહન્નમ પર હંય જબ ઉનમેંસે એક દૂસરેકો કત્લ કરતા હય તો દોનોં દોજખમેં ચલે જાતે હંય એક રીવાયતમેં હય કે જબ દો મુસલમાન તલવારસેં લડેં તો કાતીલ ઓર મકતૂલ દોનોં દોજખમેં જાવેંગે, મંયને (રાવીને) અર્જ કીયા કે કાતિલ તો ઠીક હય મગર મકતૂલ કિયોં દોજખમેં જાતા હય આપને ફરમાયા વોહભી ઉસ્કે કત્લકા ખાહાં થા.

અબી હુરયરા, મિશ્કાત.

૨૫૩ રસૂલુલ્લાહને ફરમાયા કે ગુમાને બદસે બચો ગુમાન જુટી બાત હય ઓર કિસીકી ખબરેં ન ટટોલો ઓર ન જાસુસી કરો ઓર સિર્ફ માલકી કીમત બડહાને કે લિયે ખરીદદાર ન બનો ઓર આપસમેં બુગ્જ ન રખો

ન દુશ્મની રખ્ખો, અય અલ્લાહકે બંદો ભાઇ ભાઇ હો જાઓ ઔર એક રીવાયતમેં હય કે એક દૂસરે પર રશ્ક ન કરો.

ઇબ્ને ઉમર, ખયરૂલ મવાઇજ.

૨૫૪ જો હમપર હથયાર ઉઠાએ વોહ હમમેંસે નહીં હય. ઔર સહી મુસલિમમેં ઔર યેહ જિયાદા હય કે જો હમારે સાથ દગા કરે વોહ હમમેંસે નહીં હય.

સલ્મા બિન અકો, ખયરૂલ મવાઇજ.

૨૫૫ જો હમપર તલવાર ખેંચે વોહ હમમેંસે નહીં હય.

અબી હુરયરા.

૨૫૬ જો રાતકો હમપર તીર બરસાએ વોહ હમમેંસે નહીં હય.

અનસ બિન માલિક, અદબુલ મુફરદ.

૨૫૭ આપસમેં બુગ્જ ન રખ્ખો ઔર ન હસદ કરો ઔર દોસ્તી વ મહબ્બતકો કતાઅ ન કરો ઔર અય બંદગાને ખુદા ભાઇ ભાઈ બન જાઓ કિસી મુસલમાનકો હલાલ નહીં હય કે તીન શબસે જિયાદા અપને ભાઈ મુસલમાનસે મિલના જુલના તરક કરે.

અતાબિન યજીદુલ લયશી, અદબુલ મુફરદ.

૨૫૮ અબુ ઐયુબ અન્સારી સહાબીએ રસૂલુલ્લાહ (સ.)ને ઉસકો ખબર દી હય કે ફરમાયા રસૂલે અકરમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલ્લમને કિસી મુસલમાનકો રવા નહીં હય કે અપને ભાઇકો તીન શબસે જિયાદા તર્ક કરે કે જબ દોનોં મિલેં વોહ ઉસસે મોંહ ફેરલે ઔર વોહ ઉસસે મોંહ ફેરલે ઉન દોનોંમેં અચ્છા વોહ હય જો સલામુન અલયકકી ઇબતદા કરે.

હાશિમ ઇબ્ને આમિર અન્સારી.

૨૫૯ હાશિમ ઇબ્ને આમિર અન્સારીસે જિન્કે બાપ જંગે ઓહોદમેં શહીદ હુવેથે રિવાયત હય કે ઉન્હોંને રસૂલે અકરમસે સુના હય કે કિસી મુસલમાનકો રવા નહીં હય તીન રોજસે ઝિયાદા કીસી મુસલમાનસે રંજ રખ્ખે યા કરાબત કતાઅ કરે કે અયસી હાલતમેં વોહ દોનોં હકસે મુનહરિફ હોંગે જબતક કે અપની મુફારેકત પર કાઇમ રહેં ઉન દોનોંમે જો મુફારેકત તર્ક

કરનેમેં સબકત કરે વોહી ઉસ્કા કફ્ફારા હય અગર વોહ દોનોં ઇસી મુફારેકત કી હાલતમેં મરેંગે ઉન્મેંસે કોઇભી જન્નતમેં દાખલિ ન હોગા અગર એકને સલામુન અલયક કી ઓર દૂસરેને સલામ કુબૂલ કરને ઓર જવાબ દેનેસે ઇન્કાર કિયા તો ઉસ્કે સલામકા જવાબ ફરિશ્તે દેંગે ઓર દૂસરેકા શયતાન.

અબી હરાસ અસ્લમી અદબુલ મુફરદ.

૨૬૦ અબુ હરાસ અસ્લમીને રસુલુલ્લાહ સલ્અમસે સુના હય કે ફરમાતે થે કે જો અપને ભાઈ મુસલમાનસે સાલભરતક મેલ જોલ તર્ક કરે વોહ ઉસ્કા ખુન કરતા હય.

અબી હુરયરા મિશ્કાત.

૨૬૧ કિસી શખ્સકો જાઇજ નહીં હય કે અપને ભાઇ મુસલમાનસે તીન રોજસે જિયાદા મિલના જુલના તર્ક કરે જબ તીન દિન ગુજર જાએ ઓર ઉસસે મિલે તો ચાહિયે કે અસ્સલામો અલયક કરે અગર ઉસને સલામુન અલયકકા જવાબ દિયા તો દોનોંકો અજર મિલેગા ઓર અગર ન દિયા તો વોહ અપને હકસે બરી હો ગયા.

બાબુલ બગીએ વલ ઇનાદ.

સુરએ નાહલ રૂકુ ૧૩ આયત ૯૦.

૨૬૨ ખુદાએ તઆલા ઇન્સાફ કરનેકા હુકમ દેતા હય ઓર એહસાન કરનેકા ઓર રિશ્તેદારોંકો માલી ઇમ્દાદ દેનેકા ઓર મના કરતા હય બે હયાઈ કે કામોંસે ઓર બુરી બાતોંસે ઓર બગાવતસે તુમ્કો નસીહત કરતા હય તાકે તુમ ઇન્કા ખિયાલ રખ્ખો.

સુરએ શુરા રૂકુ ૫ આયત ૪૦-૪૧-૪૨-૪૩.

૨૬૩ ઓર જો લોગ અયસે હંય કે જબ ઉનપર જિયાદતી હોતી હય તો વોહ ઇન્તિકામ લેતે હંય ઓર બુરાઇકા ઇવિજ વયસીહી બુરાઇ હય મગર જો મઆફ કરે ઓર ઇસ્લાહ કરે તો ઉસ્કા સવાબ ખુદાએ

તઆલાકે જિમ્મે હય બેશક અલ્લાહ તઆલા જાલિમોંસે ઉલફત નહીં રખતા જો જયાદતીકે બાદ ઈન્તેકામ લે ઉસપર કોઇ ઇલજામ નહીં. અલબત્તા ઇલિજામ ઉનપર હય જો આદમિયોં પર જુલ્મ કરતે હય ઔર નાહક જમીનમેં ફસાદ કરતે હંય. ઉન્કે લીગે દર્દનાક અજાબ હંય. લેકિન જો સબ્ર કરે ઔર દુસરોંકે કુસૂર મુઆફ કરે તો બેશક યેહ બડી હિંમતકે કામ હંય.

સુરએ હુજોરાત રૂકુ ૧ આયત.

૨૬૪ અગર મુસલમાનોંકે દો ગિરોહ આપસમેં લડે તો ઉન્મેં સુલ્હ કરાદો, ફિર અગર ઉન્મેંસે એક દૂસરે પર જયાદતી કરે તો જો જિયાદતી કરતા હય ઉસસે લડો યહાં તક કે વોહ હુકમે ખુદાકી તરફ રૂજુ કરે ઔર જબ રૂજુ કરે તો ફરીકયનમેં બરાબરીસે સુલ્હ કરાદો ઔર ઈન્સાફકો મદેહ નજર રખ્ખો, બેશક અલ્લાહ તઆલા ઇન્સાફ કરને વાલોસે મહબ્બત રખતા હય.

અહાદીસ.

ઇબ્ને અબ્બાસ અદબુલ મુફરદ.

૨૬૫ અગર પહાડભી હકસે તજાવુજ કરે તો રેજા રેજા કર દિયા જાવેગા.

અબદુલ્લાહ ઇબ્ને અનસ અદબુલ મુફરદ.

૨૬૬ નબીએ અકરમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલ્લમને ફરમાયા કે જો શખ્સ દો લડકિયોંકા ખર્ચ ઉન્કે બાલિગ હોને તક બરદાશ્ત કરતે હંય ઔર વોહ મેરે સાથ ઇસતરાહ જન્નતમેં દાખિલ હોંગે ઔર શહાદત ઔર બીચકી ઉંગલી ખડી કરકે ફરમાયા ઇસ તરાહ દો ઉમૂર હંય ।જન્કી સજા દુન્યામેં જલ્દ દી જાએગી બગાવત વ કતઅ રેહમ.

અબુબકર અદબુલ મુફરદ.

૨૬૭ ફરમાયા રસૂલે અકરમને કે બગાવત ઔર કતઅ રેહમકે અલાવા ઔર કોઇ ગુનાહ ઇસ કાબિલ નહીં હય કે ઉસ્કે ગુનાહગારકો સિવાય ઉસ સજાકે જો આખેરતમેં ઉસકે લિયે કરાર દી ગઇ હો દુન્યામેંભી બહોત જલ્દ સજા દીજાએ.

અબી સઈદ કન્ઝુલ આઅમાલ.

૨૬૮ રોજે કિયામતકો ઉજર કરનેવાલેકી બકદર ઉસકે ઉજરકે એક અલામત રખ્ખી જાવેગી. ઓર ખબરદાર હોજાઓકે જો અમીરે આમસે બગાવત કરે ઉસસે જિયાદા ઉજર કરનેવાલા કોઇ નહીં

બાબુતૂતોહફે વલ હદાયા.

સુરએ નિસા રૂકુ ૧૧ આયત ૮૬

૨૬૯ ઓર જબ તુમકો કિસી તરાહ પર સલામ કિયા જાવે તો ઉસસે બેહતર સલામ કરો યા વયસાહી જવાબ દો, અલ્લાહ હર ચીજકા હિસાબ લેનેવાલા હય.

સુરએ રાહમાન.

૨૭૦ ભલા એહસાનકે સિવા ઓર કોઈ બદલા એહસાનકા હો સકતા હય.

અહાદીસ.

૨૭૧ નબીયે અકરમ સલ્અમને ફરમાયા આપસમેં એક દૂસરેકો તોહફા તહાઈફ દેતે રહો તાકે આપસમેં મહબ્બત પેદા હો.

અદબુલ મુફરદ.

૨૭૨ અનસ રદી. કેહતેથે અય મેરે બેટો આપસમેં તોહફા તહાઇફ દેતે રહો તાકે તુમ્હારી આપસમેં મહબ્બત જીયાદા હો.

ઇબ્ને ઉમર ખયરૂલ મવાઇજ.

૨૭૩ રસૂલે અકરમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા કે જો શખ્સ તુમ્સે પનાહ માંગે ઉસકો પનાહ દો ઓર જો ખુદાકે વાસ્તે સવાલ કરે ઉસકો કુચ્છ દો ઓર જો તુમકો બુલાએ તો કુબુલ કરો ઓર જો તુમ્હારે સાથ નેકી કરે ઉસ્કા બદલા જુરૂર કરો. અગર તુમમેં ઉસ્કે એવજ

નેકી કરનેકી કુદરત ન હો તો ઉસ્કે હકમેં ઇસ કદર દુઆ કરો કે તુમ ખુદ સમઝો કે પૂરા બદલા હો ગયા.

અનસ મિશ્કાત.

૨૭૪ અનસ ર. કેહતે હંય કે રસૂલુલ્લાહ (સ. અ. વ.) ખુશબૂદાર હદયેકો વાપસ નહીં ફરમાતે થે.

આએશા (ર) મિશ્કાત.

૨૭૫ આપસમેં તોહફા તહાઇફ દેતે રહો કે તોહફા કીનેકો દુર કરતા હય.

અબી હુરયરા મિશ્કાત.

૨૭૬ આપસમેં હદયા વ તોહફા દેતે રહો કે યેહ દીલોંકી કદુરત દૂર કરતા હય ઓર કોઇ પડોસન અપને પડોસનકે તોહફેકો હકીર ન સમઝે અગરચે બકરીકા ખુરહી હો.

બાબુતતાઅજિયાહ.

અહાદીસ.

અબ્દુલ્લાહ ઇબ્ને મસઉદ, મિશ્કાત.

૨૭૭ રસૂલે અકરમને ફરમાયા કે જો કિસી સદમા રસીદાકી તસલ્લી કરેગા ઉસ્કોભી વયસાહી અજર દિયા જાવેગા.

અબી હુરયરા, મિશ્કાત.

૨૭૮ જો ઉસ ઓરતકી તસલ્લી કરે જિસ્કી ઓલાદ ફોત હો ગઇ હો ખુદાએ તઆલા જન્નતમેં ઉસ્કો જાદરીં ઇનાયત કરેગા.

અબદુલ્લાહ ઇબ્ને જાફર, મિશ્કાત.

૨૭૯ જબ હઝરત જાફર તૈયાર (બિરાદર અમ્મેજાદ હજરત રસૂલુલ્લાહ સ. અ. વ.) કી શહાદતકી ખબર આઇ રસૂલુલ્લાહ (સ.) ને ફરમાયા કે ઓલાદે જાફરકે લિયે ખાના તૈયાર કરો કે ઉન્કે પાસ અયસી ખબર આઈ હય જો ઉન્કો ખાનેકા સામાન કરનેસે બાજ રખ્ખેગી.

અબ્દુલ્લાહ ઇબ્ને મસઉદ, મિશ્કાત.

૨૮૦ રસૂલે અકરમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલ્લમને ફરમાયા કે જો (સોગમેં) રૂખસારોં પર તમાચે મારે ઓર ગીરેબાન ચાક કરે ઓર જાહેલોંકેસે બયાન કરે વોહ હમમેંસે નહીં હય.

ઇબ્ને ઉમર, મિશ્કાત.

૨૮૧ રસૂલે અકરમને ઉસ જનાજે કે સાથ જાનેસે મનાઅ ફરમાયા હય જીસકે સાથ રોને ઓર ચિલ્લાનેવાલી ઓરતેં હોં.

અબ્દુલ્લાહ ઇબ્ને મસઉદ, મિશ્કાત.

૨૮૨ નબીયે અકરમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલ્લમને બાદ શહાદત હજરત જાફર તૈયારકે ઉન્કે આહલો અયાલકો તીન રોજકી મોહલત દી ફિર ઉન્કે પાસ તશરીફ લાએ ઓર ફરમાયા કે મેરે ભાઈ પર આજકે બાદ ગીર્યા વ જારી ન કરો ઓર ફરમાયા કે બીરાદરજાદોંકો બુલાઓ. હમ્કો બુલવાયા ગયા. હમ ઉસ વક્ત બચ્ચે થે ઓર ફરમાયા કે હજ્જામકો બુલાઓ ઓર હમારી સબકી ઇસલાહ બનવાદી (ગોયા સોગ ખતમ હો ગયા.)

ઇબ્ને ઉમર તિરમીજી.

૨૮૩ નબીયે અકરમ સલ્અમને ફરમાયાકે તુમ અપને મુરદોંકી ખુબિયોંકા જિક્ર કરો ઓર ઉન્કી બુરાઇયાં કરનેસે બાજ રહો.

બાબુત્ તફરેકતે વબાહે અન્હા.

સુરએ આલે ઇમ્રાન રૂકુ ૨ આયત ૧૦૩.

૨૮૪ ઓર સબ મિલકર મજબૂતીસે અલ્લાહકા જરીઆ પકડો ઓર મુતફરરિક નહો. અલ્લાહ તઆલાકે જો એહસાન તુમપર હંય ઉન્કો યાદ કરો જબકે તુમ આપસમેં દુશ્મન થે પસ ખુદા તઆલાને તુમ્હારે દિલોંમેં ઉલ્ફત પેદા કરદી ઓર ઉસ્કે ફજલસે તુમ ભાઈ ભાઈ બન ગએ.

સુરએ આલે ઇમ્રાન રૂકુ ૨ આયત ૧૦૫.

૨૮૫ ઓર ઉન લોગોંકી મિસલ્લ નહો જો મુતફરરિક હોગએ ઓર ઇખતિલાફ કરને લગે બાઅદ ઇસ્કે કે આઇ ઉન્કે પાસ અલામતેં ઓર ઉન્કે લિયે બડા અજાબ હય.

સુરએ ઇન્આમ રૂકુ ૨૦ આયત ૧૫૯.

૨૮૬ અ.ય પયગંબર જિન લોગોંને અપને દીનમેં તફરકા ડાલા ઓર કઇ ફિરકે બન ગએ તુમ્કો ઉન્કે ઝગડોંસે કુછ સરોકાર નહીં ઉન્કા મુઆમલા ખુદાકે હવાલે હય કે વોહ ઉન્કા હિસાબ લે લેગા ફિર જો કુછ [દુન્યામેં] કિયા કરતેથે (ઉસ્કા નેક બદ) ઉન્કો બતા દેગા.

સુરએ ઇન્આમ રૂકુ ૮.

૨૮૭ અય પયગંબર (ઉનસે) કહો કે વોહી (ખુદા) ઉસપર કાદિર હય કે તુમ્હારે ઉપર કી (તરફ) યા તુમ્હારે પેરોંકે તલેસે કોઇ અજાબ તુમ્હારે લિયે નિકાલ ખડા કરે યા તુમ્કો ગિરોહ ગિરોહ કરકે (એક દુસરેસે) ભિડા મારે ઓર તુમમેંસે બાઅજકો બાઅજકી લડાઇકા મજા ચખાએ (અય પયગમ્બર) દેખો તો સહી હમ (અપની) આયતોંકો કિસ કિસ તરાહ બયાન કરતે હંય તાકે યેહ લોગ સમઝેં.

સુરએ તાહા રૂકુ ૫ આયત ૯૮.

૨૮૮ હજરત હારૂનને કહા કે અય મેરી માંકે બેટે ભાઈ મેરી દાડી ઓર સરકે બાલ ન પકડો, મંય ઇસ બાતસે ડરાકે વાપસ આકર કહીં યેહ ન કેહને લગો કે તુમને બની ઇસ્રાઇલમેં ફુટ ડાલદી ઓર મેરી બાતકા પાસ ન કિયા.[1]

---

૧. ઇન આયાતે રબ્બાનીપર ઉન ઉલ્લુમાંકો બહોત ગોર કરના ચાહિયે જો અદના ઉમૂરમેં આપસમેં તફરકા ડાલકર મુસલમાનોંકી જમાઅતકો નુકસાન પહોંચાને ઓર તફરકા ડાલ દેનેમેં કોશીશે બલીગ ફરમાતે હંય હાલાંકે ઈસ આયતસે સાફ જાહિર હય કે હજરત હારૂનને ગોસાલા પરસ્તીકો જો શહેર શિર્ક હય તફરકએ કોમીસે બેહતર સમઝા, પસ મુસલમાનોંકો અમુમન ઓર ઓલેમાએ કિરામકો ખુસુસન ઇસપર જિયાદા તવજ્જોહ ઓર ગોર કરના ચાહિયે ઓર જહાંતક મુમકિન હો બાહમી તફરકા ઓર ઈખતિલાફકો રોકના ચાહિયે ઓર ખિયાલ કરના ચાહિયે કે મુસલમાન ફિરકોંમેં જીસકદર ઈખ્તિલાફાત હંય વોહ ઉસ ગોસાલા પરસ્તીસે (જીસ્કે શિર્ક હોનેમેં કલામ નહીં) બહોત કમ હય ઉન્કી વજહસે મુસલમાનોંમેં તફરકા પેદા કરના યા ઉસ્કો બડાના યા ઉસમેં મદદ કરના કિસી તરાહ ઠીક નહીં (મુતરજમ)

સુરએ રૂમ રૂકુ ૪ આયત ૨૨-૨૩.

૨૮૯ અય મોહમ્મદ તુમ એક ખુદાકે હો કર ઉસ્કે દીનકી તરફ અપના રૂખ કિયે રહો યેહ ખુદાકી (બનાઈ હુઈ) સરિશત હય જિસપર ખુદાને લોગોંકો પેદા કિયા હય, ખુદાકી (બનાઇ હુઇ) બનાવટમેં રદ્દો બદલ નહી હો સકતા યહી દીનકા સીધા રાસ્તા હય. મગર અકસર લોગ નહીં સમઝતે, (લોગો) ઉસી એક ખુદાકી તરફ રૂજુ હોકર દીન ઇસ્લામ પર જમે રહો, ઓર ઉસી એક ખુદાકા ડર માનો ઓર નમાજ પડતે રહો ઓર શિર્ક કરને વાલોમેંસે ન હો જાના જિન્હોંને અપને [અસલી] દીનમેં તફરકા ડાલા ઓર ફિરકે ફિરકે હો ગએ જો દીન જિસ ફિરકે કે પાસ હય સબ ઉસમેં મગન હય.

સુરએ શુરા રૂકુ ૨ આયત ૧૦

૨૯૦ ઓર જિન ચીજોમેં તુમ લોગ આપસમેં ઇખ્તેલાફ રખતે હો ઉન્કા ફેસલા ખુદાએ તઆલાકે હવાલે હય (લોગો) યહી અલ્લાહતો મેરા ખુદા હય ઉસી પર મંય ભરોસા રખતા હું ઓર (હર બાતમેં) ઉસીકી તરફ રૂજુઅ કરતા હું.

સુરએ શુરા રૂકુ ૨ આયત ૧૩

૨૯૧ લોગો, ખુદાએ તઆલાને તુમ્હારે લિયે દીનકા વોહી રસ્તા મુકરર કિયા હય જિસપર ચલનેકા ઉસને હજરત નુહકો હુકમ દીયાથા. ઓર અય મોહમ્મદ જો વહી હમને તુમ્હારે પાસ ભેજી ઓર જો હમને ઇબ્રાહીમ ઓર મુસા ઓર ઇસા અલય હીસસ્સલામકો હુકમ દિયાથા યેહ હય કે તુમ (ઇસી) દીનકો કાઇમ રખના ઓર ઉસમેં તફરકા ન ડાલના (અય પયગમ્બર) જિસ દીનકી તરફ તુમ મુશરિકોંકો બુલાતે હો વોહ ઉનપર બહોતહી શાક ગુજરતા હય અલ્લાહ જિસ્કો ચાહતા હય ઇન્તેખાબ કરકે અપની તરફ ખેંચ બુલાતા હય ઓર જો ઉસસે રૂજુઅ કરતે હંય ઉન્કો અપને તક પહોંચનેકા સીધા રસ્તા બતા દેતા હય. ઓર આહલે કિતાબ સમઝનેકે બાઅદ અપની બાહમી જિદસે જુદા જુદા હો ગએ હંય ઓર અય મોહમ્મદ અગર તુમ્હારે પરવરદિગારકી તરફસે એક વકતે મુઅયઅનકા વાઅદા પેહલે નહો ચુકા હોતા (કે લોગોંકો કિયામત તકકી મોહલત હય) તો (ઉન્કે ઇખ્તેલાફાતકા) ફેસલા કભીકા કર દિયા ગયા હોતા, ઓર જો લોગ અગલોંકે બાઅદ કિતાબે ઇલાહીકે વારસ હુવે વોહ બેશક ઉસ દીન (અસ્લી) કી તરફસે નિહાયત શક

રખતે હંય તો અય પયગમ્બર તુમ તો ઉન લોગોંકો ઇસી અસ્લી દીનકી તરફ બુલાતે રહો ઓર ખુદભી જયસા કે તુમ્કો હુકમ દિયા ગયા હય ઉસપર કાઇમ રહો ઓર ઇન (યહુદો નસારા) કી ખાહેશાતકી પયરવી ન કરો ઓર ઉન્સે સાફ કેહદો કે કિતાબકી કિસ્મ મેંસે જો કુછ ખુદાને નાઝિલ કિયા હય મંય ઉસપર ઇમાન લાયા હું ઓર મુઝકો ખુદાકે હાંસે હુક્મ દિયા ગયા હય કે તુમ્હારે દરમિયાનમે તુમ્હારે ઇખ્તેલાફાતકા ફયસલા ઇન્સાફસે કરું, અલ્લાહ હમારાભી રબ હય ઓર તુમ્હારાભી હમારે લિયે હમારે આઅમાલ હંય ઓર તુમ્હારે લિયે તુમ્હારે આઅમાલ. અલ્લાહી (કિયામતકે દિન) હમ્કો ઓર તુમ્કો એક જગાહ જમાઅ કરેગા ઓર ઉસીકી તરફ સબકો લોટ કર જાના હય.

અહાદીસ.

અબુ હુરયરા અદબુલ મુફરદ.

૨૯૨ રસૂલે અકરમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલ્લમને ફરમાયા કે પીર ઓર જુમેઅરાતકો જન્નતકે દરવાઝે ખોલ દિએ જાતે હય ઓર હર ઉસ શખસકે ગુનાહ મઆફ કિયે જાતે હંય જિસને શિર્ક ન કિયા હો સિવાય ઉસ શખસકે જિસ્કી ઉસ્કે (કિસી મુસલમાન) ભાઇસે અદાવત હો કહા જાએગા કે ઇન દોનોંકો રેહનેદો જબતક કે વોહ આપસમેં સુલ્હ ન કરલેં.[1]

અદબુલ મુફરદ.

૨૯૩ નબીયે અકરમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલ્લમને ફરમાયા કે તીન બાતેં હંય જિનમેં વોહ નહીં અલ્લાહ તઆલા અગર ચાહે ઉન્કે ગુનાહ મઆફ કરેગા જો મોતકે વક્ત મુશરિક નહો, ઓર જાદુગર નહો, ઓર અપને ભાઇસે દિલમેં કીના ન રખતા હો.

સાલમ બીન અબદુલ્લા અદબુલ મુફરદ.

૨૯૪ ઉમર અપને બેટોંસે ફરમાયા કરતે થે કે સુબ્હ હોતેહી તુમ અલગ અલગ હો જાયા કરો, એક ઘરમેં જમઅ ન હો, મુઝકો ખોફ હય કે તુમ કત્એ કરાબત ન કરને લગો યા તુમ્હારે દરમિયાન ફસાદ નહો જાએ-

---

૧ યાની જબતક વોહ દોનોં આપસમેં સુલ્હ ન કરેં કિસીકે ગુનાહ મઆફ ન હોંગે (મુતરજમ)

અરફ્જા મિશ્કાત.

૨૯૫ અરફ્જા કેહતે હંય કે મંયને રસૂલુલ્લાહ સલ્અમકો ફરમાતે હુવે સુના કે જબ તુમ કિસી શખ્સપર ઇત્તેફાક કરલો ઓર કોઇ શખ્સ તુમમેં નાઇત્તેફાકી પેદા કરના ચાહે યા તુમ્હારી જમાઅતકો મુતફર્રિક કરના ચાહે તો ઉસ્કો કત્લ કર દો.

અરફ્જા મિશ્કાત.

૨૯૬ અરફ્જા કેહતે હંય કે મંયને રસૂલુલ્લાહ સલ્અમસે સુના હય કે અનકરીબ શરોં ફસાદાત હોંગે પસ જો શખ્સ કે ઇસ ઉમ્મતમેં તફરકા પેદા કરના ચાહે ઉસ વક્ત જબકે તમામ કોમ મુત્તફિક હો ચુકી હો, 'ઉસ્કી તલવારસે ખબર લો ખાહ વોહ કોઇ હો.

અબુ ઐયુબ તિરમિજી.

૨૯૭ મંયને સુના હય કે રસૂલુલ્લાહ સલ્અમ ફરમાતે થે કે જો શખ્સ માંમેં ઓર ઉસ્કી ઓલાદમેં તફરકા ડાલેગા ખુદાએ તઆલા કિયામતકે દીન ઉસ્મેં ઓર ઉસ્કે આહબાબમેં જુદાઇ ડાલેગા.

અબદુલ્લાહ બુખારી.

૨૯૮ અબદુલ્લાહસે મરવી હય કે મંયને એક શખસકો એક આયત પડતે હુવે સુના કે મંયને રસૂલુલ્લાહ સલ્અમસે દૂસરી તરાહ સુના થા, મંય ઉસ્કા હાથ પકડ કર રસૂલુલ્લાહ સલ્અમકે પાસ લે ગયા (ઓર હાલ અર્જ કિયા) આપને ફરમાયા તુમ દોનોં ઠીક કેહતે હો શોઅબા કેહતે હંય મેરા ગુમાન હય કે વોહ અલ્ફાજ યેહ થે કે તુમ આપસમેં ઇખતેલાફ ન કરો તુમસે પેહલે લોગોંને ઇખતેલાફ કિયા થા વોહ હલાક હો ગએ.[1]

---

૧. અબલી મુસલમાનોંકો સમઝ લેના ચાહિએ કે મુસલમાનોંકી પસ્તી ઓર તનજ્જુલ ઇખ્તેલાફ ઓર નાઇત્તેફાકીકી વજ્હસે હય.

બાબુત્તકવા.

સુરએ હુજોરાત રૂકુ ૨ આયત ૧૩

૨૯૯ અય લોગો હમને તુમ સબકો એક મર્દ (આદમ) ઓર એક ઓરત (હવ્વા) સે પેદા કિયા ઓર ફિર તુમ્હારે ગિરોહ ઓર કુમ્બે પેદા કિયે તાકે તુમ એક દૂસરેકો શનાખ્ત કર સકો, વરન અલ્લાહકે નજદીક તુમમેં બડા શરીફ વોહી હય જો તુમમેં સબસે જિયાદા પરહેજગાર હો, બેશક અલ્લાહ તઆલા ખુબ આગાહ ઓર ખબરદાર હય.

અબી હુરયરા મિશ્કાત

૩૦૦ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલ્લમસે સવાલ કિયા ગયા કે કોન શખ્સ સબ આદમિયોંસે જયાદા મુઅજજજ હય આપને ફરમાયા કે અલ્લાહકે નજદીક સબમેં મુઅજજજ વ બુજુર્ગ વોહ હય જો સબસે જિયાદા પરહેજગાર હો, લોગોંને કહા હમ યેહ દરયાફ્ત નહીં કરતે થે, આપને ફરમાયા કે સબ લોગોંસે મુઅજજજ યુસુફ (અ.) હંય. જો ખુદ નબી હંય ઓર નબીયુલ્લાકે ફરજંદ ઇબ્ને નબીયુલ્લાહ ઇબ્ને ખલીલુલ્લાહકે હંય, લોગોંને અર્જ કિયાકે હમારા સવાલ યેહ નહીં થા આપને ફરમાયા કે કયા કબાઇલે અરબસે પૂછતે હો? ઉન્હોને કહા હાં, આપને ફરમાયા કે જો લોગ જાહિલીઅત કે જમાનેમેં અચ્છે થે, વોહી ઇસલામમેંભી અચ્છે હંય અગર વોહ સમઝદાર હોં.

બાબુત્ તકફીરિલ મુસલિમ[1]

સુરએ નિસા, રૂકુ ૧૨ આયત ૯૪.

૩૦૧ અય મુસલમાનો જબ તુમ ખુદાકી રાહમેં લડનેકે લિયે કહીં

---

[1] તમામ મુસલમાનોંકો ઉમુમન ઓર ઓલમાએ કિરામકો ખુસૂસન ઇસ બાબ પર નિહાયત ગોર કરના ચાહિયે કે ઇસસે કિસી મુસલમાનકો કાફિર કેહેનેકી કિસ કદર મુમાનેઅત નિકલતી હય જો લોગ જરા જરાસે ઈખ્તેલાફી મસાઇલ પર ઉન

જાઓ તો જિન લોગોં પર ચઢ કર જાઓ ઉન્કા હાલ ખૂબ તાહકીક કર લિયા કરો ઓર જો શખ્સ ઇજહારે ઇસલામકે લિયે તુમ્સે સલામુન અલયક કરે ઉસસે યેહ ન કહો કે તુ મુસલમાન નહીં હય, ઓર ઇસ કેહનેસે તુમ્હારા મકસૂદ હો જીંદગી યે દુન્યાકા સાજો સામાન (તાકે ઉસ્કો દુશ્મન ઠેરા કર લૂટ લો) તો અયસી લૂટ પર કયા ગિરતે હો, અલ્લાહકે પાસ તુમ્હારે લિયે બહોત ગનીમતે હંય (તૈયાર મવજુદ) પહેલે તુમભી અયસે ખુલકર ઇજહારે ઇસલામ કરતે હુવે ડરતે થે ફિર અલ્લાહ તઆલાને તુમપર અપના ફજલ કિયા કે (ખુલ્લમ ખુલ્લા ઇજહારે ઇસલામ કરને લગે.) તો (દૂસરે નવ મુસલેમોંકી કમજોરી પર નજર કરકે લડનેસે પેહલે તાહકીક કર લિયા કરો) જો કુછભી તુમ કર રહે હો અલ્લાહ તઆલા ઉસસે બાખબર હય.

લોગોંકી તકફીર કરતે હંય જો ખુદાકો વાહદહુ લાશરીક ઓર હજરત મોહમ્મદુર રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલ્લમકો નબીયે બરહક ઓર કુરઆને શરીફકો કલામે ઈલાહી સમઝતે હંય ઉનકો ઇસ પરભી ગોર કરના જુરૂર હય કે રસૂલે અકરમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલ્લમકી હયાતે પાકમેં બહોત લોગ અયસે થે જો દિલમેં કુફરકે ખિયાલાત રખતેથે ઓર જાહિરમેં ખાહ ખોફકી વજહસે યા ગનીમતકી તમાઅસે યા બાઅજ ઇસતેજાહકી રાહસે અપનેકો મુસલમાન જાહિર કરતેથે જિન્કો કલામે ઇલાહીમેં મુનાફેકીનસે તાઅબીર કિયા ગયા હય બા વુજુદ ઇસકે કે આયત શરેહ ઉન્કે હકમેં ઈશારા કરતી હયઓર વહી વ ઈલ્હામો કશ્ફ ઓર ફરાસતે તબઇ વગયરાસે જનાબ રિસાલત મઆબકો નીજ સાદિક મુસલમાનોંકો ઉન્કે કાફિર ઓર મુનાફિક હોનેમેં કિસી કિસ્મકા શુબાહ નહીં થા મગર જનાબ રિસાલત મઆબ વ સહાબએ કિરામને કભી ઉન લોગોંમેંસે કિસીકો સાફ તોર પર નામ લેકર યેહ નહીં ફરમાયા કે તુ કાફિર હય પસ અયસી હાલતમેં હમારે મુકદ્દસો બુજુર્ગ ઓલમાકો જબ વોહ કિસી મુસલમાનકે લિયે કુફરકા ફતવા લિખા કરે ઇસ આયતે પાક ઓર ઈન અહાદીસે રસુલ પર એક નજર ડાલના ચાહિયે ઓર યેહભી મદેનજર રખના ચાહિયે કે ઉનકો યેહ હક કિસ તરાહ હાસિલ હુવા હય કે ખિલાફે આહકામે રબ્બાની વખિલાફ મન્શાએ મહબુએ સુબ્હાની કિસી શખ્સકો ઉસકે આહલો અયાલ, ખયશો અકારિબ, ઓર કોમો બિરાદરીસે ખારિજ કરસકે ઓર નીજ યેહ અમ્રભી પેશે નજર રખના ચાહિયે કે એક પુરજે કાગજ પર કિસીકો કાફિર લિખ દેનેસે ઉસ શખ્સકો જિસકે હકમેં વોહ ફત્વએ કુફ્ર લિખતે હય કયા મઝર્રત પહોંચ સકતી હય અલબતા ઇસ કિસ્મકે ફત્વોસે ગયર અકવામકી નજરોંમેં ઇસલામ ઓર આહલે ઇસલામકી બેતવકીરી જિયાદા હોતી હય ઓર હંસનેકા મોકા મિલતા હય બલકે ઇસ મુઆમલેકો સિર્ફ ખુદા પર છોડ દેના જિયાદા બેહતર હય. (મુતરજમ)

અબીજર મિશ્કાત.

૩૦૨ અબીજર (ર૦) કેહતે હંય કે મંયને રસુલે અક્રમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલ્લમકો ફરમાતે હુવે સુના કે જો શખસ કિસી દુસરે આદમીકો ફાસિક યા ફાજિર હોનેકી યા કાફિર હોનેકી તોહમત લગાએ અગર વોહ શખસ અયસા નહી તો વોહ કલેમાત કેહને વાલે પર લોટ જાતે હય યાની વોહ કાફિર યા ફાસિક ફાજિરકા મિસ્દાક હો જાતા હય.

અબીજર અહબુલ મુફરદ.

૩૦૩ અબીજર (ર૦) કેહતે હંય કે મંયને નબીએ અકરમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમસે સુનાહય કે આપ ફરમાતે થે કે જો શખસ દાનિસ્તા અપને બાપકે સિવા દુસરેકા બેટા હોનેકા દાઅવા કરે વોહ કાફિર હય, ઔર જો ઉસ કોમમેં હોનેકા દાઅવા કરે જીસમેં વોહ નહીં હય તો ઉસકો અપના ઠીકાના દોજખમેં તલાશ કરના ચાહિએ ઔર જો કિસી શખસકો કાફિર યા અલ્લાહકા દુશ્મન કેહકર બુલાતા હય ઔર વોહ અયસા નહીં હય તો યેહ કેહના ઉસીપર લોટ જાતા હય. યાઅની કેહનેવાલા દુશ્મને ઇલાહી યા કાફિર ઠેર જાતા હય.

અબદુલ્લાહ અહબુલ મુફરદ.

૩૦૪ હરદો મુસલમાનોકે દરમિયાન અલ્લાહકી તરફસે એક હિજાબ હય જબ એક મુસલમાન દુસરેકો કોઈ ફોહશ યા બુરી બાત કેહતા હય ગોયા વોહ હિજાબે ઇલાહીકો ચાક કરતા હય ઔર જબ એક મુસલમાન દુસરે મુસલમાનકો કાફિર કહેતા ઉન દોનોમેંસે એક જરૂર કાફિર હો જાતા હય યાઅની અગર વોહ શખ્સ કાફિર નહિં હય તો કેહને વાલા કાફિર હો જાતા હય.

અબદુલ્લાહ ઇબને ઉમર (ર૦) મિશ્કાત.

૩૦૫ રસૂલે અકરમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલ્લમને ફરમાયાકે જો શખસ અપને ભાઇ મુસલમાનકો કાફિર કહે ઉન્મેંસે એક જરૂર કાફિર હો જાતા હય.

અબદુલ્લાહ અહબુલ મુફરદ.

૩૦૬ રસૂલે અકરમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલ્લમને ફરમાયા કે જબ કોઇ શખસ દુસરેકો કાફિર કેહતા હય તો ઉન્મેંસે એક જરૂર કાફિર કહા

ગયા હય અગર વોહ હકીકતમેંભી અયસાહી હય તો ઉસને સચ કહા ઓર અગર અયસા નહીં હય તો યેહ કુફર બેશક કેહને વાલે પર આઇદ હોગા.

આબીજર (૨૦) મિશકાત.

૩૦૭ રસૂલે અકરમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલ્લમને ફરમાયા કે જો શખસ કિસીકો કાફિર યા અદુ અલ્લાહ કેહ કર બુલાએ ઓર વોહ અયસા નહીં હય તો યેહ કુફર કેહને વાલેપર રજુઅ કરેગા.

સાબિત ઇબ્ને ઝુહાક (૨૦) બુખારી.

૩૦૮ રસૂલે અકરમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયાકે જો શખ્સ મજહબે ઇસ્લામકે સિવા ઓર દૂસરે મજહબકી કસમ ખાતા હય તો વોહ વયસાહી હો જાતા હય ઓર ઇન્સાનપર અયસી નજરકા પૂરા કરના લાઝીમ નહીં હય જો ઉસ્કી મિલ્ક ઓર કુદરતસે બાહર હો, જો શખ્સ કિસી ચીજસે ખુદકુશી કરતા હય કિયામતકો ઉસી ચીજસે ઉસ્કો અજાબ દિયા જાએગા ઓર જો કિસી મુસલમાનપર લાઅનત કરતા હય તો વોહ ઉસ્કે કત્લકે બરાબર હય ઓર જો કિસી મુસલમાનકી તકફીર કરે તો વોહભી ઉસ્કે કત્લકે મસાવી હય.

અબ્દુલ્લાહ ઇબને ઉમર (૨૦) બુખારી.

૩૦૯ રસૂલુલ્લાહ સલ્અમને ફરમાયા કે જો શખ્સ અપને ભાઇ મુસલમાનકો કાફિર કહે તો ઉન દોનોંમેંસે એક જરૂર કાફિર હો જાતા હય.

બાસુત્ તકલીફ માલા યતાક.

સુરએ બકર રૂકુ ૪૦ આયત ૨૮૬.

૩૧૦ ખુદા તઆલા કિસી શખ્સપર બોઝ નહીં ડાલતા મગર ઉસી કદર જીસ્કે ઉઠાનેકી ઉસ્કો તાકત હો. જીસને અચ્છે કામ કિયે તો ઉનકા નફા-અભી ઉસીકે લિયે હય, જીસને બુરે કામ કિયે (ઉન્કા વબાલભી) ઉસીપર. અય હમારે પરવરદિગાર અગર હમ ભૂલ જાએં યા ચુક જાએં તો હમ્કો (ઉસ્કે વબાલમેં)

ન પકડ, ઓર અય હમારે પરવરદિગાર જો લોગ હમસે પેહલે હો ગુજરે હંય જીસ તરાહ ઉનપર તુને (ઉન્કે ગુનાહોંકી પાદાશમેં આહકામે સખ્તકા) બાર ડાલા થા વયસા બાર હમપર ન ડાલ, ઓર અય હમારે પરવરદિગાર ઇતના બોઝ જીસકે (ઉઠાનેકી) હમમેં તાકત નહીં હમસે ન ઉઠવા, ઓર હમારે કુસૂરોંસે દર ગુજર કર, ઓર હમારે ગુનાહોંકો મઆફ કર, ઓર હમપર રહમ ફરમા, તુહી હમારા હામીયો મદદગાર હય, તુ ઉન લોગોંકે મુકાબલેમેં જો કાફિર હંય હમારી મદદ કર.

સુરએ આઅરાફ રૂકુ ૫ આયત ૪૨.

૩૧૧ ઓર જો લોગ ઇમાન લાએ ઓર ઉન્હોંને અચ્છે કામભી કિયે ઓર હમ તો કિસીપર ઉસ્કી તાકતસે જીયાદા બોઝ ડાલાભી નહીં કરતે યહી લોગ જન્નતી હોંગે કે ઉસમેં હમેશા હમેશા રહેંગે.

સુરએ મોઅમેનુન રૂકુ ૧૪ આયત ૬૧.

૩૧૨ ઓર હમ કિસી શખ્સકી તાકતસે બઢકર ઉસપર બોઝ નહીં ડાલતે ઓર હમારે પાસ [લોગોંકે આઅમાલકા] રજીસ્ટર હય જો હરએકકા [હાલ] ઠીક બતાતા હય ઓર લોગ ઉસસે ઇતમિનાન રખ્ખેં કે કિસી તરાહ ઉન્કી હકતલ્ફી ન હોગી.

બાબુતત્મા દોહ.

અહાદીસ.

ઉમર બિરકાત.

૩૧૩ નબીયે અકરમ સલ્અમને ફરમાયાકે હદસે ઝિયાદા મેરી તાઅરીફ ન કરો જયસે ઇસાઇયોંને ઇબ્નો મરયમકી તાઅરીફમેં મુબાલગા કિયા હય મંય સિર્ફ અલ્લાહકા બંદા ઓર રસૂલહું.

અબદુર રહેમાન બિન અબુબક્ર અદબુલ મુફરદ.

૩૧૪ રસૂલુલ્લાહ સલ્અમકે સામને એક શખ્સકા જિક્ર હુવા દૂસરેને ઉસ્કી ખૂબ તાઅરીફ કી આપને ફરમાયા કે અફસોસ તુને અપને યારકી

ગરદન કાટદી ઓર બાર બાર ઉસ્કો ફરમાતેથે કે અગર તુમમેંસે કોઇ કિસીકી તાઅરીફહી કરે તો યેહ કહે મંય અયસા ખિયાલ કરતાહું અગર વોહ ઉસ્કો અયસાહી સમઝતા હય ઓર અલ્લાહ ઉસ્કો ખૂબ સમઝતા હય ઓર ખુદાસે જિયાદા કિસીકી તાઅરીફ ન કરે.

અબી મુસા અદબુલ મુફરદ.

૩૧૫ રસૂલે અકરમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલ્લમને એક શખસકો મુબાલગેસે દૂસરેકી તાઅરીફ કરતે હુવે સુના; તો ફરમાયાકે તુમને ઉસ્કો હલાકતમેં ડાલદિયા યા ઉસ્કી કમર તોડદી.

અસવદ બિન સરીઅ અદબુલ મુફરદ.

૩૧૬ અસવદ ઇબ્ને શરીઅ કેહતે હંય કે મંય રસૂલુલ્લાહકી ખિદમતમેં હાજિર હુવા ઓર અર્જ કિયા કે મંયને અલ્લાહ તઆલાકી હમ્દ લિખી ઓર આં જનાબકી નાઅતભી. આપને ફરમાયા કે તેરા રબ તાઅરીફકો પસંદ કરતા હય ઓર મંયને અશઆર પડને શુરૂઅ કિયે કે એક શખસ દરાજ કામતને જિસ્કી પેશાનીકે બાલ ઉડે હુવેથે આનેકી ઇજાજત તલબકી, નબીયે અકરમ (સ.)ને મુઝસે ફરમાયા ખામોશ હો જાઓ, વોહ શખસ થોડી દેર બાતેં કરકે ચલા ગયા મંયને ફિર પડના શુરૂ કિયા વોહી ફિર આયા ઓર રસૂલુલ્લાહ-(સ.)ને મુઝકો ખામોશ કરદિયા, દો તીન મરતબા અયસાહી હુવા મંયને અર્જ કિયા યા રસૂલુલ્લાહ (સ.) યેહ કોન શખસ હય જીસ્કે લિયે આપને મુઝે ચુપ કર દિયાથા આપને ફરમાયા કે યેહ શખસ ઝુટકો પસંદ નહીં કરતા.

અબી મુઅમ્મર, અદબુલ મુફરદ.

૩૧૭ અબી મુઅમ્મર (ર૦) કહેતે હંય કે એક શખ્સ ઉમરામેંસે કિસીકી તાઅરીફ કરતા થા કે મિકદાદને ઉસ્કે મોંહ પર ખાક ફેંકની શુરૂઅકી ઓર કહા કે રસૂલુલ્લાહને હમ્કો હુકમ દિયા હય કે તાઅરીફ કરનેવાલોંકે મોંહ પર ખાક ડાલા કરો.

અતા ઇબ્ને રિયાહ.

૩૧૮ એક શખ્સ ઇબ્ને ઉમરકે સામને કિસીકી તાઅરીફ કરને લગા ઉન્હોંને ઉસ્કે મોંકી તરફ ખાક ફેંકની શુરૂઅકી ઓર કહા કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલ્લમને ફરમાયા કે જબ તુમ મદહ કરનેવાલોંકો દેખો તો ઉન્કે મોં પર ખાક ડાલો.

બાબુતૂતમુન્ઝુલે.

સુરએ નાહલ, રૂકૂ ૧૦

૩૧૯ ઓર ખુદાહીને તુમમેંસે બાઅજકો બાઅજ પર રોજીમેં બરતરી (યાઅની જિયાદા રોજી) દી હય તો જિન્કો જિયાદા રોજી દી ગઇ હય (વોહ) અપની રોજી લુટાકર અપને જેર દસ્તોં (યાઅની નોકરોં ગુલામોંકો) નહીં દે દિયા કરતે કે રોજીમેં ઇનિ (સબકા) હિસ્સા બરાબર હો તો કિયા યેહ લોગ ખુદાકી નેઅમતોંકે મુન્કર હંય. ઓર તુમહીમેંસે ખુદાને તુમ્હારે લિયે (તુમ્હારી) બીબીયોંકો પેદા કિયા ઓર ઇસી તરાહ તુમ્હારી બીબિયોંસે તુમ્હારે લિયે બેટાં ઓર પોતોંકો પેદા કિયા ઓર તુમ્કો અચ્છી (અચ્છી) ચીજેં ખાનેકો દી તો કયા [યેહ લોગ બિલકુલ] ઝૂટે [માઅબૂદોંકે મુન્ઇમ હોનેકા] યકીન કરતે હંય ઓર અલ્લાહકી નેઅમતોંકી નાશુક્રી કરતે હંય [હાલાંકે વાકેઅમેં મુન્ઇમ વોહી હય] ઓર ખુદાકે સિવા ઉન (માઅબૂદોં) કી પરસતિશ કરતે હંય જો આસમાનો જમીનસે ઉનકો રીઝક દેનેકા કુછભી ઇખતિયાર નહીં રખતે, ઓર ન [અપસે ઇખતિયાર પર] દસ્તરસ પા સકતે હય, તો દુન્યા કે બાદશાહોંકે કિયાસ પર ખુદા કે લિયે મિસાલે તસનીફ ન કરો [ઠીક મિસાલકા દેના] અલ્લાહકો માઅલૂમ હય ઓર તુમ્કો માઅલૂમ નહીં, એક મિસાલ ખુદાએ તઆલા બયાન ફરમાતા હય કે એક ગુલામ હય દૂસરેકી મિલ્ક જો કિસી બાતકા ઇખતિયાર નહીં રખતા, ઓર એક [દૂસરા] શખસ હય [ખુદ મુખતાર] જિસ્કો હમને અપને પાસસે અચ્છી [માઅકૂલ] રોજી દે રખી હય ઉસ્મેં ચુપ ચુપાતે ઓરે ખુલે [ખજાને જિસતરાહ ચાહતા હય] ખર્ચ કરતા હય, તો કિયા [અયસે દો શખસ] બરાબર હો સકતે હંય [યેહ મિસાલ સુન્કર મુશરેકીન જરૂર બોલ ઉઠેંગે કે નહીં બરાબર હો સકતે તો અય પયગમ્બર તુમ ઉન્સે કહો] અલ હમ્દો લિલ્લાહ, મગર ઉન લોગોંકા હાલ યેહ હય કે ઉન્મેં અેાહતેરે નહીં સમઝતે, ઓર ખુદા (એક દૂસરીકા) મિસાલ દેતા હય કે દો આદમી [હંય] એક ગૂંગા [ઓર ગૂંગા હોનેકે અલાવા પરાયા ગુલામ કે ખુદ] કુછ નહીં કર સકતા ઓર [ગૂંગે હોનેકી વજાહસે] વોહ અપને આકાકા બારે ખાતિરભી હય કે જહાં કહીં ઉસકો ભેજે ઉસસે કુછભી ઠીક નહીં બનઆતા, કયા અયસા ગુલામ ઓર વોહ શખસ [દોનોં] બરાબર

હો સકતે હંય જો [લોગોંકો] હદ્દે એઅતેદાલ પર કાઇમ રેહનેકો કેહતા હય ઓર ખુદભી [એઅતેદાલ યાઅની ઇન્સાફકે] સીધે રસ્તે પર કાઇમ હય.

અબી હુરયરા મિશ્કાત.

૩૨૦ રસૂલે અકરમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલ્લમને ફરમાયા કે ગિના યાઅની તમવ્વુલ કસરતે માલસે નહીં બલ્કે ગિના દિલકે ગની હોનેસે હય.

સઅદ મિશ્કાત.

૩૨૧ રસૂલે અકરમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલ્લમને ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલા અપને માલદાર મુત્તકી, મેહરબાની કરનેવાલે બંદેસે મહબ્બત રખતા હય.

નાફે બિન અબ્દુલ હારિસ, અદબુલ મુફરદ.

૩૨૨ રસૂલે અકરમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલ્લમને ફરમાયા કે યેહ આદમીકી ખુશ નસીબી હય કે ઉસકે પાસ મકાન વસીઅ હો ઓર પડોસી નેક બખતહો, ઓર સવારી ઉમ્દા હો.

અનસ કન્જુલ આઅમાલ.

૩૨૩ તુમમેં બેહતર વોહ હય જો દુન્યાકી વજાહસે અપને દીનકો ન છોડે ઓર ન દુન્યાકો આખેરતકી વજાહસે ઓર લોગોં કે જિમ્મે બાર નહો. યાઅની અપને ઇખિરાજાતકા બાર લોગોં પર ન ડાલે.

ઇબ્ને મસઉદ કન્જુલ આઅમાલ.

૩૨૪ ફાકા મેરે અસ્હાબકે લિયે બાઇસે ખુશ નશીબી હય ઓર આયંદા જમાનેમેં માલદારી મોઅમિન કે લિયે ખુશ નસીબી હય.

જાબિર કન્જુલ આઅમાલ.

૩૨૫ માલ સબસે જિયાદા પરહેજગારીકા મદદગાર હય.

અનસ કન્જુલ આઅમાલ.

૩૨૬ ઉસમેં કુછ ખૂબી નહીં હય જો માલસે મહબ્બત નહીં રખતા તાકે સિલએ રહેમ બજા લાએ, ઓર અમાનત અદા કરે, ઓર માલકે સબબ મખલૂકકા હાજતમંદ ન રહે.

બાબુતૂતવાઝેઅ.

સુરએ હુદ રૂકુ ૨ આયત ૨૩.

૩૨૭ જો લોગ ઇમાન લાએ ઓર [ઇમાનકે અલાવા ઉન્હોંને] અચ્છે કામભી કિયે ઓર અપને પરવરદિગારકે સામને આજેજી કરતે રહે યહી લોગ જન્નતી હંય કે યેહ જન્નતમેં હમેશા રહેંગે.

સુરએ હજર રૂકુ ૬ આયત ૮૮.

૩૨૮ ઓર મુસલમાનોંસે [ગો કયસેહી ગરીબ હોં હમેશા] ઝુકકર મિલના.

સુરએ બની ઇસ્રાઇલ રૂકુ ૪ આયત ૩૭.

૩૨૯ ઓર જમીનમેં અકડ કર ન ચલા કર ક્યોંકે (ઇસ ધમાકેકે સાથ ચલનેસે) તુ જમીનકો તો નહીં ફાડ સકેગા ઓર ન [તનકર ચલનેસે પહાડોંકી લંબાઇકો પહોંચ સકેગા.

સુરએ ફુરકાન રૂકુ ૬ આયત ૬૩-૬૪.

૩૩૦ ઓર ખુદાએ રાહમાનકે [ખાસ] બંદે તો વોહ હંય જો જમીન પર ફરોતનીકે સાથ ચલેં ઓર જબ જાહેલ ઉન્સે (જીહાલતકી) બાતેં કરને લગેં તો (ઉન્કો) સલામ કરેં [ઓર અલગ હો જાએં] ઓર જો રાતોંકો અપને પરવરદિગારકે આગે સિજ્દે કરેં ઓર [દસ્ત બસ્તા] ખડે રહેં યાઅની નમાઝ પડેં.

સુરએ કસસ રૂકુ ૯ આયત ૮૪.

૩૩૧ (દુન્યાકી નેઅમતેં તો હર કસો નાકસકો મીલ જાતી હંય; મગર) યેહ આખેરતકા ઘર હય જીસકી (નેઅમતોં) કો હમને ઉન લોગોંકે લિયે (ખાસ) કર રખ્ખા હય જો દુન્યામેં કિસી તરાહકી શેખી નહી ચાહતે ઓર ન ફસાદકે [ખાહાં હંય] ઓર અંજામ (બ ખયરતો) પરહેજગારોંહીકા હય.

અહાદીસ.

ઉમર મિશ્કાત.

૩૩૨ હઝરત ઉમર (ર૦) ને જબકે વો મિમ્બરપર થે ફરમાયા કે અય લોગો તવાઝેઅ ઇખતિયાર કરો કે મંયને રસૂલે અકરમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ

સલ્લમસે સુના હય કે ફરમાતે થે જો શખ્સ ખાલેસન લિલ્લાહ તવાજો, ઇખ્તિયાર કરતા હય ખુદાએ તઆલા ઉસ્કા દરજ્જા બલંદ કરતા હય વોહ અપને ખિયાલમેં છોટા હોતા હય ઓર લોગોંકી નજરોંમેં બડા, ઓર જો તકબ્બુર કરતા હય લોગોંકી આખોંમેં હકીર હોતા હય ઓર અપને આપકો બડા સમઝતા હય યહાંતક કે વોહ લોગોંકી નજરોંમેં કુત્તો ખિન્જીરસેભી જિયાદા જલીલ હો જાતા હય.

અયાજ મિશ્કાત.

૩૩૩ રસૂલે અકરમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલ્લમને ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલાને મુઝકો વહી ભેજી હય કે તુમ તવાજો યાઅની ફરોતની ઇખ્તિયાર કરો કે કોઇ એક દૂસરે પર ફખ્ર ન કરે ઓર કોઇ કિસી પર જિયાદતી ન કરે.

હસન, મિશ્કાત.

૩૩૪ રસૂલે અકરમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલ્લમને ફરમાયા કે હસબ માલસે હય ઓર બુજુર્ગી પરહેજગારીસે.

ઇબ્ને અબ્બાસ, મિશ્કાત.

રસૂલે અકરમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલ્લમને ફરમાયા કે દો આંખેં અયસી હંય જિન્કો નારે જહન્નમ ન છુએગી એક વોહ આંખ હય જો અલ્લાહકે ખોફસે આંસુ બહાએ દૂસરી વોહ હય જો ખુદાકી રાહમેં નિગેહબાની કરે.

આહયાઉલ ઉલૂમ.

૩૩૬ રસૂલે અકરમ સલ્અમસે રિવાયત હય કે ખાલેસતીન લિલ્લાહ તવાજો, ઇખ્તિયાર કરનેમેં યેહભી દાખિલ હય કે મજાલિસમેં સબસે હકીર જગા બયઠને પર રજામંદ હો.

૩૩૭ રસૂલે અકરમ સલ્અમને ફરમાયા કે માલ સદકા દેનેસે કમ નહીં હોતા ઓર મઆફ કરનેસેં આદમીકી ઇજ્જતહી જિયાદાહ હોતી હય ઓર જો અલ્લાહકે વાસ્તે તવાજો ઇખ્તિયાર કરતા હય અલ્લાહ તઆલા ઉસ્કા મરતબા બડહાતા હય.

આએશા, કન્જુલ આઅમાલ.

૩૩૮ અય આએશા (૨૦) તવાજોઅ ઇખ્તિયાર કર ઇસલિયે કે અલ્લાહ

તઆલા તવાજોઅ કરને વાલોંસે ઉલ્ફત રખતા હય ઓર તકબ્બુર કરને વાલોંસે અદાવત રખતા હય.

અબુ હુરયરા કન્જુલ આઅમાલ.

૩૩૯ જો ખાલેસનલિલ્લાહ તવાજોઅ ઇખતિયાર કરે અલ્લાહ તઆલા ઉસ્કા દરજા બડહા દેતા હય, ઓર જો મીયાનાં હરવી ઇખતીયાર કરે ઉસે ગની કર દેતા હય. ઓર જો અલ્લાહકા જિક્ર કરતા હય અલ્લાહ તઆલા ઉસસે ઉલ્ફત રખતા હય.[1]

ઇબ્ને અબ્બાસ કન્જુલ આઅમાલ.

૩૪૦ અપને ભાઇ મુસલમાનકા જુટા પીના તવાજોઅમે દાખિલ હય, જો અપને ભાઇકા જુટા પીતા હય સિત્તર દરજા બરતરી ઉસ્કો દીજાતી હય ઓર સિત્તર ખતાએં ઉસ્કી મઆફ કી જાતી હંય ઓર સિત્તર ભલાઇયાં ઉસ્કે લિયે લિખ દી જાતી હંય.

બાબુતતવક્કુલ.

સુરએ આલે ઇમ્રાન રૂકુ ૧૭ આયત ૧૨૨.

૩૪૧ યેહ ઉસી વકતકા વાકેઆ હય કે તુમમેંસે દો ગિરોહોંને હિમ્મત હાર દેની ચાહી, મગર (સંભલ ગએ કયોંકે) અલ્લાહ ઉન્કી મદદ પર થા, ઓર મુસલમાનોંકો ચાહિએ કે અલ્લાહી પર ભરોસા રખેં.

સુરએ આલે ઇમ્રાન રૂકુ ૧૭ આયત ૧૫૯, ૧૬૦.

૩૪૨ તો તુમ અપની જિબિલ્લી આદત કયોં છોડો ઇસ જંગ ઓહોદકે મઆમલેમેંભી ઉન્કે કુસૂર મઆફ કરો ઓર [ખુદાસેભી] ઉન્કે ગુનાહોંકી મગફેરત ચાહો ઓર મઆમેલાત (સુલ્હો જંગ) મેં (બદસ્તૂરે સાબિક) ઉન્કો શરીકે મશવેરા કરલિયા કરો ફિર (મશવરેકે બાઅદ) તુમ્હારે દિલમેં એક બાત ઠન જાએગી, તો (બેતઅમ્મુલ કર ગુજરો મગર) ભરોસા

૧ મુસલમાનોંકો ઇસ હદીસ પર જુરૂર અમલ કરના ઓર મિયાના રવી ઈખતિયાર કરના ઓર ફુજુલ ખર્ચસે બચના ચાહિએ. (મુતરજમ.)

ખુદાહીપર રખના [મુસલમાનો] અગર ખુદા તુમ્હારી મદદપર હય તો ફિર કોઇભી તુમપર ગાલિબ આનેવાલા નહીં, ઓર અગર વોહ તુમ્કો છોડ બેઠે તો ઉસ્કે [છોડે] પીછે [દૂસરા કોન] હય જો તુમ્હારી મદદકો ખડા હો, ઓર મુસલમાનોંકો ચાહિયે કે અલ્લાહીપર ભરોસા રખ્ખેં.

સુરએ તવબા રૂકુ ૭ આયત ૫૧.

૩૪૩ અય પયગમ્બર (તુમ ઇન લોગોંસે કેહ દો) કે જો કુછ ખુદા તઆલાને હમારે લિયે લિખ દિયા હય ઉસકે સિવા [કોઇ ઓર] મુસીબત તો હમ્કો પહોંચ સકતી નહીં વોહી હમારા કારસાજ હય, ઓર મુસલમાનોંકો ચાહએ કે બસ અલ્લાહીપર ભરોસા રખ્ખેં.

સુરએ ઇબ્રાહીમ રૂકુ ૨ આયત ૧૨.

૩૪૪ ઓર હમારે લિયે કિયા [ઉજ્ર હો સકતા] હય કે અલ્લાહપર ભરોસા ન રખ્ખેં હાલાંકે હમારે ચેહ તરીકે [જીનપર હમ ચલ રહે હંય] ઉસીને હમકો બતાએ, ઓર જયસી જયસી ઇજાએં તુમ હમકો પહોંચાતે રહે હો [અબતકભી હમને ઉનપર સબ્ર કિયા ઓર આયંદાભી] હમ જુરૂર ઉનપર સબ્ર કરતે રહેંગે, ઓર તવક્કુલ કરનેવાલોંકો ચાહિએ કે ખુદાહીપર તવક્કુલ કરેં.

સુરએ અન્કબુત રૂકુ ૬ આયત ૫૯-૬૦.

૩૪૫ ઓર જો લોગ ઇમાન લાએ ઓર ઉન્હોંને નેક અમલભી કિયે ઉન્કો હમ બહિસ્તકે બાલાખાનોંમેં જગા દેંગે જીનકે તલે નેહરેં બેહ રહી હોંગી [ઓર વોહ] ઉનમેં હમેશા [હમેશા] રહેંગે નેક અમલ કરનેવાલે જીન્હોંને [દુન્યામે] સબ્ર કિયા ઓર અપને પરવરદિગારપર ભરોસા રખતે હંય ઉન્કાભી (કયાહી અચ્છા) અજીર હય.

સુરએ તગાબુન આયત ૧૩.

૩૪૬ અલ્લાહહી હય સિવાય અલ્લાહકે કોઇ માઅબુદ નહીં, મુસલમાનોંકો લાજિમ હય કે અલ્લાહહી પર ભરોસા રખ્ખેં.

સુરએ તલાક આયત ૩.

૩૪૭ જો શખ્સ અલ્લાહપર ભરોસા રખ્ખેગા તો ખુદા ઉસ્કી મુશ્કેલાતકે હલ કરનેકો કાફી હય. બેશક જો ખુદાકો મન્જુર હોતા હય વોહ ઉસ્કો પૂરા કરકે રેહતા હય [ઓર] અલ્લાહને હર ચીજકા અંદાજ ઠેરાહી રખ્ખા હય.

અહાદિસ.

ઇબ્ને અબ્બાસ, મિશ્કાત.

૩૪૮ રસુલે અકરમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલ્લમને ફરમાયા કે મેરી ઉમ્મતકે સિત્તર હજાર આદમી બે હિસાબ લિયે જન્નતમેં દાખિલ હોંગે ઓર ઉન્મેં વોહ લોગ હોંગે જો ચોરી ન કરતે હોં ઓર ફાલ ન લેતે હોં ઓર અપને રબ પર ભરોસા રખતે હોં.

ઉમર બિન ખતાબ, મિશ્કાત.

૩૪૯ હજરત ઉમર ર૦ ફરમાતે હંય કે મેંને રસૂલુલ્લાહ સલ્અમસે સુના કે આપ ફરમાતે થે કે અગર તુમ અલ્લાહ તઆલા પર પૂરા ભરોસા રખ્ખો તો ઇસ તરાહ તુમ્કો રોઝી પહોંચાવે જયસે જાનવરોંકો પહોંચાતા હય કે સુબ્હકો ભૂકે જાતે હંય શામકો પેટ ભરે આતે હંય.[1]

ઇબ્ને અબ્બાસ, કન્જુલ આઅમાલ.

૩૫૦ જિસ્કો યેહ ખાહિશ હોકે સબસે કવી હોજાવે ઉસ્કો લાજિમ હય કે અલ્લાહ પર ભરોસા કરે.

આબિદ, કન્જ.

૩૫૧ સોચ સમઝકે બાઅદ તવક્કલ કરના નસીહત હય.

---

૧ યા'ની જિસતરાહ જાનવર મુતવક્કેલન અલ્લાહ ચલે જાતે હંય ઓર જાનેકે વકત ઉન્કો યેહ નહીં મા'લૂમ હોતા કે ઉન્કો કહાંસે રોઝી મિલેગી, મગર જબ વોહ ખુદા પર ભરોસા કરકે તલાશમેં મસરૂફ હોતે હંય તો ખુદા તઆલા ઉન્કા રિજક ઉન્કો પહોંચા દેતા હય, ઈસી તરાહ જો લોગ અલ્લાહ પર ભરોસા કરકે અપની રોઝી તલાશ કરતે હંય ઉન્કો રોઝી કિસી ન કિસી જગાસે જુરૂર મિલ જાતી હય. ઈસ હદીસ શરીફસે તહાબીર કરને ઓર જિદો જહદ કરકે રોઝી કમાનેકી નફી નહીં નિકલતી બલ્કે યેહ તલકીન હય કે કિસી હાકિમ, બાદશાહ અમીર, ઓર જાએહાદ વગેરા પર તકયા ન કરો બલકે અલ્લાહ તઆલા પર ભરોસા રખ્ખો જિસ તરાહ વોહ જાનવરોંકો ઉન્કે તલાશ કરને પર બિદુ કિસીકે એહસાનકે રોઝી પહોંચાતા હય ઇસી તરાહ તુમ્કોભી બગયર કિસીકી મિન્નત ઓર એહસાનકે રોઝી પહોચાવેગા, ઓર કિસી ઈન્સાનકે મમનુનો મશકૂર બનનેકી જુરૂરત ન હોગી. (મુતરજમ.)

બાબુત્ તોહમતે વલ બોહતાન

સુરએ નિસા રૂકુ ૧૬ આયત ૧૧

૩૫૨ જો શખસ કિસી ગુનાહ યા ખતાકા મુરતકિબ હો ફિર વોહ અપને કુસુરકો કિસી બેગુનાહ પર થોપ દે તો ઉસને બોહતાન ઓર ગુનાહ શરીહ (કા બોઝ અપની ગરદન પર) લાદા.

સુરએ નુર રૂકુ ૩ આયત ૨૩-૨૪.

૩૫૩ જો લોગ પાક દામન ઓરતોં પર (જિનાકી) તોહમત લગાતે હંય જો બિચારીયાં અયસી બાતોંસે માહજ બેખબર [હંય ઓર] ઇમાન રખતી હંય [અયસે લોગ] દુન્યા ઓર આખેરત [દોનોં] મેં મલઉન હંય, ઓર [કિયામતકે દિન] ઉન્કો બડા સખ્ત અઝાબ હોગા જબકે ઇનિકે મુકાબલેમેં ઉન્કી જબાનેં ઓર ઉન્કે હાથ ઓર પાઉં ઉન્કે આઅમાલકી ગવાહી દેંગે.

સુરએ અહેઝાબ રૂકુ ૭ આયત ૫૮.

૩૫૪ ઓર જો લોગ મુસલાન ઓરતોં ઓર મરદોકોં બે ઇસકે કે ઉનોંને કુસુર કીયા હો નાહકકી તોહમત લગાકર ઇઝા દેતે હંય તો વોહ જુઠ તોફાન ઓર સરાહ ગુનાહકા બોઝ અપની ગરદનપર લેતેં હંય

સુરએ મુમતહે રૂકુ ૨ આયત ૧૨

૩૫૫ અય પયગમ્બર, જબ તુમ્હારે પાસ મુસલમાન ઓરતેં આએં ઓર તુમસે ઇસપર બયઅત કરની ચાહેં કે કિસી ચીજકો અલ્લાહકા શરીક નહી ઠેરાએંગી ઓર ન ચોરી કરેંગી ઓર ન બદકારી કરેંગી ઓર ન દુખતર કુશી કરેંગી ઓર ન અપને હાથ પાઓંકે આગે કોઇ બોહતાન બનાકર ખડા કરેંગી ઓર ન નેક કામોંમેં જિન્કે કરનેકા તુમ હુકમ દો તુમ્હારી હુકમ અદૂલી કરેંગી તો ઇસતરાહ પર તુમ ઉન્સે બયઅત લે લિયા કરો, ઓર ખુદાકી જનાબમેં ઉન્કી મગફિરતકી દુઆ કરો બેશક અલ્લાહ બખ્સને વાલા મહેરબાન હય.

અબ્દુલ્લાહ અદબુલ મુફરદ.

૩૫૬ અબ્દુલ્લાહ ઇબ્ને ઉમર કેહતે હંય કે મંયને રસૂલુલ્લાહકો કેહતે હુવે સુના કે જીન્કી સફારિશ ઇજરાએ હુદૂદે ઇલાહીમેં હાઇલ હો યાઅની કિસી મુજરિમકી સફારિશ કરે તાકે વોહ સજાએ સરઇસે બચ જાવે તો વોહ સફારિશ કરનેવાલા ખુદાએ:તઆલાસે મુખાસેમત કરતા હય ઔર જો શખ્સ દીદએ દાનિસ્તા બાતિલ યાઅની નાહક અમરપર ઝગડા કરતા હય વોહ ખુદા તઆલાકે ગુસ્સેમેં મુબ્તલા રેહતા હય જબતક ઉસસે બાજ ન આએ ઔર જો શખ્સ કિસી મુસલમાનકે હકમેં અયસી બાતેં કહે જો ઉસ્મેં નહીં હંય તો અલ્લાહ તઆલા ઉસ્કો દોજખયોંમેં જગા દેતા હય જબતક વોહ ઉસસે બાજ ન આએ ઔર બય હકીકી રિવાયતમેં હય કે જો અયસે તનાજેઆતમેં મદદ કરતા હય જીન્કે હક ઔર બાતિલ હોનેકા ઉસ્કો ઇલ્મ નહીં હય અલ્લાહકે ગજબમેં ગિરફ્તાર રહેતા હય જબતક ઉસસે બાજ ન આએ.

ઉબાદા બિન સાઅત મિશ્કાત.

૩૫૭ રસૂલે અકરમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને જબકે એક ગિરોહ સહાબાકા મવજૂદ થા ફરમાયા કે મુઝસે ઇસ શર્તપર બયઅત કરો કે અલ્લાહકા શરીક કિસીકો ન કરોગે ઔર ન જિના કરોગે ઔર ન અપની ઔલાદકો કત્લ કરોગે ઔર ન દીદએ દાનિસ્તા કિસીપર ઇત્તેહામ લગાઓગે ઔર ન નેક કામમેં મેરી નાફરમાની કરોગે પસ જો ઇસ આહદકો પુરા કરે ઉસ્કો ઉસ્કા અજર અલ્લાહ કે હાંસે મિલેગા ઔર જો ઇન ગુનાહોંમેંસે કિસીમે મુબતલાહો ઔર દુન્યાહીમેં ઉસ્કો સજા મિલ જાવે તો ઉસ્કા કફ્ફારા હો ગયા ઔર જો મુબતલા હુવા ઔર ખુદાને ઉસ્કી પરદા પોશીકી ઉસ્કા મુઆમેલા ખુદા તઆલાસે હય ખ્વાહ મઆફ કરે યા સજાદે. ઔર હમ સબને ઇસીપર બયઅતકી.

૩૫૮ રસુલે અકરમ સલ્અમને ફરમાયા હય કે સાત ચીજેં હલાક કરનેવાલી હય ઉનસે બચતે રહો સહાબીને દરયાફ્ત કિયા યા રસુલુલ્લાહ (સ.) વોહ કયા હંય આપને ફરમાયા કે [૧] અલ્લાહકા શરીક કિસીકો બનાના [૨] ઔર જાદૂ કરના [૩] ઔર જિસ્કે કત્લકો અલ્લાહ તઆલાને હરામ કર દિયા હય ઉસ્કો નાહક કત્લ કરના [૪] ઔર સુદ ખારી [૫] ઔર યતીમકા માલ ખાના [૬] ઔર કુફ્ફાર કે મુકાબિલેમેં લડાઇસે ભાગના [૭] ઔર મુસલ્માન ભોલી ભાલી પાક દામન ઔરતોંકો જિનાહકી તહોમત લગાના.

૩૫૯ જો શખ્સ કિસી મુસલમાન મર્દ યા મુસલમાન ઔરત પર બોહતાન લગાએ યા ઉસકો અયસે ઉયુબસે મનસુબ કરે જો ઉસમેં નહીં હય ખુદા તઆલા કિયામતકે રોજ ઉસકો આગકે ટીલે પર ખડા કરેગા જબતક વોહ ઉસસે બાહર આએ જો ઉસકે હકમેં કહા થા.

બાબુલ જાહદે વસ્સસઇ.

સુરએ માઇદા રૂકુ ૬ આયાત ૩૯

૩૬૦ અય ઇમાનવાલો અલ્લાહ તઆલાસે ડરતે રહો ઔર ઉસતક પહોંચનેકે જરીએ તલાશ કરતે રહો ઔર અલ્લાહકી રાહમેં જાન લડાદો તાકે તુમ ફલાહ પાઓ.

સુરએ અનઆમ રૂકુ ૬ આયત ૧૩૨.

૩૬૧ ઔર [જયસે જયસે] અમલ કિયે હંય ઉન્હીં [અમલો] કી રૂસે [લોગોંકે] દરજે હોંગે ઔર જો કુછ લોગ દુન્યામેં કર રહે હંય તુમ્હારા પરવરદિગાર ઉસસે બેખબર નહીં.

સુરએ હજ, રૂકુ ૧૦ આયત ૭૮.

૩૬૨ ઔર અલ્લાહ [કી રાહ] મેં કોશિશ કરો જયસા કે ઉસકી રાહમેં કોશિશ કરનેકા હક હય, ઉસીને તુમ્કો દુન્યા કે લોગોંમેંસે ઇન્તેખાબ ફરમાયા ઔર દીનકે બારે મેં તુમ પર કિસી તરાહકી સખ્તી નહીંકી તુમ્હારે લિયે વોહી દીન તજવીજ કિયા જો તુમ્હારે બાપ ઇબ્રાહીમકા થા ઉસી ખુદા ને અગલી કિતાબોંમેં પેહલેસે તુમ્હારા નામ મુસલમાન રખ્ખા યાની ફરમાંબરદાર બંદે ઔર ઇસ કુરઆનમેં ભી તાકે રસુલ તુમ્હારે મુકાબિલેં ગવાહ હોં ઔર તુમ દૂસરે લોગોંકે મુકાબિલેમેં ગવાહ હો, તો નમાજેં પડો ઔર જકાત દો ઔર અલ્લાહહીકા સહારા પકડો, વોહી તુમ્હારા કારસાજ હય, તુ કયાહી અચ્છા કારસાજ ઔર કયાહી અચ્છા મદદગાર.

સુરએ જુમર રૂકુ ૭ આયત ૭૦

૩૬૩ ઓર હર શખ્સકો ઉસ્કે આઅમાલકી પૂરી જઝા દી જાવેગી ઓર અલ્લાહ તઆલા ઉન્કે અઅઆલસે ખૂબ વાકિફ હય.

સુરએ નજમ રૂકુ ૩ આયત ૩૩ સેં ૨૪

૩૬૪ અય પયગમ્બર ભલા તુમને ઉસ શખસ કે હાલ પર ભી નજર કી જિસને [તુમ્હારી નસીહતસે] રૂ ગરદાની કી ઓર થોડાસા [રાહે ખુદામેં] દે કર ફિર [પત્થરકી તરાહ] સખત હો ગયા, કયા ઉસ્કે પાસ ઇલ્મિ ગયબ હય કે ઉસ્કો અપના અન્જામ :દિખાઈ દે રહા હય, કયા ઉસ્કો ઉન [બાતોં] કી ખબર નહીં પહોંચી જો મૂસાકે સહીફેમેં લિખ્ખી હુઇ હંય, ઓર નીજ ઇબ્રાહીમ કે સહીફેમેં જિન્હોંને અપની જિંદગીમેં બંદગીકા હક પૂરા પૂરા અદા કિયા ઇન સહીફેમેં યેહ લિખ્ખા હય કે કોઈ શખ્સ દૂસરેકે ગુનાહકા બોઝ અપની ગરદન પર નહીં લેગા ઓર યેહ કે ઇન્સાનકો ઉતનાહી મિલેગા જીતની ઉસને કોશિશકી ઓર યેહ કે ઉસ્કી કોશિશ આગે ચલ કર કિયામતકે દિન દેખી જાએગી, ફિર ઉસ્કો પૂરા પૂરા બદલા મિલેગા ઓર યેહ કે આખિરેકાર સબકો ખુદા તક પહોંચના હય.

અહાદીસ.

સાલેહ, અદબુલ મુફરદ

૩૬૫ મંયને હજરત અલી કરમલ્લાહો વજહહુકો દેખા કે ઉન્હોંને એક દિરમકી ખજુરેં ખરીદી ઓર અપની ચાદરમેં ઉઠા લિયા મંયને યા કિસી ઓર શખસને અર્જ કિયા કે યા અમીરૂલ મોઅમેનીન મંય આપકા બોઝ ઉઠાલું ? અપને ફરમાયાકે નહીં અયાલદારપર હક હય કે વોહ અપના બોઝ ખુદ ઉઠાએ. યાઅની અપના કામ ખુદ કરે.

નાફે, અદબુલ મુફરદ.

૩૬૬ નાફેઅને અબ્દુલ્લા ઇબ્ને ઉમરકો સુના કે વોહ અપને ભાઇસે જો બાગસે આ રહે થે દરયાફત કરતે થે કે કિયા તુમ્હારે કારીગર કામ કરતે હય ઉન્હોંને કહા મુઝે માઅલૂમ નહીં ઇબ્ને ઉમરને કહા અગર તુમ સકફી હોતે તો જો કામ તુમ્હારે આમિલ કરતે હંય તુમભી કરતે ફિર હમારી તરફ

મુતવજજેહ હો કર કહા કે જો શખ્સ અપને કારંદોકે સાથ કામ કરતા હય વોહ ખુદા તઆલાકે આમેલોંમેં શુમાર હોતા હય.

જયદ બિન શાબિત, અદબુલ મુફ્રદ.

૩૬૭ હજરત ઉમર ર૦ એક રોજ જયદ બિન સાબિત કે પાસ આએ ઓર અંદર આનેકી ઇજાજત ચાહી ઉન્કો ઇજાજત દી ગઇ વોહ અંદર આએ તો ઉન્કી લોંડી બાલોંકો દુરૂસ્ત કર રહીથી ઉન્હોંને અપના સર ઉસ્કે હાથોસે અલાહેદાહ કરલિયા હજરત ર૦ ઉમરને કહા ઉસે બાલ દુરૂસ્ત કરનેદો મંયને કહા કે અગર અમીરૂલ મોઅમેનીન કિસી આદમીકો ભેજદેતે તો મંય હાજિર હોતા હજરત ઉમરને કહા કે કામતો મેરા થા યાઅની મુઝેહી આના ચાહિએ થા.

અસવદ બિન જયદ, બુખારી.

૩૬૮ મંયને આએશા સિદ્દીકાસે દરયાફ્ત કયા કે હજરત રસૂલે મકબૂલ સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલ્લમ અપને ઘરમેં કયા કયા કરતે રેહતે થે ઉન્હોંને ફરમાયા કે અપને ઘરવાલોંકા કામ કરતેથે જબ અજાન સુનતેથે બાહર તશરીફ લે જાતેથે.

તમામ શુદ.